

**UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS
KULTŪROS PLĒTROS STRATEGIJA
2022-2026 METAMS**

TURINYS

I. BENDROJI INFORMACIJA	3
II. STRATEGINIAM PLANAVIMUI AKTUALIŲ DOKUMENTŲ ANALIZĖ	4
III. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ	10
3.1. Utenos kultūros infrastruktūra. Kultūros įstaigos. Kultūros ir meno paslaugos.....	10
3.2. Utenos kraštotyros muziejaus veikla	11
3.3. Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos veikla.....	15
3.4. Utenos kultūros centro veikla.....	17
3.5. Utenos rajono savivaldybės miestai partneriai	19
3.6. Kultūrinis turizmas.....	21
3.7. Kultūros paveldas	25
3.8. Tradicijos ir amatai	32
3.9. Nevyriausybinės organizacijos	35
3.10. Kūrybinės industrijos ir meno rezidencijos.....	36
3.11. Privatūs, kaimo bendruomenių ir kiti kultūros objektai.....	38
IV. UTENOS RAJONO KULTŪROS STRATEGIJOS RENGIMO DIRBTUVĖS	44
V. UTENOS RAJONO GYVENTOJŲ VIEŠOSIOS NUOMONĖS TYRIMAS. TYRIMO METODIKA. TYRIMO REZULTATAI	48
VI. SSGG ANALIZĖ	50
VII. UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS PLĖTROS STRATEGIJA 2022-2026 M. ...	52
7.1. Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros vizija iki 2026 m.....	52
7.2. Strateginiai prioritetai.....	52
7.2.1. Prioritetas „Aktyvi ir kūrybiška bendruomenė, dalyvaujanti kultūros procesuose“	53
7.2.2. Prioritetas „Kokybiškos kultūros paslaugos ir prioritetiniai renginiai“	55
7.2.3. Prioritetas. Patrauklios sąlygos kūrybai, kūrybiniam verslams pradėti ir vystyti	61
7.3. Prioritetų, tikslų, uždavinių ir priemonių suvestinė lentelė	63
7.4. Strategijos įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės sistema	72
7.5. Strategijos įgyvendinimo ir stebėsenos atsakingi subjektai	73
7.6. Strategijos įgyvendinimo plano priemonių vykdymo ir rodiklių pasiekimo ataskaitų teikimo grafikas	74
X. PRIEDAI:	82
1 priedas. Gyventojų apklausos apie Utenoje organizuojamus kultūrinius renginius rezultatai.....	82
2 priedas. APKLAUSA APIE UTENOS RAJONE VYKSTANČIUS RENGINIUS (anketa)	108
3 priedas. STRATEGINIAI (PRIORITETINIAI) TRADICINIAI RENGINIAI	121

I. BENDROJI INFORMACIJA

Lietuvos kultūros politikos strategija numato pagrindinį tikslą – darnios visuomenės ir gerovės kūrimui skirta įtraukti kultūra. Kūrybingos asmenybės, tvirtos tapatybės visuomenė bei vertę kuriančios kultūros kryptys yra aktualios kultūros įstaigoms siekiant ugdyti auditorijas. Pabrėžiama, kad regionuose veikiančių kultūros įstaigų misija kinta – be tiesioginių kultūros funkcijų įgyja ir socialinės aplinkos gerinimo tikslų, paslaugos atliepia kompleksinius gyventojų poreikius. Atsiranda poreikis koncentruoti teikiamas kultūros paslaugas, siekti kultūros sektoriaus sinergijos su kitais sektoriais.

Rengiant Strategiją Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. AĮ-1268 „Dėl koordinacinės grupės sudarymo“ sudaryta koordinacinė grupė Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros strategijos 2022-2026 metams (toliau – Strategija) projektui parengti. Strategijos projektas parengtas vadovaujantis Utenos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. TS-312 „Dėl Strateginio planavimo Utenos rajono savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Strateginio planavimo Utenos rajono savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašu.

2021 m. spalio – lapkričio mėn. surengti Strategijos rengimo renginiai „Utenos kultūros strategijos rengimo dirbtuvės. Iššūkiai ir problemos“ ir „Utenos kultūros strategijos rengimo dirbtuvės. Priemonės ir idėjos“, kuriuose dalyvavo Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos ir Utenos rajono kultūros plėtros strategijos 2022-2026 metams koordinacinės grupės nariai. Renginio moderatoriai Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius dr. Rolandas Strazdas.

Apibendrinus pasiūlytas idėjas ir priemones, parengta SSGG analizė, suformuluoti strateginiai prioritetai ir uždaviniai. Prioritetų, tikslų, uždavinių ir priemonių suvestinė lentelė parengta pagal Strategijos rengime dalyvavusių dvidešimties tikslinių grupių pasiūlymus.

Siekiant sužinoti Utenos rajono gyventojų nuomonę apie Kultūrinės veiklos plėtros programos lėšomis finansuojamus renginius, buvo parengta apklausos anketa, kuri išplatinta kultūros įstaigų, savivaldybės interneto svetainėse, buvo siunčiama nevyriausybinėms organizacijoms, tautodailininkams, kitiems kultūros renginių dalyviams ir lankytojams. Anketa sudarė ir duomenis apibendrinio Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė. Strategijos 1 priede pateikiami Utenos rajono gyventojų viešosios nuomonės tyrimo, kuriame dalyvavo 115 respondentų iš Utenos miesto ir iš visų Utenos rajono seniūnijų, rezultatai. Remiantis šiais rezultatais parengtas Strateginių (prioritetinių) renginių sąrašas.

II. STRATEGINIAM PLANAVIMUI AKTUALIŲ DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ siekia paskatinti esminius visuomenės pokyčius ir sudaryti sąlygas formuoti kūrybingai, atsakingai ir atvirai asmenybei. Kūrybiškumas akcentuojamas kaip visuomenės pagrindas, generuojant vertingas idėjas ir jas įgyvendinant, iššūkius vertinant kaip naujas galimybes savo sėkmei kurti. Tikslas „Besimokanti visuomenė“ siekiama sukurti turtingą kultūrinę terpę, investuojant į viešųjų kultūros institucijų plėtrą ir jų integraciją, aukštos kokybės kultūros paslaugas visoje šalyje, kartu užtikrinant kultūros įvairovę ir jos prieinamumą, skatinant visuomenės dalyvavimą kultūros procesuose.

2021-2030 m. nacionaliniame pažangos plane numatoma spręsti kultūros paslaugų fizinio ir finansinio prieinamumo bei kokybės problemas, kurios prisideda prie kultūrinės atskirties didėjimo šalyje. Siekiama sudaryti sąlygas formuoti kūrybingai asmenybei, stiprinti kultūrinės kompetencijas, integruojant kultūrinį ir kūrybinį turinį į formaliąją ir neformaliąją švietimo sistemą, formuoti kultūros paklausą, didinti svarbos suvokimą ir skatinti pačius gyventojus ir verslą prie jos aktyviai prisidėti. Išskiriamas siekis sudaryti sąlygas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir stiprinti pasididžiavimą savo tapatybe ir Lietuvos valstybe, stiprinti istorinės praeities pažinimą per jos tyrinėjimą, atminties aktualizavimą visuomenėje per bendrą sutarimą dėl pagrindinių valstybės istorijos simbolių, įvykių ir asmenybių įprasminimo, per gimtosios kalbos, kaip dinamiškos ir šiandieninius poreikius atliepiančios raiškos priemonės, puoselėjimą. Siekiant kultūros paslaugų tolygumo ir prieinamumo regionų gyventojams, planas numato regioninių paslaugų (savivaldybių viešųjų paslaugų funkcijų, kurių atlikimą kelios ar visos regiono savivaldybės organizuoja bendrai) atsiradimą.

2021-2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo plėtros programa siekiama plėsti kultūros paslaugų prieinamumą, šalinti kultūros sektoriaus dirbančiųjų motyvacijos ir kvalifikacijos sistemos trūkumus, sutelkti įvairių politikos sektorių resursus geresniam ir efektyvesniam kultūros potencialo panaudojimui, sukuriant pridėtinę vertę kitose valstybės politikos srityse. Programoje akcentuojama, kad neužtikrinamas kokybiškų, profesionalių, įvairių kultūros paslaugų tolygus prieinamumas ir pritaikymas tikslinių grupių poreikiams. Akcentuojami kultūrinių paslaugų lygmenys (paslaugų hierarchija), kultūrinių įstaigų funkcijų atskyrimas, paslaugų mobilumas, infrastruktūros pritaikymas kokybiško kultūrinio turinio sklaidai, skaitmeniniai sprendimai kultūros paslaugoms pristatyti ir teikti, poreikis kurti kompetencijų centrus, kurie kauptų ir skleistų informaciją apie konkrečias meno sritis Lietuvos ir tarptautiniu lygmeniu,

skatintų srities vystymąsi ir plėtrą, meno mėgėjų veiklą, kaip aktyviausiai įtraukiančių į kultūrinį gyvenimą veiklą, skatinimas.

Lietuvos Respublikos bendrojo plano 2030 koncepcija ir sprendiniai viešųjų paslaugų teikimą susieja su formuojama šalies urbanistine sistema. **Numatoma efektyvinti švietimo, sveikatos ir kultūros paslaugų teikimo tinklą, skatinant savivaldybių bendradarbiavimą ir bendrą viešųjų paslaugų teikimą, vykdyti kultūros infrastruktūros efektyvinimą, diegti funkcijų sujungimo, daugiafunkciškumo ir infrastruktūros bendro valdymo ir dalijimosi principus.**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa įvardija kultūros misiją – tai asmenybės ir visuomenės gyvenimo kokybę keičianti kultūra. Programa siekiama užtikrinti kultūros įvairovės ir kokybiškų kultūros paslaugų pasiūlą visos šalies gyventojams, mažinant socialinę atskirtį ir tolygią kultūros sklaidą regionuose. Nevyriausybinės organizacijos yra visavertis kultūros politikos įgyvendinimo dalyvis. Kultūros dialogo su savivalda stiprinimas. Kartu su savivaldybėmis ir kultūros bendruomene sutarsime dėl kultūros paslaugų prieinamumo, tinklo efektyvumo, infrastruktūros panaudojimo, kokybės ir finansavimo modelių, skatinsime naujas ir remsime jau esamas regionines kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, plėtodami bendruomeniškumą, pilietiškumą ir socialinę sanglaudą, tautinių mažumų, vaikų, jaunimo, pensinio amžiaus žmonių, žmonių su negalia įsitraukimą į kultūros vyksmą. Akcentuojama kultūros paslaugų kuriamoji vertė, vietos kultūros institucijų stiprinimas. Vieno iš didžiausių kultūros institucijų šalyje tinklo – kultūros centrų – veiklos stiprinimas. Lietuvos kultūros centrų tinklas yra ypač svarbus ir reikšmingas šalies nematerialaus kultūros paveldo, etninės kultūros, profesionalaus ir mėgėjų meno populiarinimui ir sklaidai, kokybiško gyventojų laisvalaikio organizavimui, užimtumui ir socializacijai. Be kultūros centrų būdingos ir vykdomos veiklos, būtina skatinti naujas formas, kūrybos, raiškos priemones ir bendradarbiavimą su skirtingomis kultūros ir meno institucijomis. **Teikiamos kokybiškos, patrauklios ir įtrauktį skatinančios kultūros paslaugos visų amžiaus grupių bendruomenės nariams turi tapti vienu iš pagrindinių šių ir kitų regionuose aktyviai veikiančių institucijų (bibliotekų, muziejų, amatų centrų) tikslų.**

Lietuvos kultūros politikos strategija numato pagrindinį tikslą – darnios visuomenės ir gerovės kūrimui skirta įtraukti kultūra. **Kūrybingos asmenybės, tvirtos tapatybės visuomenė bei vertę kuriančios kultūros kryptys yra aktualios kultūros įstaigoms siekiant ugdyti auditorijas.** Pabrėžiama, kad regionuose veikiančių kultūros įstaigų misija kinta – be tiesioginių kultūros funkcijų įgyja ir socialinės aplinkos gerinimo tikslų, paslaugos atliepia kompleksinius gyventojų poreikius.

Atsiranda poreikis koncentruoti teikiamas kultūros paslaugas, siekti kultūros sektoriaus sinergijos su kitais sektoriais.

Lietuvos regioninės politikos „Baltoji knyga“ darniai ir tvariai plėtrai 2017-2030 m. iškelia teritorinės sanglaudos siekį – užtikrinti, kad bet kuris žmogus galėtų kuo geriau pasinaudoti visomis savo gyvenamosios vietos galimybėmis, o kartu ir įnešti savo indėlį į tvarų ir tolygų savo valstybės vystymąsi. **Siekiant sustabdyti žmonių migraciją būtina atliepti gyventojų poreikius ir teikti kokybiškas paslaugas.**

Lietuvos Respublikos Regioninės plėtros įstatymas suteikia daugiau sprendimo galios patiems regionams, skatina regionų decentralizaciją, stiprinamas regionų plėtros tarybų vaidmenį formuojant regioninę politiką. Šios tarybos planuos ir koordinuos nacionalinės politikos įgyvendinimą regionuose.

Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas apibrėžia, kad kultūros centras yra įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas ir šio įstatymo nustatyta tvarka pripažintas juridinis asmuo, kuris savo veikloje puoselėja etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuria menines programas, plėtoja švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkina bendruomenės kultūrinius poreikius ir organizuoja profesionalaus meno sklaidą.

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas apibrėžia, kad savivaldybės viešoji biblioteka kaupia ir saugo savivaldybės poreikius tenkinančią universalų dokumentų fondą, aptarnauja vartotojus, dalyvauja formuojant Lietuvos bibliotekų fondą ir kuriant bibliotekų informacijos sistemą. Bibliotekų veikla – dokumentų kaupimas, tvarkymas, sisteminimas ir saugojimas, galimybės naudotis viešaisiais informacijos šaltiniais užtikrinimas, neatsižvelgiant į jų autorių ar juose užfiksuotų žinių politinę ar ideologinę orientaciją; fizinių ir juridinių asmenų lygių teisių naudotis teisės aktų nustatyta tvarka teikiamomis nemokamomis paslaugomis užtikrinimas teikiant visuomenės švietimui, moksliniams tyrimams bei asmenybės ugdymui reikalingą informaciją ir paslaugas.

Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas apibrėžia, kad Savivaldybių muziejai kaupia, saugo, tiria, konservuoja ir eksponuoja tam tikros savivaldybės teritorijos kultūros istoriją atspindinčius muziejinių vertybių rinkinius. Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka gali būti pripažinta, kad savivaldybių muziejus atlieka pakankamo lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą. **Savivaldybių muziejai: 1) bendradarbiauja su švietimo įstaigomis ir rengia muziejines mokinių ugdymo programas; 2) organizuoja su muziejaus veikla susijusius kultūros**

renginius; 3) teikia metinius veiklos planus ir ataskaitas muziejų įsteigusiai savivaldybės tarybai ir Kultūros ministerijai.

Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas nurodo, kad **savivaldybių institucijos rūpinasi vietos etninės kultūros išsaugojimu ir stiprinimu**, išlaiko esamas ir (ar) steigia naujas etninės kultūros gyvosios tradicijos globai bei nematerialaus kultūros paveldo apsaugai reikalingas institucijas ar padalinius, darbuotojų etatus, bendradarbiaudamos su šalies mokslinių tyrimų institutais ir etninės kultūros srities asociacijomis **organizuoja etninės kultūros vertybių nustatymą, rinkimą, fiksavimą ir tyrinėjimą**. Etninės kultūros valstybinės globos uždaviniai yra: garantuoti etninės kultūros paveldo išsaugojimą bei gyvosios tradicijos tęstinumą; **laiduoti Lietuvos etnografinių regionų tradicijų savitumo išlaikymą, pažinimą, fiksavimą bei perteikimą**; suformuoti ir įteisinti etninės kultūros valstybinę globą įtvirtinančių institucijų bei joms pavaldžių etninės kultūros įstaigų ar padalinių sistemą; **užtikrinti galimybę visiems visuomenės nariams giliau pažinti etninę kultūrą, jos reiškinių įvairovę**, laiduoti archyvinės etninės kultūros medžiagos prieinamumą; plėtoti visų etninės kultūros šakų mokslinius tyrinėjimus; ugdyti brandžios tautinės savimonės asmenybę, integruojant etninę kultūrą į švietimo sistemą; puoselėti natūralioje aplinkoje gyvuojančios etninės kultūros raišką; ugdyti kalbos etninį savitumą, užtikrinti tarmių ir etninių vietovardžių išlikimą; remti etninę kultūrą populiarianančius renginius; sudaryti sąlygas etninės kultūros subjektų (kūrėjų ir atlikėjų) meistriškumui tobulinti; užtikrinti etninės kultūros subjektų teisių apsaugą; garantuoti etninės kultūros propagavimą per visuomenės informavimo priemones ir kompiuterių tinklus, remti lietuvių etninės kultūros skleidimą pasaulyje bei skatinti kitų pasaulio tautų kultūros pažinimą; sudaryti sąlygas, mažinančias tautos kultūrai žalingos masinės kultūros įtaką; remti užsienyje gyvenančių lietuvių etninę kultūrą, rūpintis jų tautinio tapatumo išsaugojimu, kultūriniu bendradarbiavimu su tautiečiais Lietuvoje; teikti valstybės paramą lietuvių etninės kultūros paveldui, išlikusiam lietuvių etninėse žemėse, apsaugoti.

Lietuvos Respublikos dainų švenčių įstatymas apibrėžia, kad savivaldybių institucijos puoselėdamos Dainų švenčių tradiciją ir tęstinumo palaikymą: **rūpinasi meno kolektyvų steigimu, jų veiklos gerinimu, vaikų, jaunimo meniniu ugdymu**; sudaro tinkamas darbui sąlygas meno kolektyvų vadovams, specialistams, rūpinasi užmokesčio už darbą sistemos įgyvendinimu; sudaro sąlygas meno kolektyvų vadovams, kitiems specialistams kelti kvalifikaciją; **aprūpina meno kolektyvus tautiniais, koncertiniais kostiumais, muzikos instrumentais; skatina ir remia meno kolektyvų koncertinę veiklą**, dalyvavimą respublikiniuose ir regioniniuose renginiuose – konkursuose, festivaliuose, šventėse; rengia regionines dainų šventes.

Regionų kultūros tarybos Tolygi kultūros raida Utenos apskrityje plėtojama ir finansavimas skiriamas veikloms pagal prioritetus:

1) **Kultūros edukacija:** etninės kultūros ir kultūros paveldo pažinimui skirtos veiklos, Utenos regiono gyventojų meniniam ugdymui ir saviraiškai skirtos veiklos, sociokultūrinės veiklos, pilietiškumui ir/ar kritinio mąstymo ugdymui, ir/ar informacinės visuomenės kūrimui, ir / ar skaitymo skatinimui skirtos veiklos.

2) **Kultūrinių inovacijų partnerystė:** kūrybinę įvairovę skatinantys projektai, profesionaliojo ir mėgėjų meno ugdančios kūrybinės partnerystės, tarptautinis bendradarbiavimas, kultūros kelių sukūrimas ir integracija į Europos ar Lietuvos kultūros kelius, regiono tapatumą (išskirtinumą) kuriantys projektai, kultūrinių ir kūrybinių industrijų plėtros projektai inovacijoms skatinti.

3) **Kūrybinės patirtys:** profesionalaus meno sklaida, menininkų rezidencijos ir mobilumas, daugiakultūrio dialogo skatinimas, kultūros sektoriaus kompetencijų tobulinimas.

Kultūros kelių Lietuvoje lygmenų nustatymo ir sertifikavimo tvarkos aprašas **reglamentuoja regioninių, nacionalinių ir tarptautinių kultūros kelių Lietuvoje lygmenų nustatymo kriterijus**, paraiškų vertinimą, kultūros kelio Lietuvoje sertifikato išdavimą, pagal šį Aprašą sertifikuotų kultūros kelių operatorių veiklos koordinavimą ir kultūros kelių veiklos stebėseną.

2021 m. kovo 25 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-76 „Dėl Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti *Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos nuostatai*. Kultūros ir meno tarybos tikslas – bendradarbiaujant su Savivaldybės taryba ir Utenos rajono savivaldybės administracija prisidėti sprendžiant strateginius rajono kultūros politikos įgyvendinimo klausimus, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų ir kultūros bei meno kūrėjų organizacijų.

2021 m. balandžio 29 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-130 „Dėl Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos sudarymo“ *sudaryta Utenos rajono savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiui Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno taryba*. Tarybos pirmininkas - VšĮ „Taip kitaip“ direktorius Tomas Karklinis. Tarybos nariai - Sandra Dastikienė, asociacijos „Marianos Veriovkinos draugija“ direktorė, Erikas Druskinas, Utenos kultūros centro direktorius, Šarūnas Kunickas, asociacijos „Teatro mėgėjų klubas Žaliaduoniai“ Utenos kamerinio teatro režisierius, Zita Lukošūnienė, VšĮ „Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis“ direktorė, Roberta Macelienė, Utenos rajono savivaldybės tarybos švietimo, kultūros ir sporto reikalų komiteto narė, Sigitas Mecelica, Utenos rajono savivaldybės tarybos švietimo, kultūros ir sporto reikalų komiteto

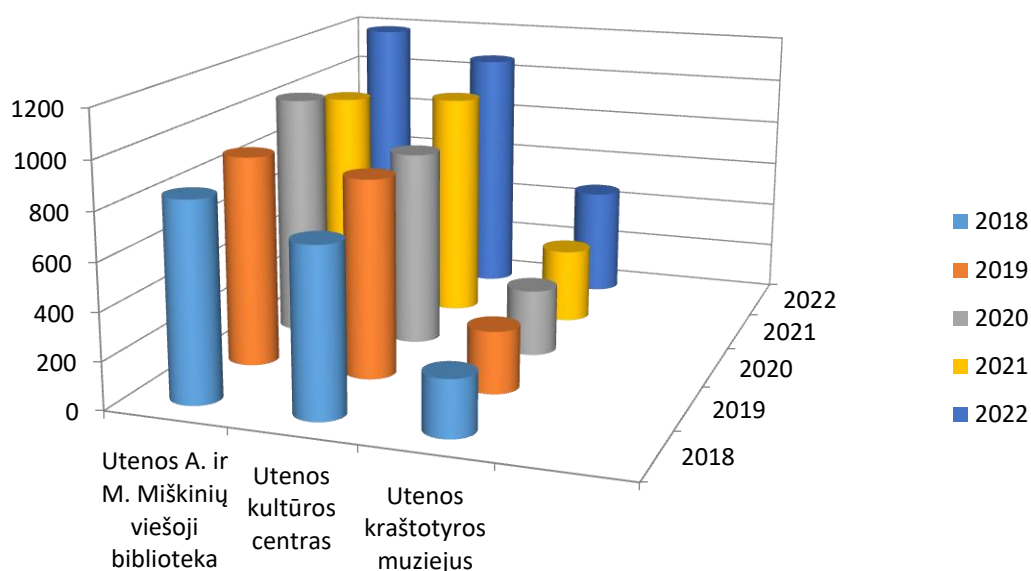

narys, Regina Mikalauskienė, Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos direktorės pavaduotoja, Jovita Nalevaikienė, Utenos kraštotyros muziejaus direktorė, Karolina Pinkevičiūtė, Utenos savivaldybės jaunimo reikalų tarybos narė ir Vytautas Šemelis, Utenos rajono tautodailininkų klubo „Svirnas“ narys.

III. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

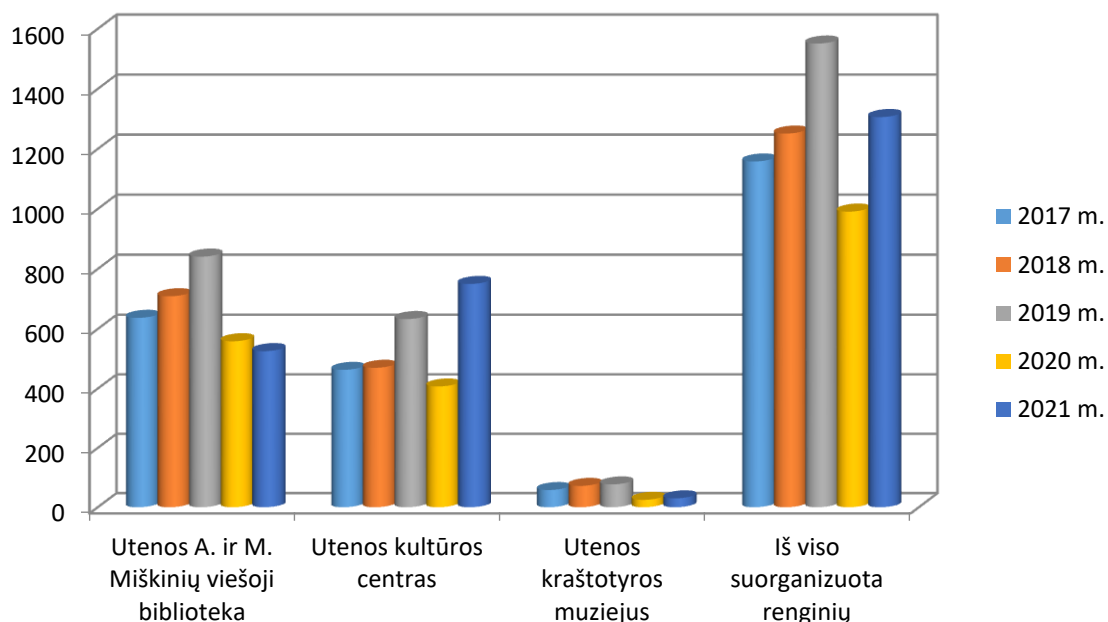
3.1. Utenos kultūros infrastruktūra. Kultūros įstaigos. Kultūros ir meno paslaugos

Utenos rajono savivaldybės 2022-2024 metų strateginiame veiklos plane Kultūrinės veiklos plėtros programos strateginiam tikslui - Utenos rajono kultūrinio savitumo saugojimas ir puoselėjimas - pasiekti numatyti 2 uždaviniai: skatinti kūrybinę veiklą ir meno įvairovę stiprinant kultūros įstaigų (Utenos kultūros centro, Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos, Utenos kraštotyros muziejaus) materialinę bazę ir gerinti darbo kokybę tobulinant darbuotojų kvalifikaciją bei panaudoti galimybes.

1 pav. Kultūros įstaigų finansavimo iš savivaldybės biudžeto pokytis 2018-2022 m.

Kultūros ir meno renginius Utenos rajone organizuoja Utenos kultūros centras, Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka, Utenos kraštotyros muziejus ir jų padaliniai. Į kultūros ir meno renginių organizavimą aktyviai įsitraukia ir rajono gyventojai, bendruomenės, NVO. Utenos rajone kasmet organizuojama daugiau nei 1 000 įvairių kultūros ir meno renginių. Pandemijos laikotarpis kultūros ir turizmo įstaigoms kėlė nemažai iššūkių ir privertė ieškoti naujų veiklos formų, tad kai kurie renginiai buvo atšaukti, dalis jų organizuota virtualioje erdvėje. Taip buvo sudarytos sąlygos gyventojams nuotoliniu būdu stebėti ir dalyvauti renginiuose.

2 pav. Utenos Kultūros įstaigų organizuojamų kultūros renginių skaičius

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017-2021 m. ataskaitos

3.2. Utenos kraštotyros muziejaus veikla

Utenos kraštotyros muziejaus (toliau-Muziejus) paskirtis – vieša, nuolatinė, įstatymo nustatyta tvarka įregistruotos biudžetinės kultūros įstaigos veikla, kurios svarbiausia misija yra kaupti, saugoti, tirti, eksponuoti ir populiarinti Rytų Aukštaitijos materialines, dvasines ir istorines kultūros vertybes, kultūros paveldą. Muziejus siekia tenkinti vietinės bendruomenės kultūros reikmes ir neformaliojo švietimo poreikį, skatinti iniciatyvas, pasitelkiant Utenos miesto istoriją ir kultūrą bendrame Lietuvos ir Europos istorijos bei šiandienos aktualijų kontekste, patraukliai reprezentuoti krašto istoriją atvykstančiam lankytojui. Utenos kraštotyros muziejus įkurtas 1929 m. Dabar jis veikia vienuose seniausių miesto pastatų, svarbių ir Utenos savivaldos istorijoje. Čia 1918 m. pabaigoje veikė pirmoji Utenos apskrities savivaldybė, kurios steigimą inicijavo Nepriklausomybės akto signataras Steponas Kairys. Administracinis pastatas, kaip kultūros vertybė, saugomas valstybės. Utenos kraštotyros muziejuje surinktos turtingos eksponatų kolekcijos, rengiamos parodos. Naudojant išmaniąsias technologijas, muziejaus lankytojams pristatoma miesto istorija.

Muziejus turi penkis padalinius:

- Laisvės kovų muziejus kaupia, saugo, eksponuoja ir populiarina regiono istorinę dokumentinę medžiagą apie sovietinės okupacinės valdžios vykdytą politiką, ideologiją, represijas prieš Lietuvos gyventojus, pasipriešinimo okupaciniam režimui būdus ir mastą. Laisvės kovų muziejus

yra įsikūręs buvusioje siaurojo geležinkelio stotyje. Muziejaus ekspozicija atskleidžia pagrindinius 1940–1965 m. Utenos krašto ir Lietuvos įvykius, juos lygina su gyvenimu už geležinės uždangos. Taip bandymas per vieno šalies kampelio istoriją pažinti ne tik visos Lietuvos, bet ir Europos valstybių praeitį. Totalitarinių režimų spauda tapo bendru XX a. senojo žemyno skauduliu. Ekspozicija parengta istorinių kontrastų principu, ją sudaro 6 dalys, pasakojančios apie totalitarinių režimų patirtis, gretinančios jas. Muziejuje išdėstyti Rytų ir Vakarų Europos skirtumai leidžia tautoms viena kitą labiau pažinti, suartėti.

- Tradicinių amatų centras „Svirnas“ saugo Utenos krašto etninės kultūros paveldą, rūpinasi vietos tradicinių amatų tęstinumu ir plėtra, telkia Utenos rajone gyvenančius amatininkus kūrybiškumo ugdymui ir saviraiškai bei teikia tautinio paveldo produktų kūrėjams viešąsias paslaugas, atstovauja atitinkamo regiono amatininkų interesams.

- A. ir M. Miškinių literatūrinė-etnografinė sodyba populiarina, kaupia, saugo, eksponuoja ir patraukliai perteikia visuomenei su A. ir M. Miškinių asmenybe, gyvenimu, kultūrine veikla susijusias dvasines ir materialines vertybes, atspindinčias krašto istorijos, kultūros ir meno, etninės kultūros raidą ir jų nuopelnus Lietuvos kultūrai. 1914 m. gatvinį Juknėnų k. skirstant į vienkiemius, Miškinių šeimai buvo atmatuota 24 ha žemės toliau nuo kaimo. Naujojoje vietoje sodyba baigta statyti apie 1929 m. 2000 m. bendru brolių Miškinių vaikų sprendimu sodyba buvo padovanota Utenos rajono savivaldybei. Nuo 2005 m. sodyba yra Utenos kraštotyros muziejaus padalinys, kuriame eksponuojamos Miškinių šeimos nuotraukos, knygos, buities daiktai, baldai. Klėtyje įrengta memorialinė A. ir M. Miškinių ekspozicija, edukacinė klasė. Sodyba įtraukta į Kultūros vertybių registrą.

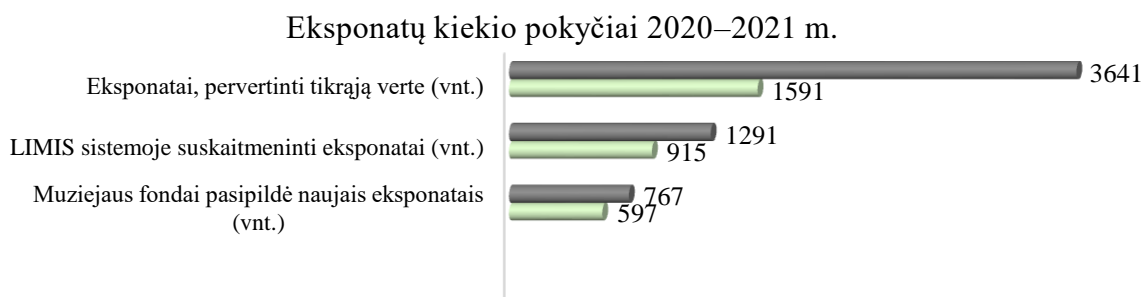
- Vytauto Valiušio keramikos muziejus ir meno centras kaupia, saugo, tiria, restauruoja, eksponuoja bei populiarina materialines ir dvasines kultūros vertybes, atspindinčias Lietuvos keramikos istoriją ir raidą. Muziejaus padalinys telkia bendruomenę kūrybiškumo ugdymui ir saviraiškai, skatina visuomenės kūrybinę veiklą ir meno įvairovę keramikos ir gretutinėse meno srityse. Keramikas Vytautas Valiušis, tituluotas pirmasis nepriklausomos Lietuvos puodžių karalius, 2001 m. įkūrė keramikos muziejų. Muziejaus ekspozicijų salėse rodoma apie 700 autentiškų senosios keramikos pavyzdžių, kurie skiriasi savo forma, paskirtimi, gamybos technika, puošyba. Šalia jų eksponuojami naujieji keramikos kūriniai, etnografiniai eksponatai (terlės, čerpės, puodai ir puodeliai, puodynės, puošnūs ąsočiai, palivonai, bosai, lekai ir kt.). Keramikos muziejaus dirbtuvėse įrengtos trys modernios patalpos: viena iš jų skirta lipdytinės keramikos mokymuisi, kita – žiedžiamosios, trečiojoje stovi keramikos degimo krosnys.

Kitame Vytauto Valiušio keramikos muziejaus pastate yra įkurtas Meno centras, kuriame

sudarytos sąlygos menininkų rezidencijoms organizuoti. Įrengtos erdvės kūrybinei, edukacinei veiklai ir apgyvendinimui. Šiame pastate įsikūrusi ir Leliūnų biblioteka.

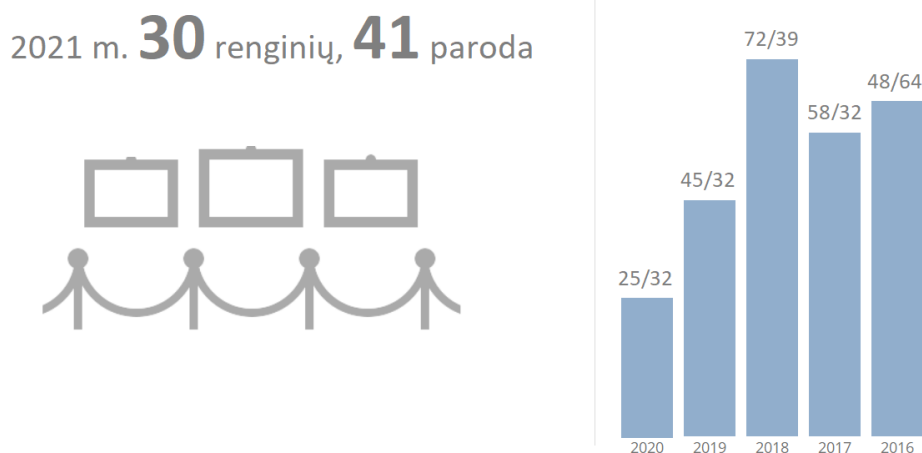
- Tauragnų krašto muziejus kaupia, saugo, eksponuoja ir populiarina lankytinus gamtos, kultūros ir istorijos objektus, materialines ir dvasines Tauragnų krašto kultūros vertybes, atspindinčias krašto istorijos, kultūros ir meno, etninės kultūros raidą bei garsina dr. Eugenijos Šimkūnaitės vardą. 1959 m. rudenį Tauragnuose buvo pastatyti kultūros namai. Jų statyba rūpinosi kraštiečiai poetas Teofilis Tilvytis. 1971 m. Tauragnų kultūros namuose buvo įrengtas Teofilio Tilvyčio memorialinis muziejus. Atgavus nepriklausomybę, muziejus pavadintas Tauragnų krašto muziejumi, ekspozicija pakeista. **Šiuo metu Tauragnų krašto muziejus atnaujinamas, kuriama šiuolaikiška ekspozicija.**

Pagrindinė Utenos kraštotyros muziejaus funkcija yra muziejaus rinkinių formavimas. Per daugiau nei 90 metų Muziejuje sukaupti 78798 eksponatai. Strategijoje numatoma eksponatų saugyklos įrengimo ir pritaikymo tinkamam muziejaus vertybių saugojimui priemonė.

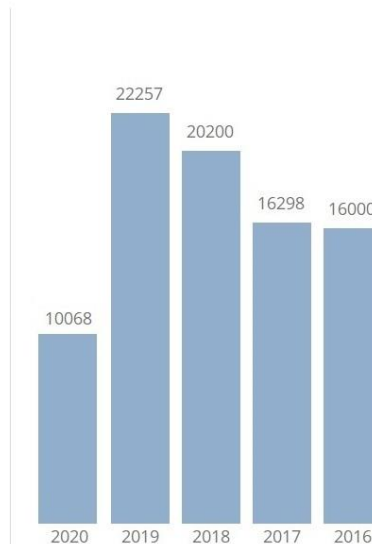
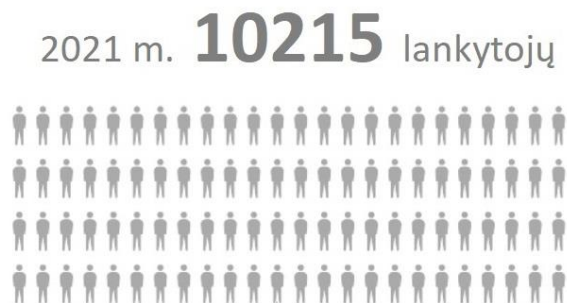

3 pav. Ekspонатų skaičiaus pokyčiai Utenos kraštotyros muziejuje 2020-2021m.

Per metus Muziejuje visuomenei pristatoma apie 30 įvairių renginių ir apie 40 įvairių parodų

4 pav. Renginių ir parodų skaičius 2016-2020 m. muziejuje ir padaliniuose

5 pav. Lankytojų skaičius 2016-2020 m. muziejuje ir padaliniuose

Skaitmeninės paslaugos. Muziejus ir padaliniai rengia virtualias parodas portale www.limis.lt, ir Muziejaus internetinėje svetainėje bei socialinių tinklų paskyrose. Lankytojams pristatomi fondai „Vieno eksponato istoriją“, surengtos akcijos „Laiškas muziejui“ ir „Muziejus Jūsų namuose?!“.

Utenos kraštotyros muziejus 2020 m. įgyvendino Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus ir partnerių – 25 Lietuvos muziejų bei Vilniaus pilių teritorijos – projektą „Virtualus muziejus“. Utenos kraštotyros muziejaus lankytojai virtualiame ture, sukurtame lietuvių ir anglų kalbomis, gali aplankyti visas muziejaus ekspozicijas.

Nuo 2021 m. muziejus lankytojai gali bilietus įsigyti bilietų platinimo platformoje www.tiketa.lt; informaciją apie muziejų ir padalinius galima rasti turizmo informacijos internetinėje svetainėje www.turizmas.lt; teikiama nauja paslauga „Kraštiečio bilietas“, kurį įsigijus galima apsilankyti visuose muziejaus padaliniuose.

Muziejaus veikla populiarinama socialinėje erdvėje. Vienas įrašas, populiarinantis muziejaus veiklą, socialinėje paskyroje „Facebook“ pasiekia vidutiniškai 1500–3000 vartotojų.

Metai	Rinkiniuose saugomų eksponatų skaičius	Apsilankymų muziejuje skaičius	Edukaciniai užsiėmimai		Surengtų renginių skaičius	Surengta parodų		Apsilankymų interneto svetainėje skaičius
			surengtų užsiėmimų skaičius	dalyvių skaičius		iš viso	iš jų tarptautinių	
2015	74617	16280	240	2603	56	46	4	93176
2016	75483	16000	248	4205	64	48	2	121423
2017	76293	16298	236	4289	58	32	2	148052
2018	76917	20200	242	5560	72	39	2	57784
2019	77434	22257	325	4239	45	32	3	139345
2020	78201	10136	188	1971	25	32	0	223129
2021	78798	10215	87	1654	30	41	0	246198

1 lentelė. Utenos kraštotyros muziejaus veiklos statistika.

Šaltinis: Utenos kraštotyros muziejaus veiklos 2015 m. – 2021 m. ataskaitos

Vytauto Valiušio keramikos muziejaus, Laisvės kovų muziejaus ir A. ir M. Miškinių literatūrinės-etnografinės sodybos veikla vykdoma kultūrinio turizmo kryptimi - kuriamos patrauklios turistams edukacinės programos. Muziejaus padaliniuose plėtojamos Kultūros paso edukacinės programos moksleiviams, šeimoms, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.

Įgyvendinant Lietuvos kultūros tarybos finansuotus projektus, muziejuje bus tęsiamos kultūros paslaugų įvairovę skatinančios veiklos, kuriamos virtualios paslaugos ir renginiai.

3.3. Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos veikla

Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos (toliau – Biblioteka) veiklos pobūdis – dokumentų kaupimas, tvarkymas, sisteminimas ir saugojimas, galimybės naudotis viešaisiais informacijos šaltiniais suteikimas, fizinių ir juridinių asmenų lygių teisių naudotis teisės aktų nustatyta tvarka teikiamomis nemokamomis paslaugomis užtikrinimas.

Bibliotekoje vykdomos veiklos, kuriančios prielaidas spartesniam perėjimui į žinių ekonomiką ir žinių visuomenę: vieša interneto prieiga bibliotekoje, elektroninės paslaugos, skaitmeninio raštingumo ugdymas, mokymosi visą gyvenimą palaikymas per neformalųjį švietimą. Nauja bibliotekos veiklos kryptis – neformalus vaikų švietimas. Bibliotekoje vykdomos robotų kūrimo, valdymo ir skaitymo skatinimo neformalaus vaikų švietimo programos. Utenos A. ir M. Miškinių

viešoji biblioteka, jos filialai Aukštakalnio, Smėlio mikrorajonuose ir 20 bibliotekos padalinių kaimo vietovėse teikia kultūros, informacijos ir švietimo paslaugas bendruomenei.

Dar viena bibliotekos veiklos sritis – darbas su vyresnio amžiaus lankytojais: bendros veiklos per projektus su asociacija „Utenos trečiojo amžiaus universitetas“, partnerystė ES projekte „Prisijungusi Lietuva“, skatinant ir mokant vyresnius žmones naudotis naujomis technologijomis, jas taikant kasdieninėje veikloje. Įgyvendinant Lietuvos kultūros tarybos paremtus projektus bus tęsiamos kultūros pažinimo, technologijų taikymo, darbuotojų kompetencijų tobulinimo veiklos.

Projekto „Europe Direct informacijos centras Utenoje“ tikslas – skleisti informaciją apie ES ir organizuoti renginius visuomenei.

Kultūrinės veiklos plėtros programos priemonėje „Knygų ir dokumentų fondas“ nurodomos savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšos, skiriamos Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos fondams atnaujinti.

Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka rengia ir teikia infrastruktūros atnaujinimo projektus Švietimo mainų paramos fondui bei Europos ekonominės erdvės ir kitų finansinių mechanizmų paramai gauti.

Bibliotekos strateginė veiklos kryptis – virtualių paslaugų teikimas ir renginių organizavimas.

Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka teikia neformaliojo švietimo, kultūros paso paslaugas moksleiviams, bei senjorams virtualioje erdvėje. Vartotojų skaičius rajono bibliotekose 2021 m. sumažėjo 3,8 % dėl pandemijos apribojimų - 7151 (2020 m. – 7434). Utenos A. ir M. Miškinių viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose 2021 m. apsilankė 97380 lankytojų (2020 m. – 129 603 lankytojai). 2021 metais per dieną bibliotekoje vidutiniškai apsilankė 170 fiziniai lankytojų ir 163 virtualūs lankytojai. Iš viso rajono viešosiose bibliotekose išduota 173691 vnt. leidinių (2020 m. - 205443vnt.). 2020 m. pasiektas ES lygis, finansuojant bibliotekų fondus. Lėšų periodikos prenumeratai ir fondų atnaujinimui Utenos rajono savivaldybė skyrė 30 000 Eur (2020 – 35 000Eur), tai sudaro vienam gyventojui – 1,99 Eur (2020 m. – 2,19 Eur).

2021 m. organizuoti 526 renginiai, kuriuose apsilankė 12896 lankytojai. 2020 m. vyko 559 renginiai, apsilankė 13697. Užregistruota 59472 virtualių apsilankymų (2020 m. jų buvo 50970). Registruotų interneto vartotojų skaičius - 11774, viešos prieigos seansų skaičius - 70644, WIFI vartotojų – 302, WIFI seansų –2136. Surengta visuomenei 235 edukaciniai renginiai (3338 dalyviai).

Dalyvaujant nacionaliniuose projektuose, atnaujintos kompiuterizuotos darbo vietos lankytojams bibliotekos kaimo padaliniuose. Pradėtas LIBIS (Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos) modernizavimas.

3.4. Utenos kultūros centro veikla

Utenos kultūros centras (toliau – Centras) ir aštuoni skyriai, esantys Utenos rajono savivaldybės administracijos seniūnijų centruose puoselėja etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuria menines programas, plėtoja švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkina bendruomenės kultūrinius poreikius, organizuoja profesionalaus meno sklaidą, Utenos miesto ir rajono gyventojų poilsį ir jaunimo laisvalaikį. Pagrindiniai Utenos kultūros centro veiklos uždaviniai – organizuoti projektinę veiklą, atnaujinti centro materialinę bazę, teikti fizines ir virtualias kultūros paslaugas bendruomenei, kultūrinio ir renginių turizmo paslaugas turistams, plėtoti edukacinę veiklą, skatinti jaunimo iniciatyvas ir bendrų kultūrinių veiklų atsiradimą, teikti mobilies paslaugas seniūnijų gyventojams.

Kultūros centras organizuoja veiklą, puoselėjančią kūrybinę įvairovę, pabrėžiančią rajono savitumą, tenkinti visuomenės kultūrinius poreikius, turiningą laisvalaikį ir ugdyti meninį skonį tiek profesionalaus, tiek mėgėjų meno srityse. Veiklos kryptys:

1. Kultūros paslaugų plėtra gerinant miesto ir rajono gyventojų aptarnavimą ir paslaugų prieinamumą, mobilies paslaugos;
2. Plėtoti Utenos – Laimės miesto įvaizdį, veiklas, sukuriančias laimės simbolio trumpalaikius ir ilgalaikius meninius objektus (vizualiųjų menų, kino, teatro, dailės, skulptūros);
3. Materialinės bazės gerinimas (tęstinis Centro transporto, scenos įrangos, kompiuterinės technikos atnaujinimas Centre ir skyriuose).

Centras yra pagrindinis Utenos miesto šventės organizatorius, kuri vyksta paskutinį rugpjūčio savaitgalį. Utenos miesto šventės programoje kasmet gausu koncertų, parodų, įvairiausių veiklų, skirtų visiems bendruomenės nariams. Šventė išskirtinė renginių gausa ir įvairove, jos metu pagerbiami Utenos kraštui ir bendruomenei nusipelnę žmonės. Gyventojų apklausoje apie Utenos kultūrinius renginius, kurią atliko ir apibendrino Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė, dalyvavę respondantai nurodė, kad Utenos miesto šventė yra reikšmingiausias renginys įvairiose gyventojų amžiaus grupėse.

Kasmet Centras organizuoja Šeimų šventę, jaunimo muzikos festivalį „Ant paletės“ ir tautinių šokių festivalį „Draugai draugams“. Įvairiais renginiais minimos kalendorinės šventės – Užgavėnės, Joninės, Rudens (Moliūgų) šventė, valstybės švenčių ir atmintinų datų minėjimai – Valstybės atkūrimo, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, Lietuvos valstybės (Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienoms skirti renginiai.

2022 m. Centro surengta „Žirgų šventė ir aludarių diena“ taps tęstiniu strateginiu renginiu, atkuriančiu žirgų lenktynių tradiciją Utenoje.

Bendradarbiaujant su Utenos A. ir M. Miškinių viešąja biblioteka ir Lietuvos rašytojų sąjunga, 2022 m. surengta 10-oji tarptautinė poezijos šventė „...ir saulas diemantas žėruos...“ A. ir M. Miškinių literatūrinėje-etnografinėje sodyboje, kur kasmet įteikiama Antano Miškinio literatūrinė premija. Ją 2003 m. įsteigė Utenos rajono savivaldybė už geriausią naują poezijos knygą, išleistą per praėjusius dvejus metus, kurioje ryški aukštaitiška dvasia, atspindimi Aukštaitijos regiono etniniai motyvai, tradicijos ir istorinė atmintis.

Premijos laureatais tapo:

2003 m. Petras Panavas už rinktinę „Ateini, praeini, nueini“;

2004 m. Jonas Strielkūnas už eilėraščių knygą „Ligi dvyliktos“;

2005 m. Henrikas Čigriejus už poezijos rinktinę „Vieversiu ir kraujažolei“;

2006 m. Vytautas Kaziela už poezijos rinktinę „Kas nebus pralaimėta“;

2007 m. Valdemaras Kukulas už eilėraščių knygą „Judas taipogi danguj“;

2008 m. Vytautas Skripka už eilėraščių knygą „Mažoji rinktinė“;

2009 m. Vladas Braziūnas už eilėraščių knygas „Priedainė“ ir „Saula prė laidos“;

2010 m. Regina Katinaitė-Lumpickienė už eilėraščių knygą aukštaičių tarme „Paraič nama“;

2011 m. Algimantas Baltakis už lyrikos rinktinę „Antakalnio vigilijos“;

2012 m. Marius Burokas už eilėraščių knygą „Išmokau nebūti“;

2013 m. Alis Balbierius už poezijos knygą „Skaidrumos“;

2014 m. Gintaras Bleizgys už poezijos knygą „Sodas“;

2015 m. Rūta Mikulėnaitė-Jonuškienė už poezijos knygą „Papartynų aitvaras“;

2016 m. Alvydas Katinas už poezijos knygą „Vaikšto vienas“;

2017 m. Viktoras Rudžianskas už poezijos knygą „Juodoji dėžutė“;

2018 m. Antanas A. Jonynas už rinktinę „Šermukšnis. Pylimo gatvė“;

2019 m. Rimvydas Stankevičius už poezijos knygą „Šermuonėlių mantija“;

2020 m. Agnė Žagrakalytė už poezijos knygą „Bu bu itis (Alisa Meler išeina pro duris)“;

2021 m. Dovilė Zelčiūtė už poezijos knygą „Šokiai Vilniaus gatvėje“;

2022 m. Ieva Rudžianskaitė už poezijos knygą „Iš gervių“.

Centras organizuoja meno parodas, kino seansus, vykdo edukacines veiklas ir rengia Kultūros paso programas.

Centras organizuoja Kalėdų eglutės įžiebimo švenčių ciklą.

Teikiamos paslaugos virtualioje erdvėje (socialiniuose tinkluose) - suorganizuoti Pasakų, Muzikinės galerijos, Istorijų festivaliai, kurių įrašai keliami į facebook paskyrą. Virtualioje erdvėje

įkurta Kalėdų Senelio rezidencija, iš kurios „Facebook“ paskyroje transliuojami šventiniai pokalbiai, muzika, skaitomos pasakos, vykdomos edukacijos.

Utenos kultūros centro galerijose eksponuojamos įvairių autorių parodos, esant pandemijos apribojimams, surengtos virtualios parodos, teatro renginių ciklas. Kultūros paso ir edukacinės programos buvo vykdomos ne tik kontaktiniu būdu, bet virtualioje erdvėje. Utenos kultūros centro skyriuose organizuojamos kraštiečių, miestelių šventės, atmintinų datų ir valstybės švenčių minėjimai.

3.5. Utenos rajono savivaldybės miestai partneriai

Utenos rajono savivaldybė bendradarbiauja su Lidčopingo (Švedija), Preilių, Rėzeknės (Latvija), Trebono (Čekija), Chelmo (Lenkija), Pontinijos (Italija), Kovelio (Ukraina), Gori (Sakartvelas) ir Beit Sahour (Palestina) miestais.

1997 m. spalio 10 d. pasirašyta ir 1997 m. lapkričio 26 d. Utenos rajono tarybos patvirtinta bendradarbiavimo sutartis tarp Lietuvos Respublikos Utenos miesto ir **Čekijos Respublikos Trebono miesto**. Miestai sutarė bendradarbiauti kultūros, švietimo, turizmo ir sporto srityse.

1997 m. liepos 7 d. Utenos rajono taryba patvirtino bendradarbiavimo sutartį, sudarytą 1997 m. birželio 12 d., tarp **Švedijos Lidčopingo savivaldybės** ir Utenos rajono savivaldybės. Savivaldybės nusprendė keistis žiniomis ir patyrimu šiose srityse: pagyvenusių žmonių priežiūra, vietos demokratijos vystymas, laisvo verslo vystymas, rajono šildymas, atliekų surinkimas ir nutekamųjų vandenų sistema.

2008 m. balandžio 18 d. tarp Lidčopingo savivaldybės (Švedijos Karalystė) ir Utenos rajono savivaldybės dar penkeriems metams pasirašyta bendradarbiavimo sutartis, kurioje numatyta skirti dėmesį šioms sritims: pagyvenusių žmonių ir žmonių su negalia priežiūrai, švietimui, socialinei apsaugai, kultūrai, sportui, aplinkos apsaugai, turizmui, smulkiąjam verslui ir prekybai, bendradarbiavimui Europos Sąjungos finansuojamuose projektuose.

1997 m. gruodžio 10 d. sudaryta ir 1997 m. gruodžio 23 d. Utenos rajono tarybos patvirtinta bendradarbiavimo sutartis su **Latvijos Preilių rajono savivaldybe**. Utenos ir Preilių rajono savivaldybės susitarė keistis žiniomis ir patyrimu sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos srityse, demokratijos vystymesi, laisvo verslo vystymesi, pramonės,

prekybos, žemės ūkio, susisiekimo ryšių, planavimo vystymesi, kultūros, mokslo, aplinkosaugos, turizmo bei sporto, rajono šildymo, atliekų surinkimo ir nutekamųjų vandenų sistemos tobulinimo srityse ir kt.

2016 m. rugsėjo 3 d. Utenos rajono savivaldybė pasirašė bendradarbiavimo sutartį **Rėzeknės (Latvija) miestu**. 2016 m. rugsėjo 3 d., 755-ojo Utenos miesto gimtadienio metu, Utenos rajono savivaldybė ir Rezeknės miesto savivaldybė (Latvijos Respublika) pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kurioje įsipareigojo bendradarbiauti vietos savivaldos lygmens srityje ir ypatingą dėmesį skirti ekonominiam bendradarbiavimui, investicinių projektų rengimui, bendradarbiavimui smulkaus ir vidutinio verslo srityse, švietimo, kultūros ir sporto srityse, skirti didelį dėmesį jaunimo organizacijų, aplinkos apsaugos ir turizmo, sveikatos ir socialinės apsaugos bendrystei. Utenos rajono savivaldybės taryba bendradarbiavimo sutarčiai su Rezeknės miestu pritarė 2016 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. TS-234.

1998 m. kovo 10 d. Utenos rajono taryba patvirtino 1998 m. vasario 10 d. sudarytą bendradarbiavimo sutartį tarp Utenos rajono savivaldybės ir **Pontinijos savivaldybės Italijoje**. Giminingi miestai susitarė keistis žiniomis ir patyrimu šiose srityse: vietos demokratijos vystymas, laisvo verslo vystymas, sveikatos apsauga. Taip pat sutarta kurti kontaktus tarp Pontinijos ir Utenos gyventojų, suteikti miestų gyventojams (piliečiams) galimybę keistis žiniomis ir patyrimu skirtingose srityse.

1998 m. gegužės 6 d. Utenos rajono taryba patvirtino 1998 m. balandžio 2 d. sudarytą Lietuvos Respublikos Utenos miesto ir **Lenkijos Respublikos Chelmo** miesto bendradarbiavimo sutartį. Savivaldybės susitarė nuolatos keistis patyrimu, ieškoti bendrų sprendimų šiose srityse: aplinkos apsaugos, sveikatos apsaugos ir socialinės globos, švietimo ir auklėjimo, kultūros, sporto, turizmo. Siekdamas įgyvendinti bendrus susitarimus pagal veikiančius Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos įstatymus, šalys susitarė remti įvairias bendradarbiavimo formas tarp įmonių kolektyvų, draugijų, fondų, institucijų. Taip pat nuspręsta keistis vietos savivaldybių institucijų, įmonių, švietimo, kultūros ir sporto įstaigų, o atostogų metu jaunimo ir moksleivių delegacijomis, skatinti kultūrinius mainus, keičiantis meno kolektyvų ir profesionalių atlikėjų pasirodymais, turistinėmis grupėmis, parodomis, muziejų ekspozicijomis, organizuoti mugės ir kt.

2004 m. rugsėjo 30 d. Utenos rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. T-257 pritarė bendradarbiavimo sutarties pasirašymui tarp Utenos rajono savivaldybės ir **Ukrainos Respublikos Kovelio miesto**. Kovelėje ši sutartis pasirašyta 2005 m. gegužės 20 d. Nuspręsta bendradarbiauti ekonominės veiklos, prekybos, verslo, ekologijos, komunalinio ūkio, transporto, švietimo, kultūros, sporto, turizmo, sveikatos apsaugos ir kitose srityse.

2015 m. rugsėjo 5 d. Utenos rajono savivaldybė pasirašė bendradarbiavimo sutartį su **Beit Sahour miesto (Palestina) savivaldybe**. Šalys įsipareigojo bendradarbiauti vietos savivaldos lygmens srityje ir ypatingą dėmesį skirti bendradarbiavimui švietimo ir jaunimo bendradarbiavimo, kultūros, istorinio ir religinio paveldo, sporto, socialinės apsaugos, aplinkos apsaugos, turizmo, ekonominio bendradarbiavimo, prekybos, smulkaus verslo ir amatų, savivaldybių lygmens institucijų ryšių srityse.

2019 m. gegužės 25 d. Utenos rajono savivaldybė pasirašė draugystės ir tarpusavio bendradarbiavimo sutartį su **Gorio miestu (Sakartvelas)**. Goris – dešimtas miestas-partneris, su kuriuo Utena yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartį. Sutartį pasirašė Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas bei Gorio savivaldybės meras Konstantine Tavzarashvili. Sutartyje pabrėžiama, kad Utena ir Goris pripažįsta draugiško bendradarbiavimo plėtojimo svarbą, siekiant pagerinti ekonomiką ir kultūrą, dirbs kartu sąžiningai, abipusiu susitarimu ir pagarba, siekdamas sukurti draugiškus santykius. Pasirašydamos sutartį, šalys susitarė siekti bendradarbiauti investicijų, ekonominės, socialinės apsaugos, visuomenės sveikatos, švietimo, kultūros ir sporto, turizmo ir poilsio srityse.

3.6. Kultūrinis turizmas

2022 m. kovo 24 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-54 „Dėl Utenos rajono savivaldybės turizmo plėtros strategijos 2022-2026 metams patvirtinimo“ patvirtinta turizmo plėtros strategija, kurioje numatoma sukurti istoriją, kultūros paveldą aktualizuojanti ir kultūros, meno bei verslo institucijų teikiamas paslaugas integruojanti kultūrinio turizmo plėtros sistema.

Prioritetas bus teikiamas kultūros įstaigų, NVO kartu su verslo struktūromis, turizmo srities operatoriais bei tarptautiniais partneriais (kūrybiniai bei kultūriniai susigiminiavusių miestų bei regiono partnerysčių projektai) parengtoms iniciatyvoms, ilgalaikių regiono, nacionalinių ir Europos kultūros kelių sukūrimo ir sertifikavimo srityje.

2022 m. kovo 24 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-54 „Dėl Utenos rajono savivaldybės turizmo plėtros strategijos 2022-2026 metams patvirtinimo“ patvirtinta **Utenos rajono savivaldybės turizmo plėtros strategija**. Kultūrinių išteklių ir kultūrinio turizmo potencialas Utenos rajone yra didelis ir kultūriniam turizmui skiriama daug dėmesio, jis išskiriamas kaip viena prioritetinių turizmo krypčių rajone.

Numatoma kurti ir populiarinti kultūrinio turizmo maršrutus ir trasas. Alternatyvaus turizmo maršrutai – netradiciniai turizmo maršrutai specifinei auditorijai. Etninio turizmo maršrutai – etninę kultūrą, papročius, gyvenimo būdą pristatantis maršrutas. Gastronominio maršruto vystymas. Industrinio maršruto vystymas. Kaimo turizmo maršrutai – ūkių ir sodybų paslaugas pristatantis maršrutas. Nuotykių turizmo maršrutai – žygiai, žaidimai, patirtys gamtoje. Pažintinis-kultūrinis turizmas – istorinis – kultūrinis maršrutas, pristatantis Uteną - vieną seniausių miestų Lietuvoje. Socialinio turizmo maršrutai – maršrutas neįgaliesiems, socialiai pažeidžiamiems asmenims.

Gastronominis turizmas (arba kulinarinis turizmas) – autentiškų regiono patiekalų ir gėrimų siūlančių restoranų, barų, bendruomenių ir kt. lankymas. Taip pat gali būti agrarinio turizmo rūšis, kai turistai lankosi ūkiuose, susipažįsta su tuo, kaip daromas sūris, sviestas ir pan., apžiūri naminius gyvulius. Vėl „Keliauk Lietuvoje“ duomenimis, gastroturizmas yra tikras fenomenas – tai sparčiausiai auganti turizmo sritis Lietuvoje ir visame pasaulyje. Maistas tapo kelionės tikslu, o dėl šios priežasties auga kelionės metu maistui skiriamos išlaidos. Lietuvos etnokultūrinuose regionuose organizuojamos teminės degustacijos, gaminimo edukacijos, atgaivinamas litvakų, lietuvininkų ir dvarininkų kulinarinis paveldas. Lietuva turi daugiau nei 3 tūkstančius autentiškų patiekalų receptų. Vėl „Keliauk Lietuvoje“ sukurti ir keli gastronominio turizmo gidai – Gastroliavimo gidas, Cepelinų kelias ir kitos bulvinės stotelės, Ledų žemėlapis (Utenos rajonas į šiuos maršrutus nėra įtrauktas).

Svarbu pažymėti, kad populiarėja ir lėtojo maisto (angl. *slowfood*) idėjos. Skleidžiant šias idėjas, formuojamas visuomenės supratimas apie tradicinį, kokybišką maistą. Pagrindiniai lėtojo gyvenimo ar lėtojo maisto principai – sąmoningi sprendimai, asmeninis pasirinkimas (apsvarstyti, ar išorės diktuojamos sąlygos tikrai tinka tau, individui), gyvenimas sau tinkamu tempu, teisingu greičiu, jeigu turi skubėti – „skubėk“ lėtai, rinkis kokybę (vietoj kiekybės) ir balansą.

Utenos rajone gastronominio turizmo tipas nėra pakankamai išvystytas ir plačiai viešinamas. Vis dėlto glaudžiai bendradarbiaujama su Utenos apskrities savivaldybėmis, pavyzdžiui, parodos ADVENTUR 2017 metu, atsižvelgiant į parodos temą „Paragauk pasaulio, paragauk Lietuvos“, apskrities savivaldybės pristatė edukacines programas, susijusias su Utenos krašto kulinariu paveldu.

Tradicinių patiekalų norintys paragauti keliautojai Utenos rajone gali apsilankyti kavinėse, kaimo turizmo sodybose ir kitose sodybose, kuriose teikiamos maitinimo paslaugos. Aukštaitiškame meniu – blynai su dažiniais, ežero žuvienė, troškinti kopūstai su dešrelėmis ir kt.

Sakralinio turizmo reikšmė ir *Camino Lituano*. Religija, kaip reiškinys, yra neatsiejamai susijusi su žmogaus individualiu, socialiniu ir kultūriniu gyvenimu. Taigi, ji tampa svarbi ir kultūros bei turizmo vystymui. Religinis, arba sakralinis, turizmas yra viena seniausių turizmo formų, kuri ir šiandien nepraranda svarbos ir reikšmingumo daugelio žmonių gyvenime. Lietuvoje veikia *Camino Lituano* – pirmas ir vienintelis savarankiškai keliauti paruoštas 500 kilometrų šiuolaikinis piligrimų kelias, besidriekiantis per visą Lietuvą ir prisijungiantis prie Europos tarptautinio Šv. Jokūbo kelių tinklo. Arčiausiais Utenos rajonui *Camino Lituano* kelio taškas yra Burbiškyje, Anykščių r. sav.

Maldos namai. Utenos r. sav. yra 20 bažnyčių, cerkvių. Daugumos jų istorija prasidėjo dar viduramžiais, o seniausia, pirmoji Tauragnų bažnyčia, datuojama net apie 1387 m. Pagal turimus duomenis, dauguma senųjų bažnyčių keitėsi, dėl susiklosčiusių istorinių aplinkybių (gamtos poveikio, gaisrų, karų, sovietų okupacijos ir kt.) bažnyčios buvo atstatomos, perstatomos, atnaujinamos. Yra išlikę ir nemažai senųjų laikų inventoriaus, pavyzdžiui, altorių, liturginių rakandų, aukso, sidabro dirbinių, knygų.

Utenos rajone yra 4 cerkvės (Rytų apeigų krikščionių – stačiatikių ir unitų – šventykla, kulto namai) – Utenos Šv. Mykolo sentikių cerkvė, Užpalių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė, Nečėnų Švč. Dievo Motinos Gimimosentikių cerkvė, Šeimaties Švč. Dievo Motinos Užtarėjos sentikių cerkvė.

Utenoje veikia ir Utenos Dievo Apvaizdos seserų vienuolynas, pradėjęs kurtis 2012 m. (ištakos Panevėžyje, 1930 m.). Šiuo metu visoje Lietuvoje yra 20 seserų, iš kurių 4 gyvena Utenoje. Kiekvieną dieną, išskyrus pirmadienį (seserų dykumos diena), 19 val. vyksta maldos vakarai, atviri visai visuomenei. Vienuolyno konferencijų salėje nuolat veikia įvairios parodos, priimamos mokinių grupės edukacijoms, vyksta seminarai krikščioniškomis temomis.

Sakralinis maršrutas. Utenos TIC sukūrė ir sakralinį maršrutą, kurio ilgis – 6 km. Keliaujant maršrutu galima aplankyti Utenos Dievo Apvaizdos bažnyčią, Utenos Švč. Marijos Kankinių Karalienės koplyčią, Viešpaties Pakilimo į dangų stačiatikių cerkvę, sinagogas, Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčią ir varpinę, Utenos Dievo Apvaizdos seserų vienuolyną, Šv. Mykolo sentikių cerkvę.

Žydai Utenoje. Kalbant apie žydų bendruomenės paveldą Utenos rajone, akcentuojama, kad šios bendruomenės šaknys Utenoje siekia XVI–XVII a. Utenoje buvo pastatytos 7 sinagogos (pagal

įstatymus 80-iai žydų namų leista statyti sinagogą, o 30-iai namų – maldos namus (kloizą), tačiau iki šiandien jos neišliko. Maldos namus suniokojo gaisrai ir karas, jų vietoje dabar įrengtos įvairios įstaigos, gyvenamasis namas ir automobilių stovėjimo aikštelė. Žydų laikus mena tik Ežero g. 2 esanti teisinių paslaugų kontora: iki šių dienų fasade yra sinagogai būdingų elementų – išorinėje sienoje stačiakampio formos išgaubimas, žymintis šventųjų ritinių saugyklos vietą viduje.

Didžioji sinagoga buvo pastatyta apie 1862 m., iš pradžių medinė, vėliau perstatyta į mūrinę su įstiklintais arkiniais langais. Sinagogos išorės ir vidaus atnaujinimo darbus atliko uteniškis skulptorius Itzhakas (Izaokas) Jofė, baigęs Kauno meno mokyklą. Sinagoga veikė iki Antrojo pasaulinio karo. Pastatas nukentėjo per karą, vėliau buvo suremontuotas ir jame įsikūrė įvairios įstaigos. Šiuo metu sinagogos pastatas perstatytas, jame veikia hemodializės centras.

Beit midrašas (Baltoji sinagoga) – priestatas, pastatytas prie Didžiosios sinagogos XIX a. pab. Pirmojo pasaulinio karo metu šioje sinagogoje veikė vokiečių karinės administracijos įstaiga. Pastatas sugriautas per Antrąjį pasaulinį karą, dabar jo vietoje įrengta automobilių stovėjimo aikštelė.

Šiandien Utenoje galima tik aplankyti ir apžiūrėti vietas, kur kadaise stovėjo žydų maldos namai, ar apžiūrėti pastatus, kurių paskirtis šiandien visai kitokia. 2020 m., minint Europos paveldo dienas, Utenoje, Žydų gatvėje, atidengta lentelė su šios gatvės pavadinimu jidiš ir hebrajų kalbomis. 2021 m. visuomenei pristatyta vienintelė Lietuvoje tiesiogiai iš jidiš kalbos išversta žydų atsiminimų knyga, skirta Utenos miestui ir jo regionui (Molėtai, Anykščiai, Vyžuonos ir kt.).

Siekiant išsaugoti žydų kultūros paveldą Utenoje įgyvendintos ir kitos iniciatyvos. 2020 lapkričio 26 d. Utenos rajono savivaldybė su Lietuvos žydų (litvakų) bendruomene pasirašė bendradarbiavimo sutartį rengiant ir įgyvendinant Europos žydų kultūros paveldo kelią Lietuvoje. 2020 m. atidengta freska „Šochetas Kavinskis“ Utenos litvakų bendruomenės ir kultūros atminimui. 2021 m. atidengtas meno kūrinys Utenio aikštėje – bronzinė širdis litvako Bernardo Louno atminimui, atidengta atminimo lentelė, skirta Bernardo Louno šeimos namo (neišlikusio) vietai pažymėti. Lentelė atidengta minint B. Louno gimimo 100 metines. 2022 m. Utenos turizmo centro iniciatyva surengtas renginys „Širdies keliu“, kuris kuria tradiciją kasmet paminėti Utenoje gimusio žymaus kardiologo, Nobelio Taikos premijos laureato Bernardo Louno atminimą. Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.9.1.7. Bernardui Lounui skirtos ekspozicijos sukūrimas Utenos kraštotyros muziejuje“.

Utenos turizmo informacijos centras organizuoja kultūrinius-turistinius maršrutus. Sukurtas Laimės kelio maršrutas kviečia aplankyti laimės stoteles Utenos mieste. Šiose stotelėse naudojantis moderniomis technologijomis (skenuojant QR kodus mobiliąja programėle „Utenos laimės

kelias“) galima paklausti animacinio personažo, Utenos miesto burmistro, pasakojimų apie miesto istoriją.

Kategorija	Siūlymai / atsakymai
Kultūra	<ul style="list-style-type: none"> • Radvilų kelio atkarpos kūrimas ir kelio viešinimas pritraukiant turistus • Vyžuonėlių dvaro sutvarkymas ir panaudojimas meno ekspozicijoms • Utenos mieste esantį vienuolyną būtina įtraukti į lankytinų objektų sąrašą, pastatyti nuorodas miesto centre • Įrengti menininkų skverą ir atskleisti vietos kūrėjų, amatininkų ir menininkų potencialą • Pritaikyti Narkūnų piliakalnį lankymui ir edukacinėms veikloms (kaip Kernavėje), įrengti apžvalgos aikšteles, sūpynes, apšvietimą ar šviesos instaliacijas

2 lentelė. Gyventojų, dalyvavusių apklausoje, siūlymai dėl turizmo plėtros (kultūros kategorijoje) Utenos rajone. Šaltinis Utenos rajono savivaldybės turizmo plėtros strategija 2022-2026 metams, patvirtinta Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. TS-54

Utenos kultūros plėtros plane numatytos priemonės, kurios siejasi su turizmo plėtros strategijos priemonėmis:

- 3.2.4. Kultūros kelių sukūrimas ir sertifikavimas. Radvilų kelias;
- 3.1.1.5. Vyžuonėlių dvaro pritaikymas meno, edukacijos ir rezidencijų veiklai;
- 2.1.3.1. Viešųjų erdvių įveiklinimo projektų finansavimo programa;
- 2.1.3.8. Narkūnų piliakalnio aktualizavimas ir pritaikymas lankymui.

3.7. Kultūros paveldas

Kilnojamųjų kultūros vertybių registre trauktos 53 kilnojamosios kultūros vertybės. Tai daugiausia religiniai objektai, pavyzdžiui, liturginiai rūbai (arnotai), 23 paveikslai, 11 skulptūrų, 3 varpai, procesijų altorėliai, procesijų kryžiai, ikonos, monstrancija.

Kultūros vertybių registro duomenimis, Utenos rajone iš viso registruotos 448 nekilnojamosios kultūros vertybės (objektai):

- 37 gamtos objektai
- 59 piliakalniai ar piliakalnių su gyvenvieta gyvenvietės, žymiausi jų – Daugailių, Narkūnų, Lygamiškio, Maneičių, Pakalnių, Šeimyniškių, Taurapilio, Vaikutėnų, Sūngailiškių, Tauragnų, Tauragnų II piliakalniai.

- 135 architektūros ir (ar) istoriniai objektai (Utenos dvaro sodybos fragmentai, Vyžuonų dvaro sodyba, Vyžuonėlių dvaro sodybos fragmentai ir dvarvietės, Užpalių dvaro sodybos fragmentai, kitų rajono dvarų fragmentai, Antano ir Motiejaus Miškinių sodyba, Vaišnoriškės kaimo Jono Žilėno etnografinės architektūrinės sodybos fragmentai ir Vaišnoriškės etnografinis architektūrinis kaimas, pašto stoties statinių kompleksas, siaurojo geležinkelio Utenos stoties statinių komplekso geležinkelio stotis ir komplekso statiniai ir kt.).

- 40 sakralinių objektų, tarp jų – Užpalių Švč. Trejybės bažnyčios varpinė, šventųjų paveikslai, kryžiai, skulptūros, altoriai, koplytėlės ir kt.

- 17 dailės pobūdžio objektų – koplytstulpiai, stogastulpiai ir kt.

- 114 kapų, pilkapynų, paminklų, kapinių ir kapinių kompleksų, senkapių.

- 5 kiti nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (taurės, sietynas, ragas, ratinė, feretronai).

Piliakalniai ar piliakalnių gyvenvietės. Utenos krašte esantys piliakalniai sudaro net 22 proc. visų Lietuvos piliakalnių. Utenos rajone yra 59 piliakalniai, 52 iš jų įrengti kalvose, nes rajono teritorijoje gausu kalvų, o septyni – aukštumų kyšuliuose. Iškyšuliuose įrengti piliakalniai labiau būdingi vidurio Lietuvai, kurioje kalvų mažiau. Archeologai Utenos rajone tyrinėjo vienuolika piliakalnių ir penkias gyvenvietes prie jų. Skirtingi piliakalnių dydžiai rodo, kad juose gyveno skirtingo dydžio bendruomenės. Kultūros vertybių registre įregistruoti ne tik piliakalniai, bet ir piliakalnių gyvenvietės, piliakalniai, vadinami kalnais (pavyzdžiui, Pilies, Piniginis, Barsuko kalnai). Toliau aptariami žymiausi ar lankomiausi Utenos rajono piliakalniai – Daugailių ir Narkūnų piliakalniai.

Daugailių piliakalnis. Archeologinis paminklas, datuojamas I–II tūkstantmečiu. Manoma, kad 1254 m. ant piliakalnio buvo pastatyta svarbų vaidmenį ginant kraštą atlikusi Daugailių pilis. XVII a. pabaigoje ant piliakalnio suręsta pirmoji Daugailių bažnyčia, o jos šventoriuje buvusios kapinės. Mirusiuosius laidodavo piliakalnio viršūnėje ir šlaituose. Šią bažnyčią sudegino žaibas. Pasak padavimų, ji nugrimzdo į žemę, tačiau dalį altorių su šventųjų paveikslais vėjas Dievo valia nunešė į piliakalnio papėdę, kur turėjo atsirasti nauja šventovė. 1990 m. ant piliakalnio pastatytas ornamentuotas medinis kryžius pirmajai Daugailių bažnyčiai atminti. Senesni miestelio gyventojai pasakoja, kad anksčiau aplink piliakalnį raudonavo daug žemuogių. Prisirinkę šių gardžių uogų vietiniai vaikai patys jomis smaližiaudavo ir kitus vaišindavo. Užlipę ant piliakalnio galėsite pasigrožėti įspūdinga miestelio panorama. Prie piliakalnio prigludusi 1991 m. sausio 13 d. žuvusio Algimanto Petro Kavoliuko gimtoji sodyba.

Narkūnų piliakalnis. Šis piliakalnis yra vienas ryškiausių viso Utenos krašto simbolių. Piliakalnis (Utenio pilis, Didysis piliakalnis) datuojamas I tūkst. pr. Kr. pradžia–II a. ir XIV–XV a.

pradžią. Piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, Utenėlės upės kairiajame krante. Spėjama, kad XIII amžiuje čia stovėjo Nalšios kunigaikščio Daumanto pilis, prie kurios ir kūrėsi gyvenvietė, davusi užuomazgą Utenos miestui. Pilį 1433 m. sudegino Livonijos ordinas. Uteniškiai ir miesto svečiai gausiai susirenka ant Narkūnų piliakalnio įvairių švenčių proga. 1998 m. gegužės 19 d. LR Vyriausybės nutarimu piliakalnis paskelbtas kultūros paminklu. Paminklo teritorijos plotas – 4,8 ha.

Utenos rajono bendrajame plane nurodoma, kad piliakalniai yra vieni svarbiausių Utenos rajono turizmo išteklių. Parengti specialiai piliakalniams lankyti skirti turistiniai maršrutai, lankstinukai apie atskirus piliakalnius, statomi stendai, nuorodos, leidžiami žemėlapiai. Tačiau Utenos rajone dar yra archeologijos objektų, kuriuos reikia tvarkyti ir pritaikyti lankymui. Archeologijos, mitologijos vertybių tvarkybos kryptis – konservavimo, įgyvendinant piliakalnių, kapinynų, pilkapynų, alkakalnių, mitologinių akmenų pagrindinį apsaugos tikslą – mokslinio pažinimo vykdymą, tuo pačiu užtikrinant viešojo pažinimo ir naudojimo funkciją. Bendrojo plano sprendimais, nepažeidžiant mitologijos ir archeologijos objektų vertingųjų savybių, bus išsaugotas unikalus kraštovaizdis, objektų vizualinė reikšmė.

Architektūros ir (ar) istoriniai objektai. Lietuvoje dvaras buvo svarbiausia feodalinio ūkininkavimo forma – vyravo žemės ūkyje ir apėmė dalį pramonės. Be to, dvaras buvo vienas svarbiausių kultūrinio gyvenimo centrų. Dvaro žemę sudarė savininko žemė ir priklausomų valstiečių naudojama skirtinė žemė. Iki šių dienų išlikę turtingą mūsų istoriją liudijantys dvarai Lietuvoje yra vieni įdomiausių lankytinų objektų šalyje. Vaizdingose vietovėse ar dirbtinai suformuotuose parkuose įsikūrusios, skirtingais architektūriniais stiliais kurtos didikų rezidencijos gali būti ne tik įsimintinų savaitgalio išvykų priežastis, bet ir puikus būdas pažinti šalies istoriją.

Utenos rajone yra 121 objektas, priskiriamas dvarams, dvareliams ar palivarkams. 15 objektų yra įrašyti į Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kultūros vertybių registrą (2014 m. kultūros paveldo apsaugos neteko Noliškio buvusio dvaro sodybos fragmentai ir Bajoriškių palivarko sodybos fragmentai Daugailių seniūnijoje). Toliau pateikiami keli žymiausių Utenos rajono dvarų aprašymai.

Utenos dvaras – valdovo stalo dvaras, kurio valdytojai fiksuoti nuo XV a. pabaigos iki XX a. pradžios. Dvaro valdos išsidėsčiusios dabartinio Utenos m. vietoje ir apylinkėse. Per visą dvaro gyvavimo laikotarpį jo savininkai ir valdytojai nuolat keitėsi. XIX–XX a. pirmoje pusėje dvarą valdė Balsevičiai, jie pastatė raudonplyčius rūmus, ūkio pastatus, užveisė sodus. 1925 m. dvaras galutinai išparduotas, dvarui palikta 81 ha žemės (iš 655 ha). 1918 m. rūmuose įsikūrė „Saulės“ progimnazija,

vėliau išaugusi į gimnaziją, virtusi įvairaus pobūdžio mokyklomis. 1931 m. buvę dvaro rūmai smarkiai perstatyti, nuverstos kolonos, sunaikintas neobarokinis dekoras, vietoj mansardos iškilo antras aukštas. Po Antrojo pasaulinio karo pastate veikė 1-oji vidurinė mokykla. 1962 m. pastatas atiteko pagalbinei internatinei mokyklai. Gimnazijoje mokėsi istorikas Adolfas Šapoka (1906–1961), rašytojas, žurnalistas Pulgis Andriušis (1907–1970), tapytojas Leonas Katinas (1907–1984), teisininkas, žurnalistas, kraštotyrininkas Bronius Kviklys (1913–1990), poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas (1919–2015), gydytoja, žolininkė, etnografe Eugenija Šimkūnaitė (1920–1996), Lietuvos ir JAV diplomatas Vytautas Antanas Dambrava (1920–2016), kalbininkas Kazimieras Gaivenis (1934–2003), krepšininkas Jonas Valančiūnas (g. 1992 m.) ir kiti. Pakeitę išvaizdą, bet šimtmetį mokslo žinias skleidę ir daugelį čia išugdytų žymių žmonių menantys rūmai šiandien jau yra tapę Utenos krašto švietimo simboliu. Ant šio istorinio pastato sienos įrengta atminimo lenta Utenos „Saulės“ gimnazijos mokytojams ir mokiniams, žuvusiems už Lietuvos laisvę, atminti.

Užpalių dvaro sodyba (administracinis pastatas, tvartas, vandens malūnas) Užpalių miestelyje. Statyta XIX a. pr., 1836, 1877 m. Iki XVIII a. vidurio dvaras priklausė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didžiajam kunigaikščiui. XVIII a. II pusėje jis perduotas Mykolui Oginskiui, 1796 m. – Juozapui Poniatovskiui, apie 1800 m. dvarą perpirko Pranciškus Sapiega, kuris ėmėsi pertvarkymų, statyti naujus pastatus (kurie šiandien sudaro dvaro sodybą). Sodyboje buvo administratoriaus namas ir gerai įrengta ūkinė dalis Šventosios, kanalo ir tvenkinio krantuose. Po 1831 m. sukilimo sodyba, konfiskuota iš Eustachijaus Sapiegos, atiteko valstybės išdui, buvo nuomojama. Nuo 1918 m. Administratoriaus name veikė valsčiaus valdyba, nuo 1921 m. – progimnazija, 1974 m. įrengtas Užpalių vidurinės mokyklos bendrabutis. Šiuo metu visi pastatai apleisti ir nenaudojami. 2022 m. planuojama įgyvendinti projektą „Užpalių dvaro išorės ir dalies vidaus patalpų rekonstrukcijos darbai, pritaikant patalpas kaimo bendruomenės poreikiams“, kurio metu bus rekonstruojamas pastatas – stogas, stiprinami pastato pamatai, konstrukcijos, tvarkoma nuotekų sistema ir kt.

Vyžuonėlių (Blagodat) dvarą ant Vyžuonos upės kranto 1879 m. įsigijo generolas Vladimiras Veriovkinas, pavadinęs jį „Blagodat“ (rus. palaima) vardu. Šiame dvare dailininkės kelią pradėjo jo duktė žymi rusų kilmės vokiečių avangardo tapytoja Mariana Veriovkina (1860–1938). Iki šių dienų išliko Vyžuonėlių dvaro parkas, medinis gyvenamasis namas, puoštas ornamentuotais drožiniais, ūkiniai statiniai (karietinė, arklidės, kluonai ir kt.). Išliko ir Marianos Veriovkinos ateljė – vienintelis Lietuvoje XIX a. dailininko ateljė pastatas.

Vyžuonų dvaras – dvaras Utenos rajone, Vyžuonose. Išlikę tik pagalbiniai dvaro statiniai: klojimai, sandėliai, kumetynas, tvartas, spiritinė, kalvė ir kiti. Vyžuonų dvarvietę taip pat pažymi

archeologas Eugenijus Ivanauskas, apibūdindamas radinius, datuodamas juos XVI a. II puse–XVII a. ir manydamas, kad šioje vietoje greičiausiai buvęs senasis Vyžuonų dvaras, ilgą laiką priklausęs Radvilų giminei. Su Astikų, Kiškų, Radvilų dinastijomis ir sunaikintais jų rūmais lyg ir baigiasi, sakytume, ankstyvasis Vyžuonų dvaro egzistavimo periodas, kuriame gausu didžiūnų kaitos peripetijų, fragmentiškai paminėtų istoriniuose šaltiniuose. Paskutinis Radvila, valdęs Vyžuonas, buvo Dominykas. Susidaro prielaidos manyti, kad XVIII a. dvaras iš senosios buvimo vietos persikėlė ir kūrėsi arčiau miestelio, jo pietinėje pusėje, kur daugelis pastatų ir parko fragmentų išliko iki mūsų dienų.

Saldutiškio dvaras, esantis Saldutiškio miestelio centre, žinomas jau nuo XVIII a. pabaigos. Pagal 1811 m. rašytinius dokumentus Saldutiškis buvo Antano Valiulio valda. 1899 m. Boleslovo Jaloveckio iniciatyva per Saldutiškį nutiesus siaurąjį geležinkelį Panevėžys–Švenčionėliai, Saldutiškio gyvenvietė ėmė augti. Tuomet tarp siaurojo geležinkelio stoties ir dvaro buvo supiltas kelias, pasodinta tuopų. Kaizerinės vokiečių okupacijos Lietuvoje metais, 1915–1918 m., Saldutiškis tapo apskrities (Kreis Sołdaczski, Sylgudiszki ar Saldugischki) centru su būstine Saldutiškio dvare. Apskričiai priklausė dalis caro laikų Švenčionių apskrities ir Zarasų apskrities, apimdama Ignaliną, Dūkštą, Salaką, Tauragnus. 1938 m. Saldutiškio dvare įsikūrė Saleziečių vienuolynas, veikęs iki Antrojo pasaulinio karo, uždarytas 1940 m. Karo metais dvare įkurta ligoninė. 1945–1952 m. Saldutiškio dvare veikė Saldutiškio valsčiaus sribų būstinė. Šiuo metu Saldutiškio dvaro ansamblyje išlikę dvaro rūmai, svirno liekanos (pastatyto 1843 m., 1928 m. jo sienos buvo panaudotos statant Saldutiškio Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčią), XIX a. ledainė, tvartas ir arklidės.

Bikuškio dvaras. Dvaras Utenos rajone, netoli Sudeikių. Rašytiniuose šaltiniuose dvaras minimas jau XIV a. viduryje. Anksčiau dvarui priklausė septyni aplinkiniai kaimai, veikė spirito gamykla, didžiulė kalvė. Dvarui priklausė daugiau nei 500 ha žemės. Dvare vyksta tapytojų plenerai, profesionalaus teatro spektakliai, simfoninės muzikos koncertai. Veikia meno galerija, taip pat kuriamas granito skulptūrų parkas.

Tauragnų dvaras. 1387 m. Tauragnų pilis ir dvaras priklausė Vilniaus vyskupijai, kuri jį išlaikė iki XVIII a. pabaigos. 1792 m. buvo Tauragnų dvaras, veikė alaus darykla, degtinės varykla ir kelios smuklės, priklausiusios Vilniaus vyskupui. Vėliau dvaras priklausė grafams Puslovskiems. 1885 m. dvarą nupirko Karolis Gineitis. Vieta, kur buvo alaus darykla ir spirito varykla, šiandien vadinama Pravarais.

Architektūrinių ir (ar) istorinių kultūros paveldo objektų grupei priskiriami ir kiti objektai, pavyzdžiui, etnografinės sodybos, tapusios muziejais, ir kt. pastatai. Lankomiausi objektai bus aptariami kituose skyriuose.

Sakraliniai objektai. Į Kultūros vertybių registrą įtrauktos 2 rajono bažnyčios – Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčia ir Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčia. Registre taip pat randama kryžių su Nukryžiuotojo, Marijos, nežinomų šventųjų ir angelų skulptūromis, ornamentuoti kryžiai, Evangelijų knyga, šventųjų paveikslai, altoriai, vargonai, monstrancijos, sakykla ir pan.

Utenos Kristaus Žengimo į dangų bažnyčia. Apie pirmąją Utenos bažnyčią duomenų nėra turima, tačiau žinoma, kad 1522 m. bažnyčia paskirta dešimtinė iš Utenos ir Užpalių dvarų. Šv. Kryžiaus vardo bažnyčia buvusi sena, medinė, vėliau sudegė. Raudonplytė, istorizmo stiliaus bažnyčia pastatyta 1884 m., pašventinta 1898 m. Kristaus Žengimo į dangų bažnyčios fasade įrengta skulptūra „Trimituojantis Angelas“, kurią apie 1913 m. sukūrė žymiausias Utenos apylinkių meistras, dievdirbys A. Deveikis (2003 m. restauravo skulptorius S. Karanauskas). Mūrinė varpinė pastatyta 1876 m. Bažnyčios ir varpinės kompleksas bei skulptūra įtraukti į Kultūros vertybių registrą. Utenos krašto gyventojams, žuvusiems partizaniniame judėjime ir sovietiniuose lageriuose, mirusiems tremtyje, atminti bažnyčios šventoriuje pastatytas stogastulpis ir įrengta memorialinė sienelė. Priešais bažnyčią stovi paminklas Lietuvos nepriklausomybei. Šalia bažnyčios yra Utenos m. senosios kapinės. Archeologinių tyrinėjimų metu nustatyta, kad ankstyviausius kapus galima datuoti XVII a. 3-uoju ir 7-uoju dešimtmečiais. Kapinėse yra Kultūros vertybių registre įrašytų palaidojimo vietų ir antkapinių paminklų. Kapinių viduryje, šalia centrinio tako, stovi koplyčia.

Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčia Vyžuonų miestelio viduryje pastatyta 1406 m. pagal tuo metu LDK paplitusį kvadratinio plano trinavės halės su penkiasiene apside modelį. Vienabokštė bažnyčia yra trijų navų, jas dengia kryžminiai skliautai, rūšį – cilindriniai skliautai, yra 3 altoriai. Bažnyčios pastato fasade matoma įmūryta žalčio Vyžo galva, o kairėje pusėje – akmeninis švedų patrankos sviedinys, kadaise kritęs į Vyžonas. Šią gotikinę bažnyčią kunigaikščių Radvilų laikais, XVII a. pradžioje, buvo perėmę evangelikai reformatai, tačiau jau amžiaus pabaigoje katalikai ją vėl atgavo. Čia pat buvo palaidotas ne vienas Radvilų giminės palikuonis: 1611 m. – Kristupo II Radvilos pirmagimis Mikalojus Radvila, 1641 m. – kunigaikštis Kristupas Radvila Jaunasis. 1796 m. bažnyčia per miestelio gaisrą sudegė, o restauruota buvo tik 1811 m. 1891–1892 m. klebono A. Drukteinio iniciatyva bažnyčia buvo perstatyta ir padidinta, primūrytas bokštas, įrengti 9 registrų vargonai. Jų išskirtinumas tas, kad vargonininkas sėdi vargonų centre, atsigręžęs nugara į vargonus. Jų fraktūra mechaninė, oro skirstymo dėžės sklendinės. Vargonų fasadas eklektiškas, su neogotikos elementais, suskirstytas į 5 laukelius,

kuriuose stovi dekoratyviniai vamzdžiai. Bažnyčia laikoma architektūros paveldo objektu, tad čia gausu XIX a. liaudies meno kūrinių: komunalinė monstrancija (1842 m.), taurės-kielikai (1842 m., 1765 m.), arnotai, Šv. Florijono (XIX a.) ir Šv. Veronikos (XIX a.) medinės skulptūros. 2016 m. Vyžuonose paminėta 610 metų bažnyčios sukaktis. Kasmet liepos mėnesį čia švenčiami labai reti Lietuvoje Šv. Marijos Magdalietės atleidimai.

Dailės pobūdžio objektai – įvairūs koplytstulpiai (pavyzdžiui, Žadavainių kaimo koplytstulpis, Alaušų kaimo koplytstulpis, Pikčiūnų kaimo koplytstulpis, koplytstulpis su Jono Nepomuko skulptūra) ir stogastulpiai (Biliakiemio kaimo, Spitrėnų kaimo ir kt. stogastulpiai, stogastulpis 1863–1864 m. sukilimo būrio vadui Povilui Červinskiui ir jo būrio kovotojams atminti, Petro ir Eleonoros Ramelių antkapinis stogastulpis ir pan.).

Kapai, pilkapynai, paminklai ir kt. Utenos rajone gausu ir į kultūros paveldą įtrauktų senųjų pilkapynų, kapinių kompleksų, žymių žmonių kapų ir paminklų, karių kapų, senųjų žydų kapinių. Utenos mieste pastatytas paminklas 1918 m. vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės akto signatarui, tautinio judėjimo veikėjui J. Basanavičiui atminti, pažymėti partizanų, rezistentų Jakimavičių, partizanų Algirdo Raškevičiaus-Titnago, Broniaus Šalnos-Margio, Ažuoliuko ir Onos Gimžauskaitės-Maceikienės-Kregždutės, Tigro rinktinės bataliono vado Mykolo Vilučio-Klevo ir kt. kapai, poetės, vertėjos Karolinos Onos Praniauskaitės, Lietuvos archeologinių paminklų tyrinėtojo, kolekcionieriaus Pranciškaus Vilčinskio, kunigo Pranciškaus Turauskio-Raseinių Magdės, kunigo, poeto, vertėjo Juozo Šnapščio-Margalio, kario savanorio Miko Bachmetevo, rezistento, profesoriaus Antano Žvirono, rašytojo Broniaus Radzevičiaus ir kt. kapai.

Tvarkytinų kultūros paveldo objektų atrankos kriterijai ir prioritetai iki 2026 m. Objektų atrankos kriterijus – reikšmė krašto istorijai - taikomas pavieniams, savivaldybę reprezentuojantiems objektams. Kultūros paveldo objektų potencialas vertinamas pagal objekto geografinę padėtį ir prieinamumą ir turizmui plėtoti. Kultūros paveldo objektų išsaugojimo pagrindinis kriterijus yra taikomas kultūros vertybėms, kurioms iškilusi sunykimo grėsmė. Metodų komplekso kriterijus taikomas įvertinant objekto būklę, autentiškumą ir medžiagiškumą.

Utenos rajono savivaldybės kultūros paveldo objektų finansavimo programos. Kultūrinės veiklos plėtros programos priemonės „Religinių bendruomenių veiklos projektų finansavimas“ lėšomis finansuojami religinių bendruomenių veiklos prie religinių bendruomenių ir parapijų pastatų avariniai remonto darbai, religinių bendruomenių veiklos projektai.

Utenos rajono savivaldybės Paminklotvarkos programa trejiems metams tvirtinama Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu ir kasmet tikslinama pagal poreikį. Šioje

programoje numatomi paminklotvarkos darbai (priemonė „Paminklotvarkos darbų programos įgyvendinimas“): valstybės saugomų kultūros paveldo objektų infrastruktūros sutvarkymas, restauravimas (kryžiai, stogastulpiai, koplytstulpiai, piliakalniai, memorialinės vietovės, paminklai, žymių Utenos krašto žmonių gimtinės, atminimo lentos, kultūros paveldo paminklų remontas) ir ženklinimas (informaciniai standai, kultūros paveldą žymintys ženklai, nukreipiamieji kelio ženklai).

Paminklotvarkos programos prioritetai teikiami piliakalnių infrastruktūrai sukurti arba atnaujinti, kryždirbystės objektams rekonstruoti, memorialinėms, sakralinėms, architektūros vietovėms sutvarkyti, avarinei būklei šalinti ir informacijai skleisti apie kultūros paveldo objektus.

3.8. Tradicijos ir amatai

Amatai – tradicinės profesijos, kurių atstovai vadinami amatininkais, o dirbiniai paprastai gaminami rankiniais įrankiais arba neautomatinėmis mašinomis. Amatų paslaptys buvo perduodamos iš kartos į kartą (tėvo sūnui ar meistro mokiniui). Tradiciniai amatai Lietuvoje klasifikuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 3D-481 „Dėl Tradicinių amatų klasifikacijos aprašo ir Tradicinių amatų klasifikacijos patvirtinimo“. Į šią klasifikaciją įtraukti tokie amatai kaip akmenskaldystė, alaus darymas, aliejaus spaudimas, audimas, baldininkystė, degtinės varymas, drožyba, juvelyrika, kepinimas, klumpdirbystė, kryždirbystė, maisto ruošimas, mezgimas, puodininkystė, pynimas, stiklo apdirbimas ir daug kitų.

Trad icinių amatų meistras – tradicinis amatininkas, gebantis perduoti tradicinių amatų įgūdžius kitiems asmenims. Tradiciniam amatininkui suteikiamas tradicinių amatų meistro vardas, jeigu tradicinis amatininkas sugeba perduoti tradicinių amatų įgūdžius kitiems asmenims ir atitinka bent vieną iš šių reikalavimų:

- turi tautinio paveldo produktų gamybai ir (arba) tradicinėms paslaugoms teikti reikalingą kvalifikaciją ir verčiasi tradiciniu amatu ne mažiau kaip 3 metus nuo oficialios mokslo institucijos kvalifikacijos tradicinio amato srityje patvirtinimo dokumento išdavimo datos;
- verčiasi tradiciniu amatu ne mažiau kaip 10 metų nuo pirmojo viešo savo tradicinių gaminių, tradicinės veislės augalų, gyvūnų ar jų produktų, gamtos gėrybių produktų ar tradicinės paslaugos pristatymo ir pateikia tai patvirtinimo medžiagą;
- nuo Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo pagrindu suteikto meno kūrėjo statuso įgijimo verčiasi tradiciniu amatu ne mažiau kaip 5 metus.

Utenos rajone tradiciniais amatais užsiima ir tradicinių amatų meistro pažymėjimą yra gavę:

1. Eglūnas Židonis. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistras, senojo kryždirbystės amato puoselėtojas.

2. Ričardas Deveikis. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistras, senojo stogdengystės amatopuoselėtojas.

3. Odeta Tumėnaitė-Bražėnienė. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistrė, senųjų amatų: margučių marginimo, medžio raižinių ir karpymo – puoselėtoja.

4. Vytautas Valiušis. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistras, senojo puodžiaus amatopuoselėtojas.

5. Vytautas Šemelis. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistras, senojo pynimo, žaislininkystės, klumpdirbystės amato puoselėtojas.

6. Aleksandra Stasytienė. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistrė, senųjų tradicinės augalininkystės, žolininkystės, gamtos gėrybių rinkimo, maisto ruošimo, škaplieriaus audimo amatų puoselėtoja.

7. Jolita Juneliūnienė. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistrė, senojo vilnos, milo vėlimo amato puoselėtoja.

8. Albinas Šileika. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistras, senojo stalystės ir baldininkystės amato puoselėtojas.

9. Julija Stankevičienė. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistrė, senojo mezgimo amato puoselėtoja.

10. Jolita Levčenkienė. Sertifikuotų tautinio paveldo tradicinių amatų meistrė, senojo žaislininkystės amatopuoselėtoja.

Etninė kultūra – visos tautos (etnoso) sukurta, iš kartos į kartą perduodama ir nuolat atnaujinama kultūros vertybių visuma, padedanti išlaikyti tautinį tapatumą bei savimonę ir etnografinių regionų savitumą. Etninės kultūros gyvoji tradicija – tautos paveldėtos kultūros perdavimas, jos kūrimas ir atsinaujinimas.

Utenos rajone etninės kultūros veiklą vykdo Utenos kraštotyros muziejus ir jo padaliniai (tradicinių amatų centras „Svirnas“, A. ir M. Miškinių literatūrinė-etnografinė sodyba, V. Valiusio keramikos muziejus, Tauragnų krašto muziejus), Utenos kultūros centras, Utenos A. ir M. Miškinių

viešoji biblioteka, Utenos rajono tautodailininkų klubas „Svirnas“, Utenos literatų klubas „Verdenė“, Utenos etninės kultūros centras.

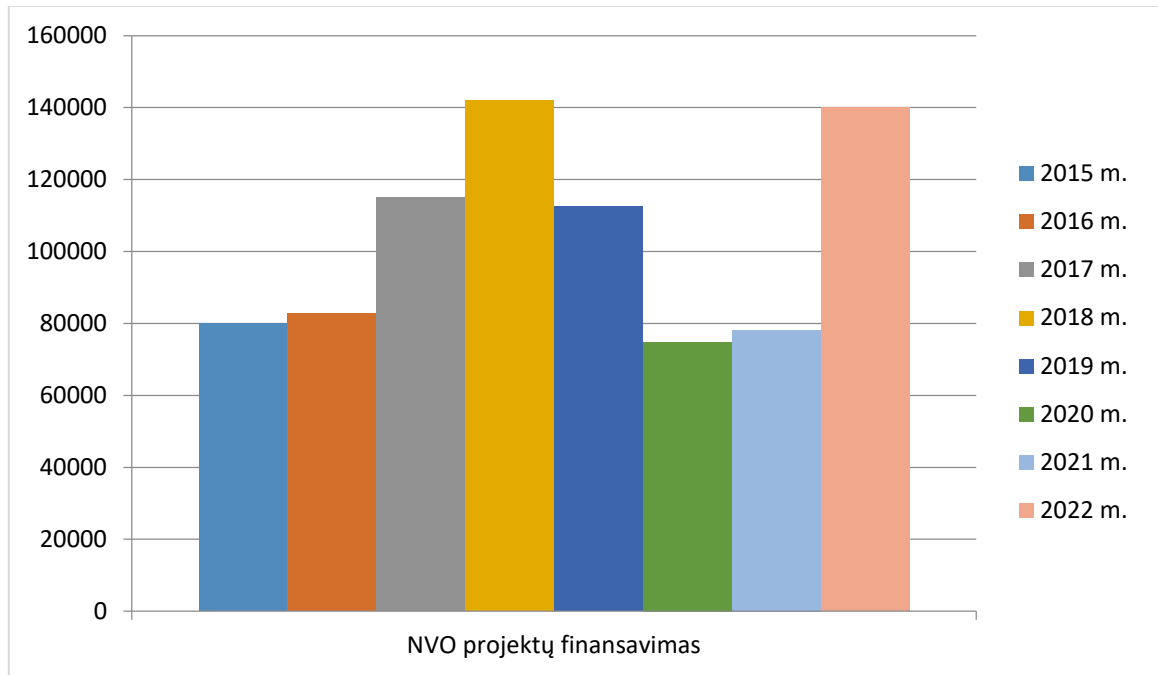
Asociacija Utenos etninės kultūros centras buvo įsteigta 2001 m., centro tikslas – rūpintis lietuvių etnine kultūra, tradicinės muzikos fiksavimu, rinkimu, saugojimu ir tyrinėjimu, gyvosios tradicijos plėtojimu ir sklaida. Asociacija organizuoja respublikinę Peterburgo armonikų šventę Utenoje, į aktyvią veiklą buria kultūros, švietimo darbuotojus, folkloro kolektyvus, įvairaus amžiaus liaudies muzikantus. Bendradarbiauja su Lietuvos nacionaliniu kultūros centru, Utenos kraštotyros muziejumi, Utenos meno mokykla, Utenos kultūros centru, Utenos švietimo centru ir kitomis etnine kultūrą puoselėjančiomis Lietuvos ir užsienio organizacijomis bei jų ekspertais.

Tradicinių amatų centras „Svirnas“. Saugo Utenos krašto etninės kultūros paveldą, rūpinasi vietos tradicinių amatų tęstinumu ir plėtra, telkia Utenos rajone gyvenančius amatininkus kūrybiškumo ugdymui ir saviraiškai bei teikia tautinio paveldo produktų kūrėjams viešąsias paslaugas, atstovauja atitinkamo regiono amatininkų interesams. Šis Utenos kraštotyros muziejaus padalinys įkurtas 2013 m. ir veiklą vykdo viename iš buvusios Utenos dvaro sodybos pastatų. Čia vykstančių edukacinių užsiėmimų metu sertifikuoti meistrai moko savo amato: karpinių karpymo, kiaušinių marginimo, vytelių pynimo, mezgimo, vaistinės žolininkystės, audimo, juostų pynimo ir rišimo, molinių švilpynių lipdymo, medžio raižinių bei vilnos dirbinių vėlimo subtilybių.

Centre ne tik saugomi tautinio paveldo produktai, telkiama tautodailininkų bendruomenė, bet ir rengiamos parodos, konkursai, vedami mokymai, organizuojami renginiai, diskusijos, seminarai, kūrybinės dirbtuvės. Itin populiarios centro siūlomos veiklos – apžvalginė ekskursija „Tradiciniai amatai Utenos rajone“, siūlomi edukaciniai užsiėmimai („Popieriaus karpiniai“, „Margučių marginimas“, „Žolininkystė ir jos produktai“, „Vytelių pintinės“, „Škaplieriaus audimas“, „Prieverpstės“, „Klumpių gamyba“, „Vilnos vėlimas“, „Švilpynės iš molio“, „Tradicinė liaudies grafika: medžio raižiniai“, „Šiaudinių sodų rišimas“, „Vytinių juostų vijimas“, „Pintinių juostų pynimas“, „Žaislininkystė“, „Šventiniai meduoliai Utenai“).

Remiantis Utenos kraštotyros muziejaus 2021 m. veiklos ataskaitos duomenimis, tradicinių amatų centre „Svirnas“ vykusiuose edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 678 asmenys.

3.9. Nevyriausybinių organizacijų

6 pav. Utenos rajono savivaldybės finansavimas 2015-2022 m. nevyriausybinių organizacijų kultūrinės veiklos projektams

Kultūrinės veiklos projektams finansuoti skirtomis lėšomis kasmet finansuojama apie 20 kultūros ir meno projektų. **Prioritetas teikiamas** respublikinės Antano Miškinio literatūrinės premijos teikimo projektui, profesionalaus meno sklaidos, etninės kultūros ir kultūros paveldo pažinimo, Kultūros kelių sukūrimo ir integravimo į Lietuvos kultūros kelius projektams ir projektams, gavusiems finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos Utenos apskrities regioninės kultūros tarybos, kofinansuoti. Utenos rajono nevyriausybiniams organizacijoms yra galimybė gauti papildomą finansavimą iš Utenos apskrities regioninės tarybos partnerystės projektams įgyvendinti.

2021 m. iš Kultūrinės veiklos projektams finansuoti buvo skirta 42199 Eur, kurie buvo skirti kultūros ir meno projektams įgyvendinti. 2022 m. biudžete kultūrinės veiklos projektams skirta 65000 eurų. Šiomis lėšomis finansuojama VšĮ „Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis“, asociacijos „Marianos Veriovkinos draugija“, VšĮ „Taip Kitaip“, asociacijos Teatro mėgėjų klubas „Žaliaduoniai“, asociacijos liaudies instrumentų ansamblis „UT“, asociacijos kūrybos klubas „Cinkas“, VšĮ Medijų ir edukacijos centras veikla.

Utenos rajono savivaldybės Kultūrinės veiklos plėtros programos lėšomis finansuojami tęstiniai renginiai ir projektai: Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis, respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas (premija), tarptautinė poezijos šventė ir Antano

Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys (premija), žolinės šventė „Paprasčiausiai pasiilgau arklio“, respublikinės Peterburgo armonikų šventė, tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse, tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“, tarptautinis džiaz ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“, tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose, laivelių leidimo šventė, almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės, tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIFFF, miesto pleneras „ART‘U (Menas mieste-miestas mene)“, gatvės meno projektas „Utenos herojai“, pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose, tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.

Nevyriausybinių organizacijų kultūrinė veikla. Pagal prioritetą „Tradiciniai, tęstiniai bendruomeniškumą stiprinantys projektai“ finansuojama apie 25 nevyriausybinių organizacijų veiklos projektus kasmet, kuriuos vykdo Utenos rajono seniūnijų ir kaimų bendruomenės, Utenos kraštiečių klubo „Indraja“, Utenos etninės kultūros centras, Utenos trečiojo amžiaus universitetas, Lietuvos šaulių sąjunga, Utenos rajono tautodailininkų klubas „Svirnas“, LPS „Bočiai“ Utenos bendrija, Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga, asociacija kūrybos klubas „Cinkas“, literatų klubas „Verdenė“ ir kt.

Vykdam šiuos projektus 2021 m. buvo surengtos tradicinės miestelių šventės, organizuoti koncertai, konkursai, edukaciniai mokymai, kraštiečių susibūrimai, pažintinės išvykos, išleisti leidiniai.

3.10. Kūrybinės industrijos ir meno rezidencijos

Utenos rajone kuriama kultūros infrastruktūra kultūros ir meno rezidencijų plėtrai. Būtina išplėtoti regioninį bendradarbiavimą, kurti kultūros ir meno rezidencijų tinklą, partnerystės projektus. Menininkai skatinami savo inovatyviomis idėjomis dalyvauti rajono plėtros procesuose, siekiama sudaryti sąlygas įgyvendinti savo kūrybinius sumanymus tiek čia gyvenantiems, tiek atvykstantiems, sukurti meno rezidencijas, kurios taptų ne tik kūrybos, bet ir bendruomenių susitikimų, edukacijos, tyrimų, kūrybinių industrijų laboratorijomis.

Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. TS-66 „Dėl Utenos rajono savivaldybės stipendijos kultūros ir meno kūrėjams skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Utenos rajono savivaldybės stipendijos kultūros ir meno kūrėjams skyrimo tvarkos aprašas.

Utenos rajono savivaldybės stipendijos (toliau – Stipendijos) kultūros ir meno kūrėjams skyrimo paraiškas konkursui gali teikti pilnamečiai kultūros ar meno kūrėjai – Lietuvos Respublikos

piliečiai, gyvenantys ir (ar) kuriantys Utenos rajono savivaldybėje, jeigu jų veiklos objektas yra kultūra ir menas, bei jų sklaida.

Kultūros ir meno kūrėjo kūrybinė veikla bus vertinama vadovaujantis šiais kriterijais:

- meninė ir kultūrinė kūrybinės veiklos vertė;
- kūrybinės veiklos rezultatai ir numatoma sklaida;
- kultūros ir meno kūrėjo ankstesnės kūrybinės veiklos rezultatai;
- kūrybinės veiklos aktualumas Utenos rajono kultūrai ir jos reprezentavimas.

Prioritetai gauti Stipendiją teikiami:

- kultūros ir meno kūrėjams, kurių paraiškose nurodyta veikla reikšminga Utenos kraštui (istorijai, kultūrai, rajono bendruomenei) ir turi išliekamąją vertę;
- kultūros ir meno kūrėjams, kurių planuojama veikla inovatyvi ir turi šiuolaikišką kūrybinę idėją);
- kultūros ir meno kūrėjams, kurių numatoma veikla apima Utenos miesto (rajono) viešųjų erdvių įveiklinimą, Utenos – kaip Laimės miesto įvaizdžio – stiprinimą.

Kultūros ir meno kūrėjas, pretenduojantis gauti Stipendiją, gali teikti tik vieną paraišką Stipendijai gauti. Stipendija skiriama kartą per metus, jos dydis – iki 2000,00 Eur per kalendorinius metus.

Siekdama didinti verslo produktyvumą ir gerinti verslo aplinką Utenos rajone, viešoji įstaiga Utenos verslo informacijos centras išplėtė savo funkcijas, buvusiame kino teatre „Taurapolis“ įkurdama kūrybinių industrijų centrą. Projekto tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas kūrybinių industrijų atstovams įgyvendinti kūrybines idėjas, ugdyti jų verslumą, kurti ir plėtoti su menu susijusius verslus. „Taurapolis“ jau tapo traukos centru rajono Kūrybinių industrijų atstovams bei kūryba besidomintiems bendruomenės nariams ir paskatino juos steigti smulkaus ir vidutinio verslo subjektus, didinti jų gyvybingumą. Kūrybinių industrijų centro plotas sudaro 1563 kv. m. Rezidavimui skirtų patalpų plotas – ne mažesnis nei 60 %. Likusios patalpos naudojamos kūrybos rezultatams realizuoti, demonstruoti, renginiams organizuoti bei administracinėms reikmėms. „Taurapilyje“ veikia 17 pastoviam bei valandiniam rezidavimui, renginių organizavimui pritaikytų studijų, aprūpintų modernia įranga.

Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „3.1.1.3. Kūrybinių industrijų festivalis“, kuriame dalyvaus „Taurapilyje“ reziduojantys kūrybinių industrijų atstovai, pristatantys savo kūrybą, sukurtus produktus, meno projektus.

Smulkieji ir viduriniai Utenos verslininkai (kūrybinių industrijų atstovai), siekiantys savo verslo augimo, kviečiami prisijungti prie bendradarbystės centro „Spiečius“ ir nemokamai naudotis verslumo

skatinimo paslaugų paketu. Bendradarbybės centras įkurtas verslumo ir eksporto plėtros agentūros „Versli Lietuva“ ir Utenos rajono savivaldybės iniciatyva.

Prie „Spiečiaus“ prisijungusiems verslininkams skiriama kompiuterizuota darbo vieta modernioje bendradarbybės centro erdvėje, teikiamos individualios verslo konsultacijos, nariai gali dalyvauti verslo įgūdžių ugdymo programose, mokymuose, renginiuose ir bendrauti bei įgyvendinti iniciatyvas drauge su kitais miesto verslininkais. „Spiečiaus“ paslaugų paketą papildys naujos nemokamos paslaugos: e-komercijos dirbtuvės, verslo auginimui skirta akseleravimo programa, tikslinės konsultacijos bei galimybė gauti verslo subsidiją.

Vytauto Valiušio keramikos muziejus ir meno centras Leliūnuose. Meno centre sudarytos sąlygos plėtoti meno ir kultūros rezidencijas Lietuvos, užsienio kultūros ir meno kūrėjams, suteikiant gyvenamąjį ir kūrybinį plotą užsiimti kūryba, susipažinti su vietos kultūriniu gyvenimu, bendradarbiauti su kitais kultūros ir meno kūrėjais bei vietos bendruomene. Čia rengiamos edukacinės programos moksleiviams ir suaugusiesiems, organizuojami kultūros ir švietimo renginiai įgyvendinami kultūrinio bendradarbiavimo projektai, rengiamos nuolatinės bei laikinos ekspozicijos ir parodos.

3.11. Privatūs, kaimo bendruomenių ir kiti kultūros objektai

Utenos rajone veikia menininkų privačios iniciatyvos dėka ar kaimo bendruomenių įkurti kultūros objektai, kurie yra lankomi turistų, aktyvina vietos bendruomenę, vykdo edukacinę, kultūrinę veiklą. Kiti objektai dar nėra pristatomi visuomenei, plėtojamos idėjos, ieškoma būdų ir įgyvendinimo galimybių. Seniūnijose formuojasi iniciatyvos, kuriančio miestelių identitetą (Leliūnai – Lietuvos keramikų sostinė, Vyžuonos – Žalčio Vyžo kraštas). Strategijos priemonių plano dalyje „2.1.1.14.1. Kultūros objektai seniūnijose“ numatomos priemonės naujiems kultūros objektams įgyvendinti.

Ūkis „Triušiuų slėnis“ – itin populiarus lankytina, pažintinė vieta (Girios g. 2, Antalamėstės k., Saldutiškio sen., Utenos r.) veiklą privačia iniciatyva pradėjo 2013 m. birželio 7 d. „Triušiuų slėnyje“ 3 ha plote aptvertoje teritorijoje eksponuojama daugiau nei 50 skirtingų veislių triušių, taip pat galima pasigrožėti tauriaisiais elniais, kamerūno ožiukais, avytėmis, alpakomis, lamomis, kengūromis, nutrijomis, įvairiais paukščiais: stručiais, fazanais, kalakutais, dekoratyvinėmis vištomis, žąsimis, antimis, putpelėmis ir kitais šio slėnio gyventojais. Su gyvūnais galima susipažinti, paglostyti, pamaitinti, taip pat papramogauti jodinėjant poniais, šokinėjant ant batuto, žaidžiant kamuoliu. Tai itin gausiai lankoma šeimų su vaikais vieta.

Tomo Kleinio muziejus-ekspozicija – senovinių buities ir istorinių daiktų ekspozicija, surinkta Tomo Kleinio iniciatyva, nuo 2017 m. eksponuojama Utenos Kraštonos progimnazijos Kuktiškių skyriaus patalpose (Tauragnų g. 16, Kuktiškės, Utenos r.). Šiame muziejuje–ekspozicijoje galima pamatyti XIX ir XX a. pradžioje Aukštaitijos regione naudotus buities apyvokos daiktus, indus, baldus, amatininkų įrankius, įvairių laikotarpių istorijos relikтус. Čia saugoma daugybė senovinių svarstyklių, bezmėnų, žibalinių lempų, virdulių, muzikos instrumentų, staliaus, linų apdirbimo įrankių, geldų, rankšluostinių, kavamalių, indų, medinių šaukštų, laikrodžių, baldų ir kitų praeitį menančių rakandų. Savo formomis ir spalvomis stebina moliniai ąsočiai ir puodynės, surinkta gausi piestų kolekcija, vietinių meistrų darbo unikalūs baldai, dekoruoti drožiniais.

Muziejus ir knygų prieglauda E. ir A. Čiužų sodyboje įkurta 2010 m., kraštiečių socialinių mokslų daktaro Antano Čiužo bei filologės Elenos Čiužienės iniciatyva. Šioje sodyboje Kuktiškėse įsteigtas šio krašto šviesulių – vieno garsiausių Rytų Aukštaitijos kryždirbių Antano Deveikio ir knygnešio Liudviko Misevičiaus-Kuliešiaus atminimo muziejus. Kuktiškių krašto žmonės muziejui padovanojo per du tūkstančius knygų, tarp jų – nemažai ir retų, senų leidinių, todėl vienoje patalpų įkurta knygų prieglauda, kita skirta kryždirbio A. Deveikio gyvenimui ir kūrybai įamžinti. Brangiausia bibliotekos relikvija – L.Misevičiui - Kuliešiui priklausiusi 1859 metų leidimo knyga „Wisų metų giweningaj szwentųjų“. Sodyboje kasmet susirenka kraštiečiai, vyksta šventės, poezijos renginiai.

Raganų muziejus Pačkėnuose – vienintelis Lietuvoje Raganų muziejus, įkurtas 2018 m. Pačkėnų laisvalaikio centro patalpose (Sodžiaus g. 17, Pačkėnų k., Utenos sen., Utenos r.). Bendruomenės gyventoja Judita Krutoguz, kurianti raganas jau 30 metų, muziejui padovanojo raganų kolekciją, turinčią savo istorijas ir legendas, kurias muziejaus lankytojams seka gyva Raganaitė (personažas) su smėlio pasakos preliudija (pasirinktina). Muziejus šalia jau esančių eksponatų priima ir įkurdina raganaites, kurias dovanoja lankytojai ir svečiai. Muziejuje galima įsigyti įvairių raganiškų suvenyrų, amuletų, sveikuoliškų žolelių arbatų ir į namus gerą energiją nešančių augalų. Prie muziejaus veikiančios Raganaitės kūrybinės dirbtuvėlės lankytojams siūlo edukacinius užsiėmimus. Kultūros strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.5. Raganų muziejaus plėtra Pačkėnuose“.

Užpalių dvaro arklidės-kamenyčia – vienas iš keturių išlikusių Užpalių dvaro pastatų (Vytauto g. 30, Užpaliai, Utenos r.). Tai vietinės architektūros dvaro sodyba, turinti klasicizmo bruožų. XVIII a. antroje pusėje priklausė etmonui Mykolui Oginskiui, po 1831 m. sukilimo atiteko carinės Rusijos išdui. Dvaro arklides įsigijusi ūkininkė Viktorija Jovarienė – žinoma Užpalių žirgininkė, pirmoji moteris, dalyvavusi respublikinėse Sartų žirgų lenktynėse. „Šimto abrūsų menė“, „Kamara mergelams“, „Bankelis“, Viršaičio kabinetas senovinė mokyklos klasė – tai tik maža dalelė to, ką išvysite apsilankę buvusiose dvaro arklidėse. 1808 m. iš akmens pastatytos arklidės vis plačiau atveria

duris lankytojams, jose vyksta renginiai. Užpalių miestelio šviesuolė Viktorija Jovarienė su pas ją užsukančiais žmonėmis mielai dalijasi savo gyvenimo kraičio skrynioje sukauptomis vertybėmis. Kultūros strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.4. Užpalių dvaro komplekso įveiklinimas (prof. Kaziui Pakštui skirta ekspozicija Užpalių dvaro sodybos administratoriaus name, Užpalių dvaro arklidės-kamenyčia, žirgininkystės muziejus).

Daugailių seniūnija garsėja žymiais žmonėmis kilusiais iš Daugailių krašto. Nuo 1988 m. mokytojos Ritos Jurkevičienės iniciatyva veikia **Daugailių krašto muziejus** Daugailių mokykloje (Mokyklos g. 4, Daugailiai, Utenos r.). Muziejuje sukaupti dokumentai apie mokyklos ir miestelio istoriją, senieji leidiniai, pinigai, informacija apie įžymiausius Daugailių krašto žmones. Čia saugomi arkivyskupo Mečislovo Reinio asmeniniai daiktai, laišakai seseriai iš Vladimiro kalėjimo, yra Broniaus Kviklio ir kitų daugailiškių išėivijoje sukurtų darbų. Planuojama šiuolaikiškai atnaujinti muziejaus ekspoziciją, administravimą perduodant Daugailių bibliotekai ir pritaikyti turistų lankymui, edukacinėms programoms. Kultūros strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.9.3.5.1. Daugailių bibliotekos ir ekspozicijos žymiems krašto žmonėms atnaujinimas“.

Vyžuonėlių dvaras – dvaras Utenos rajone, Vyžuonėlių k., ant Vyžuonos upės kranto, žymus savo istorija. Tai viena seniausių Radvilų giminės tėvonijų, iki 1863 m. dvaras priklausė sukilimo rėmėjui grafiui E. Čapskiui, nuo 1879 m. dvarą valdė generolo Vladimiro Veriovkino šeima, pavadinusi jį „Blagodat“ (rus. palaima) vardu. Šiame dvare dailininkės kelią pradėjo jo dukterė žymi rusų kilmės vokiečių avangardo tapytoja Mariana Veriovkina (1860–1938). Iki šių dienų išlikęs Vyžuonėlių dvaro parkas, medinis gyvenamasis namas, puoštas ornamentuotais drožiniais, ūkiniai statiniai (karietinė, arklidės, kluonai ir kt.). Išliko ir Marianos Veriovkinos ateljė – vienintelis Lietuvoje XIX a. dailininko ateljė pastatas. Vyžuonėlių dvaro istorinės atminties išsaugojimu rūpinasi dvaro pastatą įsigijusi asociacija „Marianos Veriovkinos draugija“, kuri gaivina žinomos Europoje dailininkės Marianos Veriovkinos atminimą, vasarą dvare organizuoja simpoziumus, dailininkų plenerus, kūrybines dirbtuves, ateityje čia tikisi įrengti meno centrą. Kultūros strategijos priemonių plane numatoma priemonė „3.1.1.5. Vyžuonėlių dvaro pritaikymas meno, edukacijos ir rezidencijų veiklai“.

Vilko muziejus – Petro Abukevičiaus memorialinė sodyba-muziejus, įkurta Indubakių kaime (Saldutiškio sen., Utenos r.), kur dirbo ir paskutinį savo filmą apie vilkus kūrė lietuvių kino režisierius, operatorius Petras Abukevičius. Čia įrengta ekspozicija, supažindinanti su žymaus dokumentinio kino menininko darbais ir kūryba: dokumentinė medžiaga, nuotraukos, asmeniniai daiktai. 2003 m. sodyboje buvo surengtas skulptūros simpoziumas, kurio metu iš medžio sukurti darbai papuošė aplinką. Skulptūrų parkas nuolat pasipildo naujais kūriniais. 2004 m. pradėta rengti vilkų apsaugos ekspozicija – Vilkų seklyčia, kurioje lankytojai gali pasigrožėti vilkų atvaizdais, pasiklausyti vilkų „dainavimo“.

Vilko muziejuje nuo 2005 m. režisierius ir aktorius Ramūnas Abukevičius organizuoja kino ir fotografijos forumą, kuris suburia filmuojančius ir fotografuojančius jaunos žmones. Žinomi menininkai pasakoja forumo dalyviams apie vaizdo meno kūrimo paslaptis, supažindina su vaizdo montavimu, moko kurti filmus.

Giedriaus Mazūro keramikos studija – tai ne tik keramikos dirbtuvės, bet ir didelė erdvė kurioje įsikūręs metalinių skulptūrų parkas (Tuopų g. 37, Antalgės k., Leliūnų sen., Utenos r.). Senoje sodyboje yra laukiami visi norintys lipdyti, pažinti kūrybos džiaugsmą. Keramikos dirbtuvėse laukiami pageidaujantys išmokti keramikos meno paslapčių: lipdyti, žiesti, dekoruoti, stebėti kūrybinį procesą ar patiems jame dalyvauti. Čia galima įsigyti autorinių darbų, suvenyrų. Sodyboje pristatomi autoriniai keramikos darbai, įžymių žmonių skulptūrų ekspozicija, metalo skulptūrų parkas, bei interaktyvios instaliacijos. Lankytojai gali smagiai ir turiningai praleisti laiką ar prasmingai paminėti šventes. Mažieji gali paglostyti naminius gyvūnus ir juos pamaitinti. Šeimų patogumui sodyboje įrengtas žaidimų kambarys mažiesiems lankytojams, yra vaikų žaidimų aikštelė. Sodyboje rengiamos ir stovyklos.

Jono Šimonėlio skulptūrų parkas - skulptoriaus Jono Šimonėlio sodyboje 2008 m. įkurta akmens skulptūrų ekspozicija po atviru dangumi (Sirutėnų k., Sudeikių sen., Utenos r.). Jono Šimonėlio skulptūros sukurtos iš lietuviškų riedulių, lietuviško granito, didžiausias jų sveria net 13 tonų. Skulptūrų tematika – nuo biblinių motyvų iki šeimos narių istorijų ir asmeninių pasiekimų gyvenime. Ekspozicija po atviru dangumi dažniau lankoma šiltuoju metų sezonu. Sodyboje gyvenantis ir kuriantis jo brolis skulptorius Valentinas Šimonėlis rūpinasi parku ir papildo jį savo kūryba. Vienas V. Šimonėlio sukurtas paminklas pastatytas Žalgirio mūšio vietoje. Sodyboje galima pamatyti ir Valentino Šimonėlio varpų kolekciją.

Algirdo Indrašiaus sodyba-muziejus – 2000 m. dailininkas, skulptorius Algirdas Indrašius sodyboje (S. Dariaus ir S. Girėno g. 65, Vyžuonos, Utenos r.) įsteigė savo kūrybos darbų galeriją-muziejų, kuriame eksponuojamos liaudiškų formų skulptūros ir ekslibrisai. Kieme rikiuojasi monumentalios medinės skulptūros – spalvingi koplytstulpiai, kryžiai, koplytėlės, akcentai su prasmingais dekoratyviniais įrašais. Dingusioms lietuvių gentims atminti sodyboje sukurtas „Bočių takas“, kraštiečių rašytojų B. Radzevičiaus ir A. Masionio garbei įrengta literatūrinė ekslibrisų ekspozicija, 2000 metais pastatyti Lietuvos tūkstantmečio kryžius ir du koplytstulpiai. Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčios 600 metų jubiliejaus proga dailininkas pastatė namelį specialiai skulptūrai „Paskutinis pagonės gimdymas“, koplytėlę „Kristus Nazarietis“, pietą „Marija aprauda savo sūnų“. Dailininko A. Indrašiaus kūrybiškumas, atvirumas ir sukurtas menas į sodybą Vyžuonose traukia meno gerbėjus ir svečius.

Pašto stoties statinių kompleksas. XIX a. tiesiant traktą Sankt Peterburgas–Varšuva, jo viduryje atsidūrusiam nedideliame Utenos miesteliui teko svarbus vaidmuo, nulėmęs tolimesnę miesto plėtrą. 1835–1836 m. pagal architekto Vaclovo Ričelio projektą pastatyta arklių pašto stotis su nakvynės namais ir arklidėmis tuo metu buvo pati didžiausia įstaiga Utenoje. Pro šią stotį važiavo Rusijos carai, rašytojas Onore de Balzakas, dailininkas Ilja Repinas, kun. Antanas Baranauskas, dr. Jonas Basanavičius. Greta buvo nutiesta ir ilgiausia pasaulyje optinio telegrafo linija. 1854 m. pradėta tiesti dvieilio telegrafo linija, vėliau čia buvo įrengtas laidinis telegrafas. Pašto reikmėms senosios pašto stoties statinių kompleksas tarnavo iki 1992 m. Šiuo metu – tai seniausi mieste išlikę mūro pastatai, valstybės saugomi kaip kultūros vertybė, kuriuose nuo 2017 m. veikia Utenos meno mokyklos dailės skyrius.

Utenos aludarystės pažinimo centras. Utenos alaus darykla garsi visame pasaulyje jau nuo 1977 m., nes būtent šio krašto vanduo tinkamiausias alui – minkštas ir tyras. Utenos aludarystės pažinimo centras yra įsikūręs šioje darykloje. Čia galite apžiūrėti Utenos alaus prekės ženklo inovacijų, komunikacijos, reklamos ekspoziciją, dalyvauti ekskursijoje po daryklą ir jos metu susipažinti su alaus gamybai naudojamomis žaliavomis, aplankyti alaus virimo, fermentacijos ir išpilstymo cechus ir savo akimis pamatyti, kaip gimsta Utenos alus, o degustacijos metu paragauti net penkių skirtingų alaus rūšių.

Vaizduotės parkas „Pasaka“ ir namelis „Drakono džiunglės“. Privačioje sodyboje Kuktiškėse įkurtas muziejus. Visoje kiemo teritorijoje yra išdėstyta apie 60 pasakų motyvais sukurtų vienietinių skulptūrų iš gelžbetonio, visos skulptūros pagamintos rankomis, nesinaudojant formomis. Lankytojams ant visų skulptūrų galima lipti, fotografuotis, o pačias skulptūras norint įmanoma ir įsigyti. Kiemo viduje stovi restauruotas gyvulių tvartelis, dabar vadinamas pasakų nameliu „Drakono džiunglės“, šis namelis yra vienintelis toks Europoje.

Prieškario ūkininko sodyba. Sodyba, kurioje įrengta ši ekspozicija, yra įsikūrusi netoli Utenos miesto, Sirutėnuose. 2015 m. nuo Utenos iki Sirutėnų buvo nutiestas dviračių takas, tad ekspoziciją galima aplankyti ir keliaujant šia transporto priemone. Sodyboje eksponuojama prieškarinio buities daiktų kolekcija. Joje gausu įvairių indų, įrankių, prietaisų, kurių naudojimo istorijas papasakoja sodybos šeimininkas. Ekspozicija skirta norintiems geriau suprasti prieškarinio ūkininkų kasdienybę.

Leliūnų seniūnija. Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.3. Leliūnai - Lietuvos keramikų sostinė koncepcijos įgyvendinimas“. Ši idėja plėtojama kuriant keramikų miestelio

įvairių, nes šiuo metu seniūnijoje gyvena ir kuria net keturi keramikai. Miestelio išskirtinumas – puošti gyventojų sodybas keramikos dirbiniais, keramikiniais gatvių užrašais. Nuo 2014 m. Leliūnuose vykstantis tradicinis didžiausias metų renginys „Molio kermošius“, sukviečiantis Aukštaitijos regiono ir Lietuvos žymiausias keramikus, turi ambicijų ateityje Leliūnams užtikrinti ir įtvirtinti Lietuvos keramikos sostinės vardą.

Utenos rajono savivaldybė 2019 metais įsteigė Metų keramiko kūrybinę premiją, kuri skiriama konkurso būdu, už kūrinį unikalios indo tema, atspindintį novatorišką ir provokuojantį jo autoriaus požiūrį į tradicinę keramiką, demonstruojantį profesionalumą, savitumą, meistriškumą. Pirmuoju premijos laureatu tapo kaunietis menininkas Gediminas Šibonis, konkursui pateikęs išpūdingo dydžio ir aukštos meninės kokybės keraminį indą. Antroji premijos laureatė - dviejų unikalų indų kompozicijos, pavadintos „Augalai“ autorė Rasa Justaitė-Gecevičienė, Vilniaus dailės akademijos Keramikos katedros vedėja. Metų keramiko kūrybinės premijos konkursas skelbiamas ir premija teikiama kas dvejus metus.

Muziejuje kartu su Lietuvos nacionaliniu kultūros centru organizuojamas tarptautinis keramikos simpoziumas.

Saldutiškio seniūnija. Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.7. Amatų dirbtuvės Saldutiškio kultūros centro skyriuje“, kurią įgyvendinus numatoma įkurti amatų dirbtuves, organizuoti edukacijas, renginius vietos bendruomenei ir atvykstantiems žmonėms. Priemonė „2.1.1.14.1.8. Gintaro Gesevičiaus dailės galerija ir dirbtuvės Kirdeikių parapijos namuose“. Dailininkas Gintaras Gesevičius plenero „Žolinė“ idėjos autorius, šiuo metu gyvenantis Kirdeikiuose, planuoja įkurti dailės galeriją Kirdeikiuose.

Sudeikių seniūnija. Sudeikių seniūnijos seniūno Virgilijaus Gaižausko ir jo žmonos Linos Gaižauskienės iniciatyva nuo 1999 m. organizuojamas tapytojų pleneras „Alaušas“. Įgyvendintų XXIV plenerų metu sukaupta gausi dailės darbų kolekcija. Planuojama renovuoti Sudeikių seniūnijos pastatą ir įkurti Dailės centrą. Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.2. Dailės centro Sudeikiuose įkūrimas“.

Utenos seniūnija. Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.1. „Kario-partizano Antano Kraujelio atminimo įamžinimo muziejaus įkūrimas“ numatoma įkurti Kario-partizano Antano Kraujelio atminimo įamžinimo muziejų name (Papiškių k. Utenos r.), kuriame žuvo paskutinis kovojantis Lietuvos partizanas. Muziejaus įkūrimu ir namo remontu rūpinasi Kario-partizano Antano Kraujelio atminimo įamžinimo labdaros ir paramos fondas.

Vyžuonų seniūnija. Strategijos priemonių plane numatoma priemonė „2.1.1.14.1.6. Vyžuonos – Žalčio Vyžo kraštas“ numatyta sukurti Vyžuonos – Žalčio Vyžo kraštas (Pilalės piliakalnis, akmens

amžiaus laikotarpio objektai, ozas, Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčia su įmūryta akmenine žalčio Vyžo galva, Algirdo Indrašiaus sodyba-muziejus) koncepcija, pažintinį kultūrinį-turistinį maršrutą. Vyžuonų Švento Jurgio bažnyčios iš rąstų pastatytame svirne spalio pabaigoje įrengtas muziejus-arnotinė. Svirnas pritaikytas bendruomenės reikmėms bei parodoms rengti.

IV. UTENOS RAJONO KULTŪROS STRATEGIJOS RENGIMO DIRBTUVĖS

2021 m. spalio 21 d. surengtas Strategijos rengimo renginys (dirbtuvės) „Utenos kultūros strategijos rengimo dirbtuvės. Iššūkiai ir problemos“, kuriame dalyvavo Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos ir Utenos rajono kultūros plėtros strategijos 2022-2026 metams koordinacinė grupės nariai. Renginio moderatoriai Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius dr. Rolandas Strazdas.

Dirbtuvių dalyviai iškėlė Utenos rajono kultūros srities problemas ir iššūkius (išdėstomi nuo svarbiausio iki mažiau svarbių):

Nepakankamas kultūros srities finansavimas/ mecenavimo stoka;

Žmogiškųjų išteklių trūkumas;

Trūksta bendradarbiavimo tarp kultūros įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų. Trūksta vidinės kultūros koordinacijos;

Strateginio koordinavimo tarp kultūros ir kitų veiklų (turizmo, maitinimo ir kitų) trūkumas;

Utenos identiteto neapibrėžtumai. Respublikinių ar tarptautinių renginių pristatančių Uteną trūkumas. Diasporos įtraukimas į kultūros plėtrą;

Utenos - Laimės miesto įvaizdį stiprinantys renginiai;

Kultūros ir kūrybinių industrijų verslumo trūkumas;

Ilgalaikių tikslų kultūros plėtrai nebuvimas;

Mažas dėmesys visuomeninėms iniciatyvoms. Bendruomenės įtraukimas į kultūrinių renginių organizavimą;

Kultūros iniciatyvų trūkumas. Kultūros paslaugų vienodumas, tolygus prieinamumas. Tinklaveika, kultūros keliai;

Neaktyvi ar mažai aktyvi bendruomenė;

Istorinių socialinių mokslinių tyrimų stoka;

Mažai dėmesio skiriama edukaciniam užsiėmimams apie senuosius amatus (akmenskaldystė, klumdirbystė, žaislininkystė);

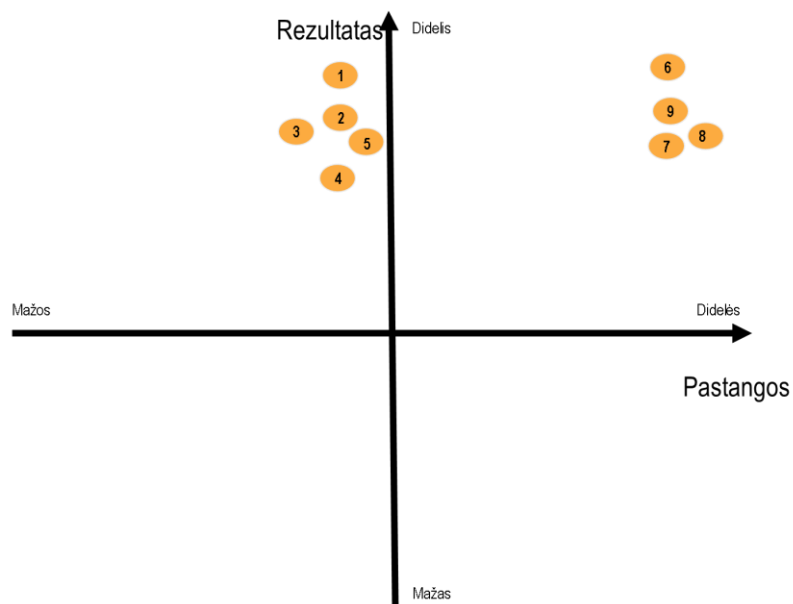
Kultūros infrastruktūros įveiklinimas bendruomenės ir NVO iniciatyvoms;

Auditorijų vystymas.

2021 m. lapkričio 5 d. Strategijos rengimo renginys „Utenos kultūros strategijos rengimo dirbtuvės. Priemonės ir idėjos“, kuriame dalyvavo Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos ir Utenos rajono kultūros plėtros strategijos 2022-2026 metams koordinacinė grupės nariai. Renginio moderatoriai Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius dr. Rolandas Strazdas.

Renginio metu buvo diskutuojama kaip pagerinti kultūros veiklų koordinavimą. Priemonių ir idėjų generavimas vyko dviem etapais. Pirmame etape buvo sugeneruotos idėjos ir priemonės:

Kultūrinių veiklų komunikacijos strategijos parengimas;
 Aiškaus vykstančių renginių plano parengimas. Atsakingo asmens už plano atnaujinimą priskyrimas ir jo darbo finansavimas;
 Kultūrinių veiklų planavimo informacinės platformos parengimas;
 Rengti nuolatinius bendrus kultūros įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų susitikimus;
 Nuolat vykdyti kultūrinių renginių poreikio analizę;
 Parengti tradicinių esminių renginių Utenos rajone sąrašą, numatant jų vykdymo datas, skatinti jų plėtrą populiarumą ir kokybę;
 Tradicijų plėtojimo ir inovatyvių kultūrinių renginių skatinimas taikant skirtingus vertinimo ir atrankos kriterijus;
 Mokinių kultūrinio ugdymo skatinimas mokyklose. Papildomas ugdymo veiklos finansavimas;
 Prioritetinių kultūrinių sričių ir renginių nustatymas ir rėmimas.
 Antrame etape vyko pasiūlytų idėjų ir priemonių vertinimas pastangų - rezultatų matricoje. I grupės dalyvių vertinimu didžiausią rezultatą su mažiausiomis pastangomis būtų galima pasiekti įgyvendinanti idėjas ar priemones Nr. 1, 2, 3, 4, 5 (žr. 7 pav.)

7 pav. I grupės idėjų/priemonių vertinimas

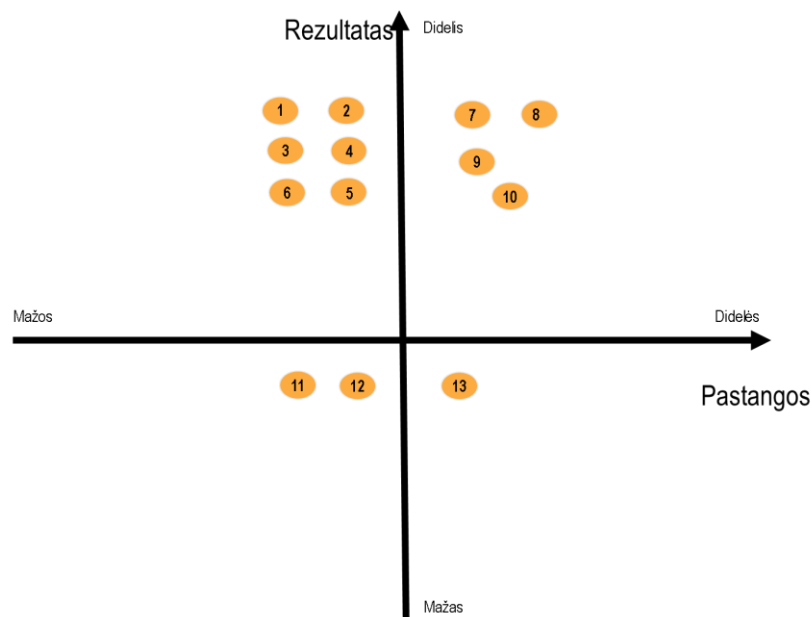
I grupės dalyvių vertinimu didžiausią rezultatą su didelėmis pastangomis būtų galima pasiekti įgyvendinant idėjas ar priemones Nr. 6, 7, 8, 9 (žr. 2 pav.)

Antra grupė generavo idėjas kaip pagerinti kultūros organizacijų/įstaigų verslumą. Priemonių ir idėjų generavimas vyko dviem etapais. Pirmame etape buvo pasiūlytos idėjos ar priemonės:

- Koordinuota savanorystė;
- Platforma rezidencijų;
- NVO drąsios iniciatyvos palaikymo priemonės (naujų idėjų atranka, startinis ar bandomasis finansavimas, inkubavimas);
- Projektai rinkodaros finansavimui;
- Bendradarbiavimas savivaldybės institucijų lygmenyje;

Kompetentingų koordinatorių lyderiavimas;
 Bendradarbiavimo skatinimas politiniame lygmenyje;
 Tarpinstitucinės sinergijos skatinimo priemonės;
 Žmogiškųjų išteklių pritraukimo priemonės kultūros institucijose;
 Dėmesys rinkodarai. Koordinuota tikslinė reklama;
 Mokymai bendram kultūros lauko darbuotojų pasitikėjimui savimi kelti;
 Verslumo kompetencijos ugdymas kultūros organizacijose;
 Ambicingas žmogus-lyderis (reikia pritraukti ambicingą žmogų, kuris aktyviai skatintų kultūrinių veiklų įgyvendinimą Utenos rajone).

Antrame etape vyko sugeneruotų idėjos ar priemonių vertinimas pastangų - rezultatų matricioje. 2 grupės dalyvių vertinimu didžiausią rezultatą su mažiausiomis pastangomis būtų galima pasiekti įgyvendinant idėjas/priemones Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 (žr. 4 pav.)

8 pav. II grupės idėjų/priemonių vertinimas

2 grupės dalyvių vertinimu didžiausią rezultatą su didelėmis pastangomis būtų galima pasiekti įgyvendinant idėjas ar priemones Nr. 7, 8, 9, 10. Sąlyginai mažą rezultatą su mažomis pastangomis būtų galima pasiekti įgyvendinant idėjas ar priemones Nr.11, 12. Sąlyginai mažą rezultatą su didelėmis pastangomis būtų galima pasiekti įgyvendinant idėją ar priemonę Nr. 13.

Strategijos rengime dalyvavusios tikslinės diskusijų grupės

Rengiant Strategiją buvo organizuojamos diskusijos su tikslinėmis grupėmis: Utenos rajono kultūros ir meno taryba, Utenos kraštotyros muziejaus, Utenos kultūros centro, Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos darbuotojais, mėgėjų meno kolektyvų vadovais, Utenos švietimo skyriaus, turizmo, kultūros paveldo, jaunimo organizacijų nariais, kūrybinių industrijų centro „Taurapolis“ rezidentais, asociacijos „Marianos Veriovkinos draugija“ direktore, Sudeikių, Saldutiškio, Tauragnų, Daugailių, Kuktiškių, Leliūnų, Utenos, Vyžuonų seniūnais. Šios grupės pateikė pasiūlymus.

Utenos rajono kultūros ir meno tarybos nariai pateikė pasiūlymus siekti tikslų: aukštos vertės kultūros prieinamumas Utenos rajono gyventojams, Utena - regiono (apskritis) kultūros traukos centras ir kultūros sektoriaus teikiamų paslaugų kokybės gerinimas.

Utenos kraštotyros muziejaus tikslinė grupė pateikė išvagas, kad muziejų lanko 30 proc. Utenos rajono gyventojų ir 70 proc. Miesto svečių. Planavimo laikotarpiu muziejus akcentuos paslaugas ir viešinimą uteniškiams. Strategijoje numatomos priemonės muziejaus paslaugoms gerinti.

Utenos kultūros centro taryba pasiūlė įtraukti į priemonių planą Žirgo šventę, Šviesų festivalį, Klasikinės muzikos festivalį, Poezijos šventę, sukurti Laimės maršrutą Utenos mieste.

Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos siūlymu įtraukiamos priemonės numatančios bibliotekos ir jos struktūrinių padalinių mieste bei seniūnijų centruose interjero dizaino pertvarkymą (biblioteka pastatyta 2008 m.). Planuojamas konferencijų salės baldų ir įrangos atnaujinimas, knygomatų tinklo sukūrimas seniūnijose. Plėtojamos bibliotekos skaitmeninės paslaugos, medijų ir kompiuterinio raštingumo kompetencijų mokymai.

Meno mėgėjų kolektyvų (NVO) vadovų tikslinė grupė pasiūlė spręsti ilgalaikio mėgėjų meno finansavimo klausimą, todėl Strategijoje numatoma priemonė „Mėgėjų meno kolektyvų ilgalaikės (3-5 m.) veiklos rėmimo programa“.

Utenos švietimo skyriaus pasiūlymai: bendradarbiauti organizuojant kultūrinę veiklą dalyvaujant „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje, skatinti kultūros įstaigas, kūrėjus kurti kokybiškas edukacines programas ir dalyvauti mokyklų skelbiamuose konkursuose.

Turizmo tikslinės grupės posėdyje aptartos priemonės, kurios aktualios kultūrinio turizmo plėtrai. Į Kultūros strategiją įtrauktos priemonės, kuriančios kultūrinį turinį: Laimės maršrutas, Žydų kultūros kelias, Industrinis kelias, Radvilų kelias, Gastronominio maršruto vystymas.

Kultūros paveldo sritis siejasi su kultūrinio turizmo plėtojimu, maršrutų kūrimu. Kultūros paveldo objektai nuolat atnaujinami ir tvarkomi iš Paminklotvarkos programos lėšų. Prioritetas teikiamas aktualiausiems kultūriniam turizmui plėtoti kultūros paveldo objektams.

Jaunimo tikslinės grupės pasiūlymai: viešai rengti kultūros renginių planą, plėtoti kultūros komunikacijos strategiją, organizuoti renginius jaunimui, apšviesti miesto viešąsias erdves, plėtoti įstaigų bendradarbiavimą ir atvirumą jaunimui.

Seniūnijų pasiūlymai pateikiami Strategijos priemonių plano dalyje „2.1.1.14.1. Kultūros objektai seniūnijose“.

V. UTENOS RAJONO GYVENTOJŲ VIEŠOSIOS NUOMONĖS TYRIMAS. TYRIMO METODIKA. TYRIMO REZULTATAI

Utenos rajono kultūros plėtros plano 2022-2026 m. 1 priede pateikiami Utenos rajono gyventojų viešosios nuomonės tyrimo, kuriame dalyvavo 115 respondentų iš Utenos miesto ir iš visų Utenos rajono seniūnijų, rezultatai. Siekiant sužinoti Utenos rajono gyventojų nuomonę apie finansuojamus Kultūrinės veiklos plėtros programos lėšomis renginius buvo parengta apklausos anketa ir išplatinta kultūros įstaigų, savivaldybės tinklalapiuose, buvo siunčiama tiesiogiai nevyriausybinėms organizacijoms, tautodailininkams, kitiems kultūros renginių dalyviams ir lankytojams. Anketą sudarė ir duomenis apibendrino Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė. Sutikusiųjų atsakyti į anketos apie Utenos kultūrinius renginius vyrauja moterys, jos sudaro net keturis penktadalius (80 proc.) visų respondentų, po 10 proc. sudaro vyrai bei nesutikusieji nurodyti lyties.

30 proc. apklaustųjų sudaro vidutinio (46-55 metai) ir 29 proc. vyresnio amžiaus (56 – 65 metai) grupių atstovai. Į apklausos anketą neatsakė nė vienas jauniausios grupės (iki 25 metų amžiaus) atstovas, todėl jauniausių Utenos miesto ir rajono gyventojų nuomonė šioje apklausoje nėra atstovaujama. 8 respondantai (arba – 7 proc.) savo atstovaujamos amžiaus grupės nesutiko nurodyti. Respondentų amžius yra vienas iš požymių, pagal kuriuos buvo analizuojami atsakymai, todėl analizei šiuo konkrečiu pjūviu buvo naudojami tik nurodžiusiųjų amžiaus grupę respondentų atsakymai, visais kitais pjūviais analizuojami visi atsakymai.

Klausimyno struktūra ir rezultatų analizės principai. Klausimyną sudaro 6 pagrindiniai klausimai. Pirmuosiuose penkiuose klausimuose išvardinama 19 Utenos rajone vykstančių renginių ir prašoma penkiabalėje skalėje įvertinti tokius aspektus: žinomumą apie juos (1 klausimas), dalyvavimo dažnumą (2 klausimas), populiarumą (3 klausimas), renginių galimybes pritraukti daugiau lankytojų (4 klausimas) ir renginių galimybes tapti tradiciniais (5 klausimas).

6 klausimas skirtas ir išsiaiškinti respondentų nuomonę apie renginių organizatorius. Kiekvienam iš aukščiau paminėtų klausimų ataskaitoje skiriama po atskirą skyrių.

Kiekviename skyriuje pateikiami ir atsakymų dažniai, kuriuose matoma proporcija, kokia dalis respondentų pasirinko vieną ar kitą įvertį. Atsakymai buvo analizuoti papildomai tokiais pjūviais: respondentų amžius, išsilavinimas ir subjektyvus savo materialinės padėties (pajamų) vertinimas.

Skirtumai tarp įvairių tirtų grupių aptariami tik tais atvejais, kai jie yra reikšmingi. Daugiausia skirtumų išaiškėjo lyginant rezultatus pagal amžiaus grupes, pasitaikė skirtumų ir pagal materialinės padėties vertinimą, vos keletas skirtumų pastebėta priklausomai nuo respondentų išsilavinimo.

Pagal savo pobūdį, renginiai gali būti skirstomi į dvi pagrindines grupes – masinius ir nišinius, todėl tam, kad būtų galima pamatyti skirtumus (jei jų yra), paveiksluose, kuriuose atvaizduoti vertinimų vidurkiai (skalėje, kurios maksimali vertė – 5, o minimali – 1) arba lentelėse, kuriose aprašomi tyrimo rezultatai, mėlyna spalva skirta masinių renginių žymėjimui, o rusva – nišinių.

Tyrimo rezultatų apibendrinimas ir išvados pateikiamos Strategijos 1 priede. Apklausoje dalyvavusių respondentų vertinimu Utenos rajone organizuojami svarbiausi renginiai yra šie:

1. Utenos miesto šventė
2. Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis
3. Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse
4. Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys
5. Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje
6. Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“
7. Respublikinė Peterburgo armonikų šventė
8. Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose

VI. SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Galimybės
1. Atnaujinta biudžetinių kultūros įstaigų infrastruktūra	1. Kultūrinių veiklų ir renginių komunikacijos strategijos parengimas
2. Kultūros biudžetinės įstaigos įgyvendina ES programų finansuojamus projektus	2. Kultūrinių veiklų planavimo informacinės platformos parengimas
3. Pandemijos sąlygomis kultūros įstaigos teikė virtualias paslaugas	3. Kultūrinių renginių poreikio ir kokybės analizavimas, atliekant apklausas
4. Utenos rajone aktyvios kultūrinę veiklą vykdančios nevyriausybinės organizacijos	4. Tradicinių prioritetinių renginių Utenos rajone sąrašo parengimas ir finansavimas
5. Organizuojama daug kultūrinių renginių	5. Tradicijų plėtojimo ir inovatyvių kultūrinių renginių skatinimas
6. Kuriami nauji kultūros objektai	6. Mokinių kultūrinio ugdymo skatinimas kultūros įstaigose, kokybiškų edukacinių programų rengimas
7. Įsteigtos stipendijos kūrėjams	7. Savanorystės kultūros įstaigose skatinimas ir koordinavimas
8. Aktyviai veikia Utenos rajono savivaldybės Kultūros ir meno taryba	8. Rezidencijų platformos sukūrimas: naujų idėjų atranka, startinis ar bandomasis finansavimas, pagalba rezidentams
9. Didėja finansavimas kultūrinės veiklos programai	9. Kultūros rinkodaros projektų finansavimas
10. Tvarkomi ir prižiūrimi kultūros paveldo objektai	10. Bendradarbiavimas tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų
11. Kuriamos kokybiškos viešosios erdvės kultūros renginiams organizuoti	11. Efektyvi lyderystė kultūros įstaigose
12. Organizuojami tradiciniai renginiai	12. Žmogiškųjų išteklių pritraukimo priemonės kultūros institucijose
13. Gerėja kultūros projektų kokybė ir didėja regioninės programos finansavimas	13. Mokymai kultūros lauko darbuotojams ir nevyriausybinių organizacijų nariams
14. Kultūros įstaigos teikia virtualias paslaugas	14. Verslumo kompetencijos ugdymas kultūros organizacijose
	15. Projektų rengimas ES programoms
	16. Efektyvesnis biudžetinių įstaigų resursų panaudojimas
	17. Plėtojamas kultūros specialistų mobilumas

	18. Utenos - Laimės miesto įvaizdį stiprinantys renginiai 19. Kultūros kelių sukūrimas ir sertifikavimas
Silpnybės	Grėsmės
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nepakankamas kultūros srities finansavimas/ mecenavimo stoka 2. Žmogiškųjų išteklių trūkumas 3. Trūksta bendradarbiavimo tarp kultūros įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų 4. Trūksta koordinavimo tarp kultūros ir kitų sričių (turizmo ir kitų) 5. Utenos rajono identiteto neapibrėžtumas 6. Respublikinių ar tarptautinių renginių pristatančių Uteną trūkumas 7. Nepakankamas diasporos įtraukimas į kultūros plėtrą 8. Kultūros ir kūrybinių industrijų verslumo trūkumas 9. Trūksta ilgalaikių kultūros plėtros tikslų 10. Nepakankamas bendruomenės įtraukimas į kultūrinių renginių organizavimą 11. Kultūros iniciatyvų trūkumas, kultūros paslaugų vienodumas ir netolygus prieinamumas 12. Nepakankama tinklaveika 13. Neaktyvi ar mažai aktyvi bendruomenė 14. Istorinių socialinių mokslinių tyrimų stoka 15. Trūksta kultūros edukacinių programų, kūrybinių stovyklų vaikams 16. Kultūros infrastruktūros įveiklinimas bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų iniciatyvoms 17. Nepakankamas auditorijų vystymas 18. Trūksta inovatyvių projektų ir paslaugų 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pandemijos apribojimai ir iššūkiai 2. Lėšų kultūros sričiai trūkumas 3. Meno mėgėjų kolektyvų vadovų ir kitų kultūros specialistų trūkumas

VII. UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS PLĖTROS STRATEGIJA 2022-2026 M.

7.1. Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros vizija iki 2026 m.

Utenos rajono kultūros plėtros vizija iki 2026 m., siekiant išlaikyti rajono vystymosi nuoseklumą ir tęstinumą, formuluojama atsižvelgiant į **Utenos rajono plėtros viziją** (*Utenos rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2018-2024 metams, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. TS-64*): **Utenos rajonas regioninis traukos centras, kuriame sudarytos sąlygos tvariai pramonei, smulkiajam ir vidutiniam verslui bei turizmui plėtoti, bendruomenės gyvenimo kokybei užtikrinti.**

Remiantis šiomis formuluotėmis ir siekiant išlaikyti Utenos rajono plėtros tęstinumą ir sąveiką su kitais planavimo dokumentais, Strategijos rengimo koordinacinė grupė suformulavo Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros viziją iki 2026 m.:

Utenos krašto kultūra – unikali erdvė, kurioje darniai dera industrinė istorija, rytų Aukštaitijos tradicijos, dabarties ir ateities kūrėjai.

Formuluojamos vizijos akcentai

Atviras patyrimui. Įgyvendinant kultūros plėtros planą siekiama sudaryti sąlygas kūrybingų žmonių saviraiškai, rajono svečių ir vietinių gyventojų kultūriniam patyrimui. Galimybė patirti, išbandyti kažką naujo, neatrasto, patirti kas yra Utenos rajono unikalumas ir tapatybė.

Unikalios kultūros kraštas. Plėtojant kultūrą ieškoma įkvėpimo iš iškilų asmenybių, aukštaitiškų tradicijų, istorijos.

Tvariai vystoma gamta. Pritaikant gamtinius išteklius kultūrai siekiama, kad būtų laikomasi aplinkosauginių reikalavimų, išsaugoma biologinė įvairovė. Gamta – tai kūrybinio įkvėpimo šaltinis ir išraiška.

Puoselėjama kultūra, istorija ir tradicijos. Utenos rajone gausu istorijos, tradicinių vertybių ir kultūros reiškinių. Puoselėjant šias sritis stengiamasi atskleisti ir atrasti svarbias, įdomias ir unikalias kūrybos formas, kurios leistų atskleisti Utenos rajono kultūrinę tapatybę ir išskirtinumą.

7.2. Strateginiai prioritetai

Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros strategijos 2022–2026 metų prioritetinės kryptys:

1. Aktyvi ir kūrybiška bendruomenė, dalyvaujanti kultūros procesuose
2. Kokybiškos kultūros paslaugos ir prioritetiniai renginiai

3. Patrauklios sąlygos kūrybai ir kūrybiniam verslams pradėti ir vystyti

Didžiausias dėmesys vykdant kultūros plėtrą Utenos rajone bus skiriamas:

Bendruomeniškumo stiprinimas – kūryba drauge, iniciatyvų palaikymas ir parama;

Menininkų ir kūrėjų skatinimas, rezidencijų vystymas;

Žalioji kryptis ir tvarumas – aplinkos ir žmogiškųjų resursų tausojimas, edukacija;

Atvirumas – sukurtos tapatybės pristatymas pasauliui, partnerystė.

Įgyvendinant Utenos rajono kultūros plėtros strategiją 2022-2026 m. numatomi 3 pagrindiniai plėtros prioritetai:

Kultūros paslaugų kokybinis ir kiekybinis pokytis bei infrastruktūros plėtra;

Kūrybinių iniciatyvų skatinimas ir žinomumo didinimas;

Kultūros kelių sukūrimas, regiono, nacionalinė ir tarptautinė partnerystė.

7.3. Prioritetas „Aktyvi ir kūrybiška bendruomenė, dalyvaujanti kultūros procesuose“

Kultūros plėtrai užtikrinti yra labai svarbi aktyvi, kūrybiška bendruomenė ir jos įsitraukimas į kultūros procesus. Bendruomenę aktyvina kūrybos drauge skatinimo principas, atvirumas ir diskusija. Utenos rajono gyventojai bus kviečiami išsakyti savo pasiūlymus, skatinamos iniciatyvos ir saviraiška. Numatoma Strategijos plano priemonė „1.1.2.1. Viešo kultūros renginių plano rengimas įtraukiant bendruomenę“.

Kultūros bei meno kūrėjai kaip visuomeniniai lyderiai dalyvaus siekiant bendrų tikslų, įgyvendinant kūrybines idėjas. Kiekvienas gyventojas turi jaustis atsakingu ir svarbiu miesto piliečiu, formuojančiu rajono identitetą. Būtina aktyvinti rajono gyventojus, skatinti jų kūrybinį mąstymą.

Viena iš galimybių finansuoti bendruomenės iniciatyvas yra Utenos rajono savivaldybės **Nevyriausybinių organizacijų veiklos projektų finansavimas**. Utenos rajono savivaldybė 2021 m. skyrė 10000 Eur finansavimą nevyriausybinių organizacijų veiklos projektams. 2022 m. buvo patvirtintas 25000 eurų biudžetas.

Strategijos įgyvendinimo laikotarpiu prioritetas teikiamas ilgalaikiams meno projektams, orientuotiems į bendruomenės kultūrinių poreikių pokyčius, viešųjų erdvių įveiklinimą, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, inovacijas ir formų įvairovę, prioritetinių meno sričių plėtrą, vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos, kūrybines partnerystes, vietokūros projektus, savanorystės skatinimą.

Kūrybiška vietokūra – partnerystės principu veikiantis viešas, privatus ir nevyriausybinius sektorius, meno ir kultūrinių veiklų pagalba kuriantis rajono tapatybę. Kūrybiškos vietokūros idėjos

kuriamos mieste ir rajono seniūnijose, įtraukiant vietos bendruomenę, kūrėjus, savivaldą, verslus ir kitas organizacijas.

Utenos rajono savivaldybės finansavimas bus skiriamas istorinę, etnokultūrinę, architektūrinę ar kitokią kultūrinę vertę turinčių nekilnojamojų kultūros paveldo objektų ir vietovių tvarkymo darbams, tradicinių amatų ir meno veikloms. Menininkai bus skatinami patraukliomis formomis įtraukti rajono gyventojus, ypač vaikus ir jaunimą, per kultūros edukacines, kūrybinių partnerysčių, socialinius ir kitus projektus į kultūrinės veiklas bei atviras visuomenės diskusijas, atspindinčias rajono gyvenimą ir darančias įtaką pokyčiams.

Bendradarbiaujant su Utenos kolegija, kultūros ir ugdymo įstaigomis bei aktyviomis NVO, bendruomenių lyderiais, bus sukurta ir įgyvendinta savanorių programa, kurioje dalyvaus senjorai, moksleiviai, studentai ir kiti aktyvūs bendruomenės nariai. Programos tikslas – sukurti savanorių duomenų bazę, rengti darbo su savanoriais mokymus kultūros, ugdymo įstaigų vadovams, darbuotojams bei renginių organizatoriams, formalių ir neformalių grupių atstovams.

Strategijos priemonių plane keliamas uždavinys: kurti šeimoms draugiško miesto aplinką. Siekiant šio uždavinio mieste kuriama sutvarkyta ir šeimoms draugiška aplinka, kuri skatina aktyvų lankymąsi kultūros renginiuose, miesto teritorijose esančiose laisvalaikiui pritaikytose viešosiose erdvėse.

Šio prioriteto tikslas – aktyvinti rajono gyventojus, skatinti jų kūrybiškumą. Numatomos priemonės:

1. Parengti paslaugų paketus šeimoms. Organizuoti renginius jaunimui, senjorams, neįgaliesiems ir socialinę atskirtį patyrusiems asmenims, stovyklas vaikams.
2. Įgyvendinti bendradarbiavimo projektus, kuriančius kūrybišką vietokūrą, rajono tapatybę, įtraukiant vietos bendruomenę, nevyriausybinės organizacijas, įstaigas, verslo ir savivaldos atstovus ir menininkus.
3. Renginių ciklai miesto mikrorajonuose „Mikrokūryba“ – bendruomeninės kūrybos projektas, kai bendruomenės kuria drauge su juos kuruojančiais profesionaliais kūrėjais.
4. Savanorystės tradicijos plėtojimas.

Prioriteto „Aktyvi ir kūrybiška bendruomenė, dalyvaujanti kultūros procesuose“ vertinimo rodikliai: sėkmingai įgyvendintų vietokūros projektų skaičius, kokybiškų kultūrinių renginių skaičius šeimoms (pvz. Laivelių šventė, Šeimų šventė), padidėjęs bendruomenės aktyvumas

(dalyvių skaičius), dalyvaujančių kūrėjų skaičius, sukurta savanorių duomenų bazė, kultūros įstaigose įrengtos erdvės vaikams, organizuojami meniniai bei edukaciniai užsiėmimai (skaičius).

7.4. Prioritetas „Kokybiškos kultūros paslaugos ir prioritetiniai renginiai“

2022 m. sausio 27 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-4 „Dėl Utenos rajono savivaldybės 2022-2024 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ patvirtintame strateginiame veiklos plane patvirtinta Kultūrinės veiklos plėtros programa.

Kultūrinės veiklos plėtros programa skirta strateginiam tikslui – *rajonų kultūrinio savitumo saugojimas ir puoselėjimas*, įgyvendinti.

Kultūrinės veiklos plėtros programos tikslas ir uždaviniai. Kultūrinės veiklos plėtros programa sudaryta iš vieno programos tikslo: **vystyti kokybišką kultūrinę veiklą**. Siekiant įgyvendinti programos tikslą, numatyti 2 uždaviniai:

Skatinti kūrybinę veiklą ir meno įvairovę stiprinant kultūros įstaigų materialinę bazę;

Gerinti darbo kokybę tobulinant darbuotojų kvalifikaciją bei panaudoti galimybes.

Kultūrinės veiklos plėtros programos uždaviniams įgyvendinti numatytos atitinkamos priemonės, nurodant konkrečias jų lėšas, finansavimo šaltinius, rodiklius bei jų reikšmes.

Kultūrinės veiklos plėtros programoje numatytos priemonės Kultūrinės veiklos projektų, Religinių bendruomenių veiklos projektų ir Nevyriausybinų organizacijų projektų finansavimas. Kultūrinės veiklos, Religinių bendruomenių ir Nevyriausybinų organizacijų projektų konkursas skelbiamas nurodant Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintus prioritetus. Priemonėje „Kultūros įstaigų mieste veiklos išlaidos“ numatomos lėšos Utenos kultūros centro, Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos ir Utenos kraštotyros muziejaus veiklai ir nurodomi veiklos rodikliai: kultūros įstaigų organizuojamų fizinių renginių skaičius, mobilios renginių organizavimo paslaugos, virtualių ir fizinių edukacinių programų skaičius, virtualių paslaugų ir renginių skaičius.

Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos priemonės – strategijos priemonių plane numatoma atnaujinti bibliotekos konferencijų salės įrangą ir baldus, sukurti ir išpildyti naują interjero dizainą, nes biblioteka pastatyta 2008 m. ir reikia atnaujinti interjerą.

Planuojama atnaujinti seniūnijų centruose esančias bibliotekas: Kuktiškių, Saldutiškio, Sudeikių, Tauragnų, Užpalių, Vyžuonų, Pačkėnų. Daugailiuose planuojama atnaujinti mokykloje esamą muziejaus ekspoziciją (įkurtą mokytojos Ritos Jurkevičienės) ir ją perduoti administruoti Daugailių bibliotekai.

Planuojama įrengti knygomatų sistemą seniūnijose, kad gyventojai galėtų gauti knygas jiems patogiausiu būdu. Biblioteka teiks skaitmeninių paslaugų ir medijų bei kompiuterinio raštingumo kompetencijų ugdymo ir mokymų paslaugą.

Utenos kultūros centro ir skyrių veiklai gerinti numatomos priemonės šiomis veiklos kryptimis:

1. Kultūros paslaugų plėtra gerinant miesto ir rajono gyventojų aptarnavimą ir paslaugų prieinamumą, mobilių paslaugų teikimas;

2. Plėtoti Utenos – Laimės miesto įvaizdį kuriančias veiklas ir meninius objektus (vizualiųjų menų, kino, teatro, dailės, skulptūros);

3. Materialinės bazės gerinimas (scenos įrangos, kompiuterinės technikos atnaujinimas Centre ir skyriuose).

Strategijos priemonių plane numatomos priemonės gerinančios Centro veiklą ir materialinę bazę: „2.1.1.9.2.1. Mažosios salės rekonstrukcija“, 2.1.1.9.2.2. Didžiosios salės scenos pakėlimo mechanizmų ir apšvietimo įrangos atnaujinimas“, „2.1.1.9.2.3. Utenos kultūros centro skyrių (Daugailių, Kuktiškių, Leliūnų, Saldutiškio, Sudeikių, Tauragnų, Užpalių, Vyžuonų) scenos įrangos atnaujinimas“.

Pagrindinės **Utenos kraštotyros muziejaus** veiklos kryptys 2022-2026 metais:

1. Muziejaus žinomumo ir tarptautiškumo didinimas;
2. Auditorijų vystymas;
3. Komandos kompetencijų stiprinimas ir atsakomybių didinimas;
4. Materialinės bazės atnaujinimas, stiprinimas ir paslaugų įvairovės didinimas bei kokybės gerinimas.

Priemonėje „2.1.1.9.1. Utenos kraštotyros muziejaus materialinės bazės stiprinimas“ numatoma:

1. Įrengti Muziejaus eksponatų saugojimui pritaikytą saugyklą;
2. Įrengti Laisvės kovų muziejaus pastato pamatų hidroizoliaciją, drenažą, šildymo-vėdinimo sistemą, suremontuoti patalpas ir sanitarinius mazgus;
3. Įrengti Tradicinių amatų centro „Svirnas“ pastato pamatų hidroizoliaciją, drenažą, suremontuoti patalpas;
4. Įgyvendinti Vytauto Valiušio keramikos muziejaus ir meno centro parko sutvarkymo idėją, atlikti įėjimo laiptų, molio saugyklos pamatų remontą, atnaujinti šildymo sistemą, įrengti liftą judėjimo negalią turintiems lankytojams, sumontuoti vaizdo stebėjimo sistemą, suremontuoti patalpas;

5. Parengti Tauragnų krašto muziejaus ekspozicijos, skirtos vaistininkės, žolininkės, etnografės, habilituotos gamtos mokslų daktarės Eugenijos Šimkūnaitės atminimui, projektą ir jį įgyvendinti.

6. Atnaujinti Archeologijos ekspoziciją.

Remiantis gyventojų nuomonės apie kultūrinius renginius tyrimo rezultatais Strategijos rengimo koordinacinė grupė suformavo strateginių (prioritetinių) tradicinių renginių sąrašą:

1. Utenos miesto šventė (žirgo šventė ir laimės diena)
2. Lietuvos valstybės atkūrimo diena
3. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena
4. Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena
5. Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis
6. Lietuvos keramikos sostinės dienos
7. Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys
8. Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“
9. Respublikinės Peterburgo armonikų šventė
10. Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse
11. Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje
12. Kultūros paveldo dienos
13. Žiemos festivalis „Kalėdų kelias“
14. Tarptautinis teatrų festivalis

Mėgėjų menas plėtojamas mėgėjų meno kolektyvuose.

Utenos kultūros centre veikia mėgėjų meno kolektyvai:

Šokių ir dainų ansamblis „Vieversa“, vadovė Roberta Macelienė;

Mišrus choras „Aukštaičių aidai“, senjorų mišrus choras „Svaja“, vyrų ansamblis „Aukštaičiai“, vadovė Ona Aleknavičienė;

Folkloro ansamblis „Davila“, vaikų ir jaunimo folkloro studija „Ratanyčia“, sutartinių giedotojų grupė „Sėdauta“, vadovė Milda Morkūnaitė;

Moterų choras „Sėlija“, mišrus choras „Ainiai“, vadovė Sandra Čipkutė;

Lėlių teatras „Zuikis Puikis“, vaikų lėlių teatras „Skruzdėlytė“, režisierė Janina Baldauskienė;

Vaikų teatro studija, jaunimo teatro studija, vadovė Irena Leikauskienė;

Grupė „Interval’as“, akustinė grupė „OverLove“, jaunimo roko grupė „Begėdžiai“, vadovas Rimantas Sinica;

Mišrus ansamblis „Narkūnaičiai“, vadovė Aušrelė Baltuškienė;

Bendruomenės teatras, senjorų teatras, vaikų teatras, suaugusiųjų teatras, vadovas Vytautas Kubilius.

Utenos rajone veikia NVO mėgėjų meno kolektyvai: asociacija Teatro mėgėjų klubas „Žaliaduoniai“, režisierius Šarūnas Kunickas, asociacija Liaudies instrumentų ansamblis „UT“, vadovė Loreta Liaugaudė, asociacija „Popchoras „Deccime“, vadovė Gražina Kapčiuvienė, asociacija „Dainavimo studija „Žiogas“, vadovė Lina Garūbienė, MB „Aido šokiai“ gatvės šokių studija Echo Dance-Gymnastics studio, vadovas Aidas Tijūnėlis, tradicinė kapela „Muzikantai iš pa Utenas“, vadovas Raimondas Garsonas, pagyvenusių pedagogų liaudiškų šokių grupė „Levindra“, vadovė Audinga Kvaselytė, Utenos neįgaliųjų draugijos liaudiškos muzikos kapela VYTURIAI, vadovas Kazimieras Streikus.

Utenos rajono ugdymo įstaigose veikia mėgėjų meno kolektyvai: Utenos meno mokyklos choras „UT RE MIO“, vadovė Rasa Rugaitytė, jaunučių choras, vadovė Jūratė Katinienė, folkloro ansamblis „Sietynas“, kapela „Sietynėlis“, vadovė Rima Garsonienė, Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos ir Aukštakalnio progimnazijos pučiamųjų instrumentų orkestras „Cinkas“, vadovas Vytautas Latonas, skudutininkų ansamblis „Kadijo“, vadovė Irena Latonienė, Dauniškio gimnazijos tradicinės instrumentinės muzikos grupė „Untyte“, vadovas Laimutis Kirilauskas.

Iš viso mėgėjų meno kolektyvuose dalyvauja apie 1000 įvairaus amžiaus dalyvių.

Siekiant puoselėti mėgėjų meną Strategijoje numatoma priemonė „Mėgėjų meno kolektyvų ilgalaikės (3-5 m.) veiklos rėmimo programa“. Šiai programai įgyvendinti numatomos lėšos bus skiriamos finansuojant NVO statusą turinčių mėgėjų meno kolektyvų ilgalaikės veiklos paraiškas. Finansavimo skyrimo kriterijai: Utenos rajono reprezentavimas, dalyvavimas Lietuvos Dainų šventėje, konkursuose, festivaliuose, Lietuvos nacionalinio kultūros centro suteiktos I ar II kategorijos ir (ar) reikšminga veikla rajono žmonėms, sukurtos kultūros paslaugos visuomenei. Finansavimas skiriamas scenos meno (teatras, baletas, cirkas, opera ir pan.), vokalinio meno (chorai, vokaliniai ansambliai, vokalinės grupės ir pan.), etninės kultūros (kapelos, ansambliai ir pan.) sričių mėgėjų meno kolektyvams finansuoti.

Kultūros ir industrinio paveldo sinergija

Utena garsėja kaip industrinis miestas ežerų apsuptyje, kuris gamybos bei aktyvios prekybos istoriją skaičiuoja nuo XIX amžiaus, pradėjus veikti trakto Sankt Peterburgas–Varšuva pašto stočiai.

Sovietmečiu įkūrus dideles maisto, tekstilės, metalo gamyklas ir augančiam miestui skirtas aptarnavimo įstaigas, šios suformavo industrinį miesto veidą. XX a. 9-tame dešimtmetyje dalis pramonės rajono erdvių liko apleistos, kone vieninteliai kultūriniai elementai šiose vietose – didelių formatų sovietmečio menininkų kurti metalo plastikos, vitražo, keramikos ir freskų darbai gamyklose ir visuomeniniuose pastatuose tarsi prarado savo vertės statusą, tapo neaktualūs ir neatitinkantys naujų laikų dvasios. Komercinę miesto tapatybę sustiprino miesto prieigose įsikūrusios naudotų automobilių aikštelės bei nuolat plečiama prekybos bei logistikos infrastruktūra.

Numatoma transformacija nuo gamybos lik kūrybos. Šis strateginis tikslas skirtas Utenos industrinės tapatybės ir istorinės atminties kultūrinėms ir kūrybinėms interpretacijoms, meninei kūrybai, edukacijai, diskusijoms, istorinių ir potencialių miesto viešųjų erdvių bei apleistų industrinių bei urbanistinių pastatų pritaikymas kultūros reikmėms.

Tikslas - įkurti unikalų atvirą **patyriminį industrinį muziejų**, kuriame bus kaupiama ir pristatoma vertinga informacija apie reikšmingus pastatus, objektus ir miesto formavimosi reiškinius. Patyriminio industrinio muziejaus idėja bus įgyvendinta inovatyvioje, o ekspozicija bus viso miesto teritorijoje, industrinėse erdvėse ir skaitmeninėmis technologijomis bus suformuota muziejaus po atviru dangumi koncepcija.

Specialiai sukurta interaktyvi programėlė ir muziejaus žemėlapis leis kiekvienam atrasti ir pažinti miestą. Patyriminio muziejaus kūrimo procese dalyvaus rajono gyventojai, kurių pasakojimai bus dokumentuoti ir skaitmeninėmis technologijomis bus perteikti organizuojant ekskursijas ir edukacijas. **Muziejaus struktūrą sudarytų (planuojama):**

- Kunigaikščio Utenio miestas;
- Miesto šalia trakto;
- Pramonės miestas;
- Utena šiandien.

Utenos miesto istorinė raida ir urbanistinis paveldas atskleidžia, kad kultūra turi būti neatskiriama urbanistinės plėtros procesų, miesto aplinkos pertvarkymo ir atnaujinimo sprendimų komponentė. Todėl būtina ne tik išlaikyti, bet ir skatinti naujas kultūros apraiškas ir įvairias praktikas miesto viešosiose erdvėse. Kultūra yra viena iš miesto teritorijos tvaraus vystymo veiksnių, kurio reikšmė yra svarbi gyvenamųjų rajonų atnaujinimui, apleistų teritorijų ir objektų pritaikymui naujoms veikloms, esamų miesto viešųjų erdvių atgaivinimui ir plėtrai. Todėl tikslinga planuojant miesto erdves ir rengiant teritorijų planavimo bei techninius atskirų miesto teritorijų ir viešųjų erdvių atnaujinimo ir

formavimo projektus numatyti zonas vietos kultūrai skleisti bei vietas pavienių meninių objektų kūrimui.

Viešųjų erdvių įveiklinimas - kultūros ir meno kūrinių prioritetinių vietų patvirtinimas, integruojant kultūros ir meno kūrinius gyvenamuosiuose kvartaluose. Mieste kompleksiskai tvarkoma ir atnaujinama gyvenamųjų kvartalų infrastruktūra. Kultūros ir meno kūrinių atnaujinami gyvenamieji kvartalai (meno kūriniai ant namų fasadų), pritaikomi vietos bendruomenių laisvalaikiui ir poilsiui.

Įtraukiant miesto savivaldos atstovus, kultūros specialistus, architektus, verslininkus, kultūros bei meno kūrėjus, bus parengtas kompleksinis miesto gyvenamųjų kvartalų atnaujinimo planas, užtikrinamas tinkamas jo finansavimas.

Gyvenamųjų kvartalo atnaujinimo planas:

1) viešųjų erdvių įveiklinimo projektų finansavimo programa, iš dalies remianti kultūros ir meno projektus, kurie vykdomi per verslo, NVO ir biudžetinių įstaigų bendradarbiavimą;

2) organizuojamos kūrybinės dirbtuvės, meno rezidencijos, kuriose Lietuvos ir užsienio menininkai bei vietos bendruomenės kurs gyvenamąją aplinką keičiančius meno objektus, skirtus gyvenamųjų kvartalų viešosioms erdvėms;

3) stipendijų meno kūrėjams skyrimas, skatinant kurti meninius objektus rajono viešosioms erdvėms įprasminti.

Mieste veikia sutvarkyti, kultūros bei meno reikmėms aktyviai naudojami kultūros institucijų pastatai su gretimomis erdvėmis. Taip pat suformuota parkų infrastruktūra. Vyžuonos parkas susijungia su Miesto sodu. Kartu su Dauniškio ir Krašunos parkais žaliaji zona driekiasi per visą Uteną - kone kiekvieną miesto pakraštį gali pasiekti sukultūrintais gamtos takeliais. Ne veltui Utenos parkai 2014 m. apdovanoti Europos Komisijos prizų.

Tikslas – kultūrinės, viešąsias urbanistines ir miesto parkų erdves meniniais sprendimais sujungti į vientisą sistemą. Meniniais objektais, instaliacijomis bei atraktyviomis nuorodomis sukurti erdvę, kuri sietųsi pėsčiųjų ir dviračių takais, interaktyvia informacine sistema (schemos, žemėlapiai, kultūrinių objektų nuorodos, virtualūs žaidimai, kviečiantys keliauti sukurtu maršrutu).

Numatomas priemonių planas:

1. Industrinio maršruto vystymas - tai pasakojimu grįstų ekskursijų ciklas, pramonės kūrimo periodo kultūrą pristatančios patirtys vaikstant po Utenos miesto erdves. Ekskursijų scenarijus sukurtas iš alternatyvių miesto gyventojų pasakojimų, lankymosi išlikusiuose industriniuose objektuose.

2. Patyriminis muziejus eksperimentinis ekspozicijų projektas gamyklose. Gamyklų patalpose pristatomos šias gamyklas tyrinėjančių menininkų parodos, sukurtos tyrinėjant gamyklų istoriją,

archyvus, gyvąją dokumentinę medžiagą, gamyklų darbuotojų pasakojimus. Parodas papildo patyriminės ekskursijos ir edukacijos industriniame rajone.

3. Trapdisciplininių menų festivalis industrinėse erdvėse, pritaikytose kultūriniam vyksmui. Festivalio tema – „Post Industrija“ arba „Kuriantis žmogus“.

Prioriteto „Kokybiškos kultūros paslaugos ir prioritetiniai renginiai“ vertinimo rodikliai: kultūros įstaigų suorganizuotų renginių skaičius; mėgėjų meno kolektyvų ir dalyvių skaičiaus didėjimas; sukurtas tarpdisciplininių menų festivalis industrinėse erdvėse; patyriminio muziejaus viešose erdvėse, gamyklų erdvėse ir patalpose sukūrimas, ekskursijos ir edukacijos industriniame rajone; kompleksiskai sutvarkytų kultūros objektų skaičius ir šalia esančių erdvių skaičius integruojant meno objektus, suorganizuotų architektūrinių, urbanistinių ir meno objektų konkursų bei kūrybinių dirbtuvių skaičius, įgyvendintų bendruomeninių iniciatyvų miesto viešosiose erdvėse skaičius; sukurta skaitmeninė informacinė platforma.

7.5.Prioritetas. Patrauklios sąlygos kūrybai, kūrybiniams verslams pradėti ir vystyti

Bendradarbiaujant su Utenos kolegija, rajono ugdymo įstaigomis bus stiprinama studentų, moksleivių ir profesionalių kūrėjų dialogas. Bus skatinami menininkai dalyvauti ugdymo procese, rengti Atviras dirbtuves ir laboratorijas miesto gyventojams. Ypatingas dėmesys bus skiriamas jaunimui, kultūrinių kompetencijų ugdymas mokyklose.

Strateginiam uždaviniui „3.1.1. Sukurtas paslaugų paketas menininkams rezidentams“, kurį sudarys patalpos kūrybai, gyvenamosios patalpos, išnuomojamos lengvatinėmis sąlygomis, ir rezidentų stipendijos, atrenkamos konkurso būdu pasiekti numatomos priemonės „3.1.1.1. Sukurta regiono ir rajono lygmens finansavimo sistema kūrybinių industrijų plėtros projektams“; „3.1.1.2. Suteiktos patalpos ir įranga kūrybai“.

Numatoma įkurti dvi naujas rezidencijas: priemonė „3.1.1.4. Tautodailininkės tradicinių amatų meistrės Odetos Bražėnienės margučių ir karpinių centro įrengimas“ ir „3.1.1.5. Vyžuonėlių dvaro pritaikymas meno, edukacijos ir rezidencijų veiklai“.

Strateginio tikslo „Sudaryti sąlygas menininkams kurti ir vystyti kūrybinius verslus“ įgyvendinimo vertinimo rodikliai: menininkams skirtų stipendijų skaičius; suorganizuotas kūrybinių industrijų festivalis; suteiktų patalpų ir įrangos kūrybai skaičius; naujai įkurtų rezidencijų skaičius.

Strateginių priemonių plane numatomas tikslas „3.2. Kultūros kelių sukūrimas ir sertifikavimas“.

Strategijos rengimo metu pasiūlytos Kultūros kelių idėjos:

Prisijungimas prie **UNESCO kultūros miestų tinklo gastronomijos srityje**. Partnerystės su miesto amatininkais ir maisto pramonininkais rengiant gurmanų maršrutus, gastroturizmo objektus ir kulinarias istorijas Utenos rajone.

Industrinio kelio pradžia. Rengimasis pirmiesiems Lietuvoje pradėti Europos Industrinio paveldo kultūros kelią. Pasirengimas industrinių objektų lankymui, maršrutų ir ekskursijų rengimas, partnerysčių su Lietuvos ir Europos miestais tvirtinimas.

Žydų kultūros kelias. Prisijungimas prie Europos komisijos sertifikuoto kultūros kelio, dėmesys žydų kultūros paveldo objektams, per miesto šventę minima Europos žydų kultūros paveldo diena, miesto industrijos istorinis tyrimas, išleidžiami leidiniai: Bernardo Louno mamos atsiminimai, Utenos žydų atsiminimų knyga.

Radvilų kelias. Utenos rajono dvarų (Vyžuonų, Vyžuonėlių, Utenos, Saldutiškio, Bikuškio, Užpalių) įtraukimas į Lietuvos Radvilų kelią, skatinant kultūrinių industrijų ir kultūrinio turizmo vystymąsi.

Numatomos priemonės: „3.2. Kultūros kelių sukūrimas ir sertifikavimas; „3.3. Kūrybinių bei kultūrinio turizmo projektų įgyvendinimas su susigiminiavusiais miestais bei regioniniai projektai“.

Vertinimo rodikliai: funkcionuojančių sertifikuotų kultūros kelių skaičius; sėkmingai įgyvendintų kultūrinio turizmo projektų skaičius.

7.6.Prioritetų, tikslų, uždavinių ir priemonių suvestinė lentelė

Nr.	Pavadinimas	Rodikliai / rezultatai	Siekiamą reikšmė	Mato vnt.	Vykdytojas
1.	PRIORITETAS. AKTYVI IR KŪRYBIŠKA BENDRUOMENĖ, DALYVAUJANTI KULTŪROS PROCESUOSE				
1.1.	TIKSLAS. Aktyvinti rajono gyventojus, skatinti jų kūrybiškumą	Padidėjęs gyventojų susidomėjimas kultūros renginiais	+2 proc.	proc.	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO, bendruomenės
1.1.1.	UŽDAVINYS. Sukurti šeimoms draugiško miesto aplinką				
1.1.1.1.	Parengti paslaugų paketai šeimoms	Sukurtos laisvalaikio erdvės vaikams kultūros įstaigose	3	vnt.	Kultūros įstaigos
1.1.1.2.	Renginiai, stovyklos vaikams	Suorganizuotų renginių, stovyklų vaikams skaičius	20 kasmet	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
1.1.1.3.	Renginiai jaunimui	Suorganizuotų renginių jaunimui skaičius	20 kasmet	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
1.1.1.4.	Renginiai neįgaliesiems ir socialinę atskirtį patyrusiems asmenims	Suorganizuotų renginių neįgaliesiems ir socialinę atskirtį patyrusiems bendruomenės nariams skaičius	20 kasmet	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
1.1.1.5.	Renginiai senjorams	Suorganizuotų renginių senjorams skaičius	20 kasmet	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės

1.1.2.	UŽDAVINYS. Bendruomenės kultūrinių poreikių ugdymas ir aktyvumo skatinimas				
1.1.2.1.	Viešo kultūros renginių plano rengimas įtraukiant bendruomenę	Parengtas kultūros renginių planas	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos
1.1.2.2.	Parengta ir įgyvendinta savanorystės programa	Įgyvendinta programa	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
1.1.2.3.	Sukurta savanorių duomenų bazė	Duomenų bazė	1	vnt.	URSA
1.1.2.4.	Įgyvendinti savanorystės projektai	Projektų skaičius	10	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
1.1.2.5.	Renginių ciklą miesto mikrorajonuose organizavimas	Suorganizuotų renginių skaičius	10	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
2.	PRIORITETAS. KOKYBIŠKOS KULTŪROS PASLAUGOS IR PRIORITETINIAI RENGINIAI				
2.1.	TIKSLAS. Teikti kokybiškas kultūros paslaugas				
2.1.1.	UŽDAVINYS. Vystyti kokybišką kultūrinę veiklą ir paslaugas				
2.1.1.1.	Strateginių (prioritetinių) tradicinių renginių organizavimas (sąrašas pridedamas)	Finansuoti ir suorganizuoti renginiai	14 kasmet	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės

2.1.1.2.	Kamerinių ansamblių festivalis	Suorganizuotas festivalis	1	vnt.	Kultūros įstaigos
2.1.1.3.	Jaunųjų bardų festivalis A. ir M. Miškinių literatūrinėje sodyboje	Suorganizuotas festivalis	1	vnt.	Kultūros įstaigos
2.1.1.4.	Žirgo šventė	Suorganizuota šventė	1	vnt.	Kultūros įstaigos
2.1.1.5.	Šviesų festivalis	Suorganizuotas festivalis	1	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
2.1.1.6.	Klasikinės muzikos festivalis	Suorganizuotas festivalis	1	vnt.	Kultūros įstaigos
2.1.1.7.	Gyvų skulptūrų ir gatvės meno festivalis	Suorganizuotas festivalis	1	vnt.	Kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
2.1.1.8.	Surengtas žiemos festivalis „Utena - Kalėdų miestas“	Surengtas festivalis	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO, bendruomenės
2.1.1.9.	Kūrybinės veiklos ir meno įvairovės skatinimas stiprinant kultūros įstaigų materialinę bazę				
2.1.1.9.1.	Utenos kraštotyros muziejaus materialinės bazės stiprinimas:				
2.1.1.9.1.1.		Tradicinių amatų centro „Svirnas“ pastato pamatų hidroizoliacijos, drenažo įrengimas, patalpų remontas	1	vnt.	UKM
2.1.1.9.1.2.		Utenos kraštotyros muziejaus padalinio Vytauto Valiušio keramikos muziejaus ir meno centro parko sutvarkymo idėjos	1	vnt.	UKM

		įgyvendinimas, įėjimo laiptų, molio saugyklos pamatų remontas, šildymo sistemos atnaujinimas, lifto judėjimo negalią turintiems asmenims įrengimas, vaizdo stebėjimo sistemos įrengimas, patalpų remontas			
2.1.1.9.1.3.		Utenos kraštotyros muziejaus eksponatų saugojimui pritaikytos saugyklos įrengimas	1	vnt.	UKM
2.1.1.9.1.4.		Parengta koncepcija ir įkurta Utenos kraštotyros muziejaus padalinio ekspozicija, skirta vaistininkės, žolininkės, etnografės, habilituotos gamtos mokslų daktarės Eugenijos Šimkūnaitės atminimui, Tauragnų krašto muziejuje	1	vnt.	UKM
2.1.1.9.1.5.		Utenos kraštotyros muziejaus padalinio Laisvės kovų muziejaus pastato pamatų hidroizoliacijos, drenažo, šildymo-vėdinimo sistemų įrengimas, patalpų ir sanitarinių mazgų remontas	1	vnt.	UKM
2.1.1.9.1.6.		Atnaujinta Archeologijos ekspozicija Utenos kraštotyros muziejuje	1	vnt.	UKM
2.1.1.9.1.7.	Bernardui Lounui skirtos ekspozicijos sukūrimas	Sukurta ekspozicija	1	vnt.	UKM
2.1.1.9.2.	Utenos kultūros centro materialinės bazės stiprinimas:				
2.1.1.9.2.1.	Mažosios salės rekonstrukcija	Rekonstruota mažoji salė	1	vnt.	UKC
2.1.1.9.2.2.	Didžiosios salės scenos pakėlimo mechanizmų ir apšvietimo įrangos atnaujinimas	Atnaujinta didžiosios salės įranga	1	vnt.	UKC
2.1.1.9.2.3.	Utenos kultūros centro skyrių scenos įrangos atnaujinimas	Atnaujinta įranga	8	vnt.	UKC
2.1.1.9.3.	Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos materialinės bazės stiprinimas:				
2.1.1.9.3.1.	Bibliotekos konferencijų salės atnaujinimas (garso sistema,	Atnaujinta konferencijų salės garso sistema ir	1	vnt.	UVB

	baldai)	baldai			
2.1.1.9.3.2.	Bibliotekos interjero dizaino sukūrimas ir išpildymas	Atnaujintas bibliotekos interjero dizainas	1	vnt.	UVB
2.1.1.9.3.3.	Knygomatų sistemos seniūnijose įkūrimas	Įrengti funkcionuojantys knygomatai seniūnijose	20	vnt.	UVB
2.1.1.9.3.4.	Bibliotekos skyrių atnaujinimas	Atnaujinti bibliotekos skyriai	8	vnt.	UVB
2.1.1.10.	Kultūros įstaigų veiklos ir meno įvairovės skatinimas	Kultūros įstaigų suorganizuotų kultūrinių renginių skaičius	+5 proc.	proc.	Kultūros įstaigos
2.1.1.11.	Skaitmeninių paslaugų plėtra ir medijų bei kompiuterinio raštingumo kompetencijų ugdymas	Skaitmeninių paslaugų gavėjų skaičius	+5 proc.	proc.	UVB
2.1.1.12.	Mokymai kultūros darbuotojams ir kultūrinės veiklos organizatoriams, jų darbo kokybės gerinimas	Kvalifikaciją kėlusiu kultūros darbuotojų procentas	100	proc.	Kultūros įstaigos
2.1.1.13.	Mėgėjų meno kolektyvų ilgalaikės (3-5 m.) veiklos rėmimo programa	Finansuotų mėgėjų meno kolektyvų skaičius	5 kasmet	vnt.	URSA
2.1.1.14.1.	Kultūros objektai seniūnijose:				
2.1.1.14.1.1.	Kario-partizano Antano Kraujelio atminimo įamžinimo muziejaus įkūrimas	Įkurtas Kario-partizano Antano Kraujelio atminimo įamžinimo muziejus name (Papiškių k. Utenos r.), kuriame žuvo paskutinis kovojantis Lietuvos partizanas	1	vnt.	NVO
2.1.1.14.1.2.	Dailės centro Sudeikiuose įkūrimas	Įkurtas Dailės centras	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, bendruomenė
2.1.1.14.1.3.	Leliūnai - Lietuvos keramikų sostinė koncepcijos įgyvendinimas	Sukurta ir įgyvendinta Leliūnų – Lietuvos keramikų sostinės koncepcija	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, bendruomenė
2.1.1.14.1.4.	Užpalių dvaro komplekso įveiklinimas (prof. Kaziu Pakštui skirta ekspozicija Užpalių dvaro sodybos administratoriaus name, Užpalių dvaro arklidės-kamenyčia, žirgininkystės	Įveiklintas Užpalių dvaro kompleksas	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos,

	muziejus)				NVO, bendruomenė
2.1.1.14.1.5.	Raganų muziejaus plėtra Pačkėnuose	Atnaujintas Raganų muziejus	1	vnt.	Bendruomenė
2.1.1.14.1.6.	Vyžuonos – Žalčio Vyžo kraštas (Pilalės piliakalnis, akmens amžiaus laikotarpio objektai, ozas, Vyžuonų Šv. Jurgio bažnyčia su įmūryta akmenine žalčio Vyžo galva)	Sukurta Vyžuonų – Žalčio Vyžo krašto koncepcija	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO, bendruomenė
2.1.1.14.1.7.	Amatų dirbtuvės Saldutiškio kultūros centro skyriuje	Įkurtos amatų dirbtuvės	1	vnt.	Privatus asmuo, bendruomenė, NVO
2.1.1.14.1.8.	Gintaro Gesevičiaus dailės galerija ir dirbtuvės Kirdeikių parapijos namuose	Įkurta galerija	1	vnt.	Privatus asmuo, bendruomenė
2.1.1.14	Kultūrinės veiklos tyrimai ir stebėseną				
2.1.1.14.1.	Sociologiniai tyrimai	Tyrimų skaičius	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos
2.1.1.14.2.	Kultūros renginių ir paslaugų kokybės vertinimo (monitoringas) apklausos	Apklausų skaičius	5 kasmet	vnt.	URSA, kultūros įstaigos
2.1.2.	UŽDAVINYS. Kultūros ir industrinio paveldo sinergija				
2.1.2.1.	Įkurtas unikalus atviras patyriminis muziejus				
2.1.2.1.1.	Sukurta muziejus po atviru dangumi (planuojama struktūra: Kunigaikščio Utenio miestas, miestas šalia trakto, pramonės miestas, Utena šiandien)	Parengta koncepcija ir įkurtas patyriminis muziejus	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO, bendruomenė

2.1.2.1.2.	Architektūrą ir urbanistiką pristatančios parodos	Parodų skaičius	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO
2.1.2.1.3.	Reprezentaciniai leidiniai	Leidinių skaičius	1	vnt.	URSA, NVO
2.1.3.	UŽDAVINYS. Viešųjų erdvių įveiklinimas				
2.1.3.1.	Viešųjų erdvių įveiklinimo projektų finansavimo programa	Finansuotų projektų skaičius	5 kasmet	vnt.	URSA
2.1.3.2.	Utena – muziejus po atviru dangumi	Sukurtas maršrutas	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO
2.1.3.3.	Miestą reprezentuojantis Laimės objektų maršrutas	Sukurtas Laimės maršrutas	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO
2.1.3.4.	Kūrybinės dirbtuvės ir meno rezidencijos	Dirbtuvių ir rezidencijų skaičius	5 kasmet	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO
2.1.3.5.	Stipendijos meno kūrėjams	Stipendijų skaičius	10 kasmet	vnt.	URSA
2.1.3.6.	Tarpdisciplininių menų festivalis industrinėse erdvėse	Surengtas festivalis	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO
2.1.3.7.	Vestuvių kalno skulptūrų parko atnaujinimas (kūrybinis pleneras)	Surengtas skulptorių pleneras	1	vnt.	URSA, kultūros įstaigos, NVO, privatūs asmenys
2.1.3.8.	Narkūnų piliakalnio aktualizavimas ir pritaikymas lankymui	Lankymui pritaikytas piliakalnis	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos
3.	PRIORITETAS. PATRAUKLIOS SĄLYGOS KŪRYBAI IR				

	KŪRYBINIAMS VERSLAMS PRADĖTI IR VYSTYTI				
3.1.	TIKSLAS. SUDARYTI SĄLYGAS MENININKAMS KURTI IR VYSTYTI KŪRYBINIUS VERSLUS				
3.1.1.	UŽDAVINYS. Sukurtas paslaugų paketas menininkams rezidentams				
3.1.1.1.	Skurta regiono ir rajono finansavimo sistema kūrybinių industrijų plėtros projektams:				
3.1.1.1.1.	Tradicinių amatų projektai	Finansuotų projektų skaičius	5 kasmet	vnt.	URSA
3.1.1.1.2.	Inovatyvių kūrybinių veiklų projektai	Finansuotų projektų skaičius	5 kasmet	vnt.	URSA
3.1.1.2.	Suteiktos patalpos ir įranga kūrybai	Patalpų poreikio patenkinimo procentas	100	proc.	Savivaldybės įstaigos
3.1.1.3.	Kūrybinių industrijų festivalis	Suorganizuotas festivalis	1	vnt.	Savivaldybės įstaigos
3.1.1.4.	Tautodailininkės tradicinių amatų meistrės Odetos Bražėnienės margučių ir karpinių centro įrengimas	Įrengtas centras	1	vnt.	Privatus asmuo, bendruomenė
3.1.1.5.	Vyžuonėlių dvaro pritaikymas meno, edukacijos ir rezidencijų veiklai	Įgyvendinta Vyžuonėlių dvaro renovacija	1	vnt.	NVO, privatus asmuo, bendruomenė
3.2.	TIKSLAS. KULTŪROS KELIŲ SUKŪRIMAS IR SERTIFIKAVIMAS				
3.2.1.	UNESCO kultūros miestų tinklas gastronomijos srityje	Sukurtas ir sertifikuotas kultūros kelias	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, privatus asmuo, NVO, bendruomenė

3.2.2.	Industrinis kelias	Sukurtas ir sertifikuotas kultūros kelias	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, privatus asmuo, NVO, bendruomenė
3.2.3.	Žydų kultūros kelias	Sukurtas ir sertifikuotas kultūros kelias	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, privatus asmuo, NVO, bendruomenė
3.2.4.	Radvilų kelias	Sukurtas ir sertifikuotas kultūros kelias	1	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, privatus asmuo, NVO, bendruomenė
3.3.	Kūrybinių bei kultūrinio turizmo projektų įgyvendinimas su miestais partneriais bei regioniniai projektai	Įgyvendintų projektų skaičius	5	vnt.	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO, bendruomenė

7.7.Strategijos įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės sistema

Strategijos įgyvendinimo laikotarpis: 2022–2026 m.

Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros strategijos 2022–2026 m. įgyvendinimas:

1. 2022 m. IV ketvirtyje sudaroma Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetas (toliau – Komitetas). Parengiami Komiteto veiklos nuostatų ir sudėties projektai, kurie tvirtinami Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu. Komitetas sudaromas iš 13 narių. Į Komiteto sudėtį deleguojami du Utenos rajono savivaldybės tarybos nariai, vienas Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno tarybos narys, keturi Utenos rajono savivaldybės administracijos specialistai iš susijusių su Strategijos veiklomis skyrių, trys kultūros įstaigų darbuotojai, vienas Utenos verslo informacijos centro atstovas, du kultūros srityje veikiančių nevyriausybinų organizacijų nariai suinteresuotųjų šalių atstovai. Paskiriamas Komiteto posėdžių sekretorius, kuris organizuoja posėdžius, rašo protokolus. Komiteto posėdžiai organizuojami periodiškai pagal poreikį (ne rečiau kaip du kartus per metus), sprendžiant įvairius klausimus, dalyvauti posėdžiuose sprendžiant atskirtus klausimus gali būti kviečiami ir kiti atsakingi asmenys.

2. 2022 m. IV ketvirtyje organizuojamas pirmasis Komiteto posėdis, kurio metu detaliam peržiūrimas Strategijos įgyvendinimo planas, paskiriamas už Strategijos įgyvendinimo stebėseną atsakingas Utenos rajono savivaldybės administracijos darbuotojas. Komiteto posėdžiuose nagrinėjami šie klausimai:

1. Nustatomi ateinančių metų prioritetai kultūros plėtros srityje.
2. Sudaromas metinis Strategijos įgyvendinimo planas, kuris tvirtinamas Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.
3. Svarstomos Strategijos įgyvendinimo plano tarpinė ir galutinė ataskaitos.
4. Tikslinamas Strategijos įgyvendinimo planas.
5. Aptariami kiti su kultūros plėtra rajone ir regione susiję klausimai.

Strategijos įgyvendinimo ataskaitų teikimo tvarka

Strategijos įgyvendinimo stebėsenos struktūrą sudaro: Utenos rajono savivaldybės taryba, Utenos rajono savivaldybės Kultūros ir meno taryba, Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetas, Utenos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyrius, Utenos kultūros centras, Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka, Utenos kraštotyros muziejus, Utenos verslo informacijos centras, kultūros srityje veikiančios nevyriausybines organizacijos.

7.8.Strategijos įgyvendinimo ir stebėsenos atsakingi subjektai

Subjektas	Funkcijos
Utenos rajono savivaldybės taryba	<ol style="list-style-type: none"> 1) tvirtina Strategiją; 2) deleguoja du tarybos narius į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komiteto sudėtį; 3) svarsto informaciją apie Strategijos įgyvendinimą.
Utenos rajono savivaldybės kultūros ir meno taryba	<ol style="list-style-type: none"> 1) teikia siūlymus kuriant ir įgyvendinant Utenos rajono kultūros strategiją; 2) deleguoja vieną tarybos narį į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komiteto sudėtį; 3) teikia pasiūlymus dėl prioritetinių savivaldybės kultūros plėtros kryptių, kūrybinių raiškų įvairovės, profesionaliojo meno sklaidos, vietos kultūrinio identiteto, visuomenės kūrybiškumo skatinimo bei sąlygų tenkinti visuomenės kultūros poreikius sudarymo; 4) teikia pasiūlymus dėl bendradarbiavimo su užsienio valstybių, kitų Lietuvos savivaldybių kultūros institucijomis, meno asociacijomis galimybų.
Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetas	<ol style="list-style-type: none"> 1) koordinuoja Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros planavimą ir įgyvendinimą, svarsto Strategijos įgyvendinimo ir rodiklių pasiekimo ataskaitas, teikia pasiūlymus dėl ataskaitos tikslinimo ir siūlo teikti ataskaitos projektą savivaldybės tarybai; 2) teikia pasiūlymus Utenos rajono įstaigoms ir kultūros srityje veiklą vykdančioms organizacijoms dėl Strategijos įgyvendinimo, priemonių planavimo įstaigų metiniuose veiklos planuose; 3) siūlo savivaldybės administracijos direktoriui pavesti atsakingiems skyriams / įstaigoms įgyvendinti numatytas priemones einamaisiais metais.
Utenos rajono savivaldybės administracija	<ol style="list-style-type: none"> 1) deleguoja keturis narius į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetą; 2) koordinuoja ir įgyvendina Strategijos įgyvendinimo plane numatytas priemones; 3) teikia informaciją apie įgyvendinamas priemones ir pasiektus rodiklius Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetui.
Utenos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyrius	<ol style="list-style-type: none"> 1) renka, sistemina informaciją ir rengia Strategijos įgyvendinimo plano ataskaitas; 2) organizuoja Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komiteto posėdžius; 3) koordinuoja Strategijos plane numatytų priemonių įgyvendinimą.
Utenos kultūros centras	<ol style="list-style-type: none"> 1) deleguoja vieną darbuotoją į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komiteto sudėtį; 2) įgyvendina Strategijos plane numatytų priemonių įgyvendinimą pagal veiklos sritį; 3) teikia informaciją Strategijos įgyvendinimo plano ataskaitoms.
Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka	<ol style="list-style-type: none"> 1) deleguoja vieną darbuotoją į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komiteto sudėtį; 2) įgyvendina Strategijos plane numatytų priemonių įgyvendinimą pagal veiklos sritį; 3) teikia informaciją Strategijos įgyvendinimo plano ataskaitoms.

Utenos kraštotyros muziejus	<ol style="list-style-type: none"> 1) deleguoja vieną darbuotoją į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komiteto sudėtį; 2) įgyvendina Strategijos plane numatytų priemonių įgyvendinimą pagal veiklos sritį; 3) teikia informaciją Strategijos įgyvendinimo plano ataskaitoms.
Utenos verslo informacijos centras	<ol style="list-style-type: none"> 1) deleguoja vieną narį į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetą; 2) įgyvendina Strategijos plane numatytų priemonių įgyvendinimą pagal veiklos sritį; 3) teikia informaciją Strategijos įgyvendinimo plano ataskaitoms.
Kultūros srityje veikiančios nevyriausybines organizacijos	<ol style="list-style-type: none"> 1) deleguoja du narius į Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetą; 2) bendradarbiauja įgyvendinant Strategijos priemones; 3) teikia informaciją apie savo veiklą įgyvendinant Strategijos priemones.

7.9.Strategijos įgyvendinimo plano priemonių vykdymo ir rodiklių pasiekimo ataskaitų teikimo grafikas

Strategijos įgyvendinimo plano priemonių vykdymo ir rodiklių pasiekimo ataskaitos rengiamos 2 kartus per Strategijos įgyvendinimo laikotarpį. 2025 m. rengiama tarpinė Strategijos įgyvendinimo ataskaita (už 2022–2024 m. laikotarpį), 2027 m. rengiama galutinė Strategijos įgyvendinimo ataskaita (už 2022–2026 m. laikotarpį). Šios ataskaitos teikiamos derinti Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetui ir tvirtinti Utenos rajono savivaldybės tarybai.

Metinės ataskaitos parengiamos kiekvienų ateinančių metų I ketvirtį ir teikiamos derinti Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetui. Metinės ataskaitos tvirtinamos Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

Subjektas	Funkcijos	Terminas
Utenos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyrius, Utenos kultūros centras, Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka, Utenos kraštotyros muziejus, Utenos verslo informacijos centras, kultūros srityje veikiančios nevyriausybines organizacijos	Atsakingi priemonių vykdytojai pateikia informaciją apie priemonių vykdymą per ataskaitinį laikotarpį (praėjusius metus) Utenos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriui.	2025 m. sausio mėn. 2027 m. sausio mėn.
Utenos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyrius	Skyrius susistemina gautą informaciją apie priemonių vykdymą ir rodiklių pasiekimą ir parengia Strategijos vykdymo ataskaitą, kurią teikia Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetui derinti.	2025 m. vasario mėn. 2027 m. vasario mėn.

Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetas	Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetas svarsto pateiktus tarpinės ir galutinės ataskaitų projektus ir teikia savivaldybės tarybai tvirtinti. Atsižvelgdamas į tarpinę priemonių įgyvendinimo ir rodiklių pasiekimo ataskaitą, Utenos rajono kultūros plėtros strategijos stebėsenos komitetas suformuoja ateinančio ataskaitinio laikotarpio svarbiausias užduotis ir prioritetus.	2025 m. balandžio mėn. 2027 m. balandžio mėn.
Utenos rajono savivaldybės taryba	Tvirtina pateiktus ataskaitų projektus	2025 m. gegužės mėn. 2027 m. gegužės mėn.

Strategijos įgyvendinimo plano priemonių vykdymo ir rodiklių pasiekimo ataskaitos forma ir plano ataskaitos forma pateikta prieduose.

**UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS PLĖTROS STRATEGIJOS 2022–2026 M.
ĮGYVENDINIMO PLANO PRIEMONIŲ VYKDYMO IR RODIKLIŲ PASIEKIMO**

(tarpinės, galutinės)
ATASKAITOS FORMA

20__–20__metai

(ataskaitinis laikotarpis)

Priemonės numeris	Priemonės pavadinimas	Planuojama rodiklio reikšmė 2026 m. (siekiamybė)	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas (metai)	Esama situacija (įvykdyta, vykdoma, nepradėta vykdyti)	Atsakinga (-os) institucija (-os) ir esamos situacijos pagrindimas
Tikslas:						
Uždavinys:						

_____

(pareigos, vardas, pavardė) (data) (parašas)

2 priedas
Tikslų ir uždavinių rodiklių įgyvendinimo ataskaitos forma

Eil. Nr.	Pavadinimas	Rodikliai / rezultatai	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas	Planuojama rodiklio reikšmė 2026 m. (siekiamybė)	Mato vnt.	Pasiekta rodiklio reikšmė(2023 m. / 2027 m.)	Paiškinimai, pastabos
1.	PRIORITETAS. AKTYVI IR KŪRYBIŠKA BENDRUOMENĖ, DALYVAUJANTI KULTŪROS PROCESUOSE								
1.1.	TIKSLAS. Aktyvinti rajono gyventojus, skatinti jų kūrybiškumą	Padidėjęs kultūrinių renginių lankytojų skaičius	URSA, kultūros įstaigos, NVO	URSA	579407 (2021 m.)	591230 (+2 proc.)	asm. / proc.		
1.1.1.	UŽDAVINYS. Sukurti šeimoms draugiško miesto aplinką	Sukurtos laisvalaikio erdvės vaikams kultūros įstaigose	URSA,NVO	URSA	–	3	vnt.		
1.1.2.	UŽDAVINYS. Bendruomenės kultūrinių poreikių ugdymas ir aktyvumo skatinimas	Parengta ir įgyvendinta savanorystės programa	URSA, savivaldybės įstaigos, bendruomenės, NVO, privatūs asmenys	URSA	–	1	vnt.		
2.	PRIORITETAS. KOKYBIŠKOS KULTŪROS PASLAUGOS IR PRIORITETINIAI RENGINIAI								
2.1.	TIKSLAS. Teikti kokybiškas kultūros paslaugas	Suorganizuotų renginių skaičius	URSA, kultūros įstaigos, NVO	URSA	1306 (2021 m.)	1375 (+5 proc.)	renginių proc.		

Eil. Nr.	Pavadinimas	Rodikliai / rezultatai	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas	Planuojama rodiklio reikšmė 2026 m. (siekiamybė)	Mato vnt.	Pasiekta rodiklio reikšmė(2023 m. / 2027 m.)	Paaiškinimai, pastabos
2.1.1.	UŽDAVINYS. Vystyti kokybišką kultūrinę veiklą ir paslaugas	Įgyvendintų iniciatyvų / projektų / sukurtų ar atnaujintų kultūros infrastruktūros objektų skaičius	URSA, kultūros įstaigos, bendruomenės, NVO, privatūs asmenys	URSA	–	76	vnt.		
2.1.2.	UŽDAVINYS. Kultūros ir industrinio paveldo sinergija	Parengta koncepcija ir įkurtas patyriminis muziejus / parodų / leidinių skaičius	URSA, kultūros įstaigos, NVO	URSA	–	5	vnt.		
2.1.3.	UŽDAVINYS. Viešųjų erdvių įveiklinimas	Įgyvendintų iniciatyvų skaičius	URSA, kultūros įstaigos, bendruomenės, NVO, privatūs asmenys	URSA	–	25	vnt.		
3.	PRIORITETAS. PATRAUKLIOS SĄLYGOS KŪRYBAI IR KŪRYBINIAMS VERSLAMS PRADĖTI IR VYSTYTI								
3.1.	TIKSLAS. Sudaryti sąlygas menininkams kurti ir vystyti kūrybinius verslus	Iniciatyvų skaičius	URSA, savivaldybės įstaigos, NVO, privatūs asmenys	URSA	-	13	vnt.		

Eil. Nr.	Pavadinimas	Rodikliai / rezultatai	Duomenų šaltinis	Atsakingas už duomenų pateikimą	Atskaitos taškas	Planuojama rodiklio reikšmė 2026 m. (siekiamybė)	Mato vnt.	Pasiekta rodiklio reikšmė(2023 m. / 2027 m.)	Paaiškinimai, pastabos
3.1.1.	UŽDAVINYS. Sukurtas paslaugų paketas menininkams rezidentams	Patalpų ir įrangos kūrybai poreikio patenkinimo procentas	URSA, savivaldybės įstaigos	URSA	–	100	proc.		
3.2.	TIKSLAS. Kultūros kelių sukūrimas ir sertifikavimas	Sertifikuotų kultūros kelių / įgyvendintų projektų skaičius	URSA, kultūros įstaigos, NVO	URSA	-	9	vnt.		

**UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS PLĖTROS STRATEGIJOS 2022–2026 M.
ĮGYVENDINIMO PLANO PRIEMONIŲ VYKDYMO IR RODIKLIŲ PASIEKIMO
TARPINĖ ATASKAITA 20_ –20_ M.**

20_–20_ m. buvo numatyta vykdyti x Utenos rajono savivaldybės kultūros plėtros strategijos 20_–20_ m. įgyvendinimo plano priemones, iš kurių:

- Įvykdytos priemonės -
- Vykdytos priemonės -
- Nevykdytos priemonės -

Per ataskaitinį laikotarpį Strategija buvo tikslinta:

Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimais patvirtinti šie patikslinimai:

Prioritetas: Aktyvi ir kūrybiška bendruomenė, dalyvaujanti kultūros procesuose

Vykdam šio prioriteto priemones per ataskaitinį laikotarpį atlikti šie veiksmai:

- 1.
- 2.
- 3.

Prioritetas: Kokybiškos kultūros paslaugos ir prioritetiniai renginiai

Vykdam šio prioriteto priemones per ataskaitinį laikotarpį atlikti šie veiksmai:

- 1.
- 2.
- 3.

Prioritetas: Patrauklios sąlygos kūrybai, kūrybiniam verslams pradėti ir vystyti

Vykdam šio prioriteto priemones per ataskaitinį laikotarpį atlikti šie veiksmai:

- 1.
- 2.
- 3.

Informacija parengta pagal Strategijos įgyvendinimo plano priemonių vykdytojų pateiktas ir Kultūros skyriaus priemonių vykdymo ir rodiklių pasiekimo 20_–20_ m. ataskaitas.

PRIDEDAMA: Suvestinė tarpinė Strategijos įgyvendinimo plano priemonių vykdymo ir rodiklių pasiekimo 20_–20_ m. ataskaita.

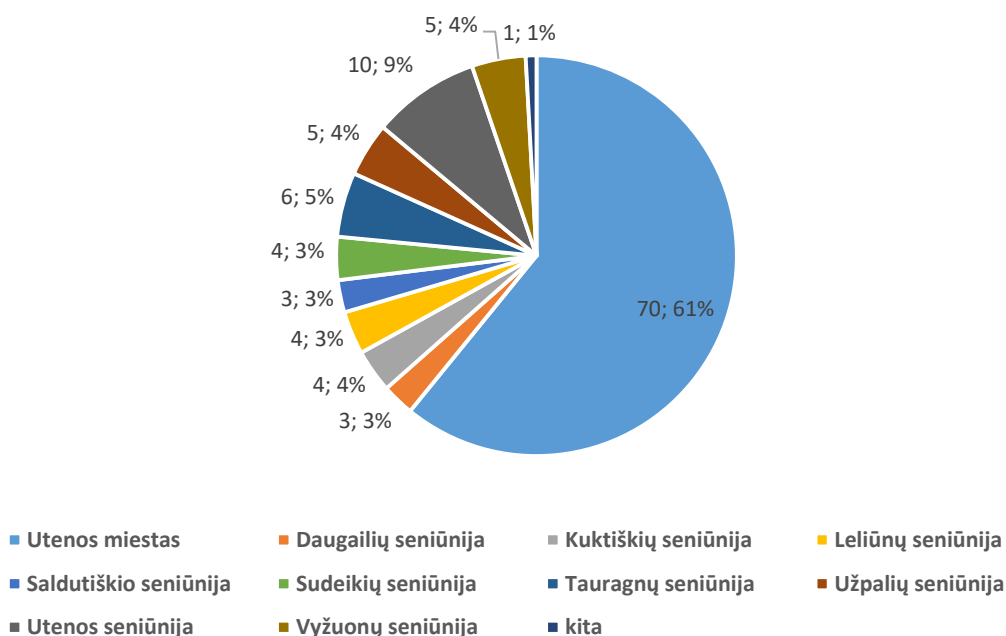

X. PRIEDAI:

1 priedas. Gyventojų apklausos apie Utenoje organizuojamus kultūrinius renginius rezultatai

Respondento paveikslas

Utenos rajono kultūros strategijos 2022-2026 m. rengėjai siekdami sužinoti Utenos rajono gyventojų nuomonę apie Kultūrinės veiklos programos lėšomis finansuojamus renginius ir projektus, Utenos rajono kultūros įstaigų veiklą atliko gyventojų nuomonės tyrimą. Anketą sudarė ir duomenis apibendrinio Vilniaus dailės akademijos profesorė dr. Jūratė Černevičiūtė. Tyrime dalyvavo 115 respondentų iš visų Utenos rajono seniūnijų. Kaip ir galima tikėtis, daugiau nei pusė (n=70 arba 61 proc.) apklausos dalyvių gyvena Utenos mieste (žr. 1 pav.).

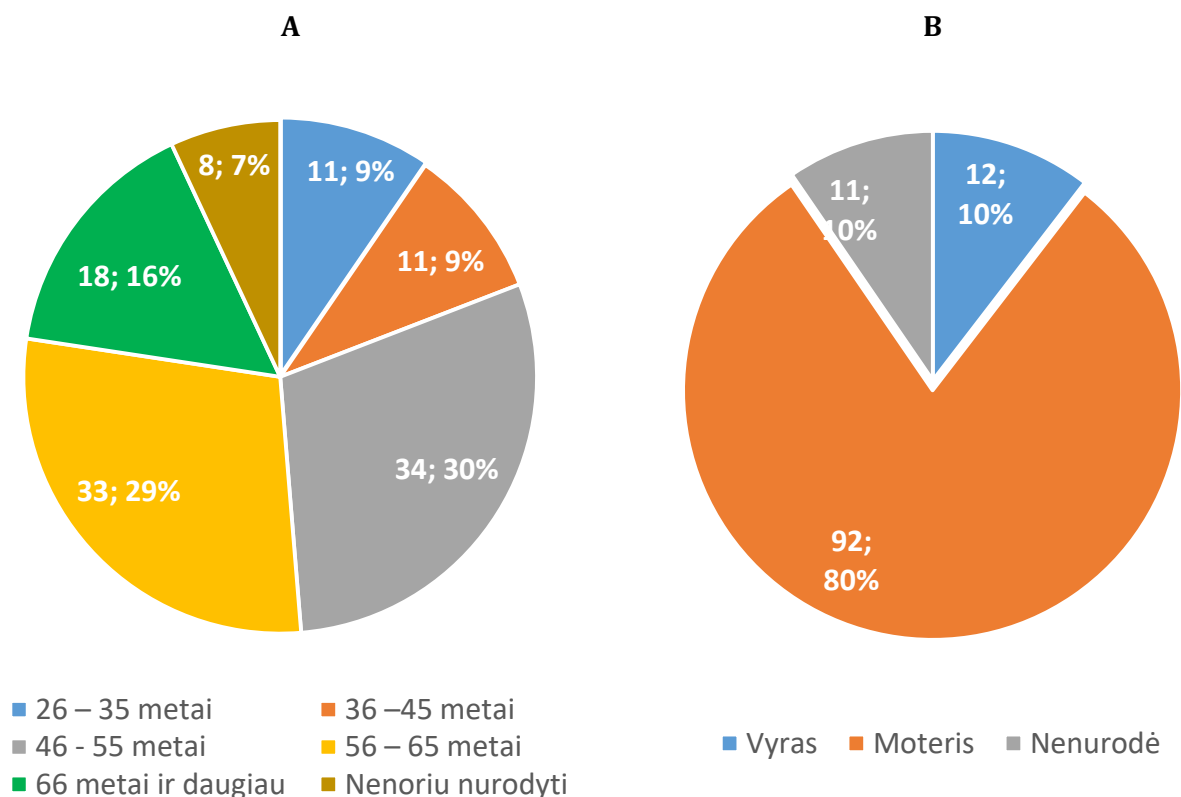

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal seniūniją, n=115 (n ir proc.)

Sutikusiujų atsakyti į anketos apie Utenos kultūrinius renginius vyrauja moterys (žr. 2 pav., B dalį), jos sudaro net keturis penktadalius (n=92 arba 80 proc.) visų respondentų, po 10 proc. (n=12) sudaro vyrai bei nesutikusiai nurodyti lyties.

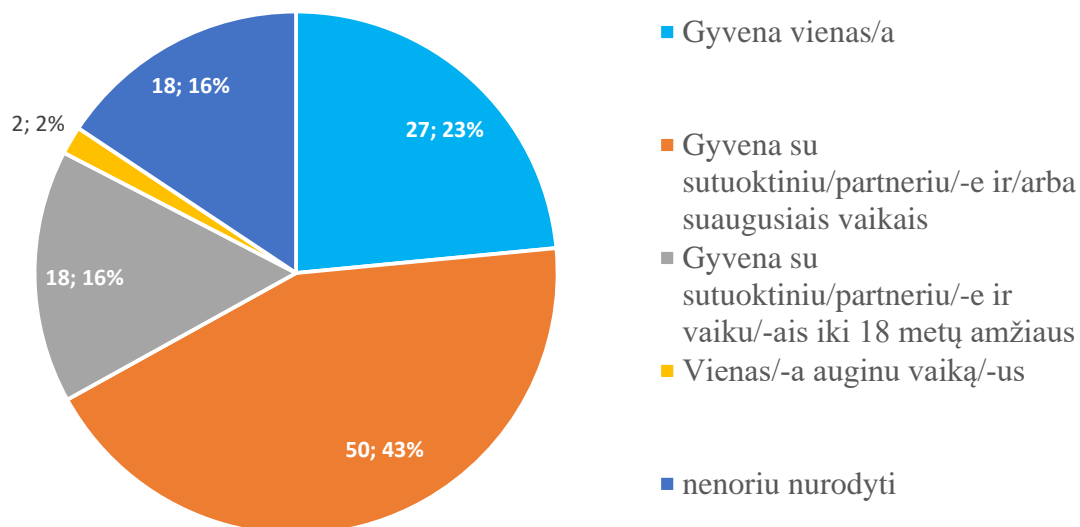
Po trečdalį apklaustųjų sudaro vidutinio (46 -55 metai, n=34 arba 30 proc.) ir vyresnio amžiaus (56 - 65 metai, n=33 arba 29 proc.) grupių atstovai (žr. 2 pav. A dalį). Deja, į apklausą neatsakė nė vienas jauniausios grupės (iki 25 metų amžiaus) atstovas, todėl jauniausių Utenos miesto ir rajono gyventojų nuomonė šioje apklausoje nėra atstovaujama. 8 respondentai (arba - 7 proc.) savo atstovaujamos

amžiaus grupės nesutiko nurodyti. Respondentų amžius yra vienas iš požymių, pagal kuriuos buvo analizuojami atsakymai, todėl analizei šiuo konkrečiu pūviu buvo naudojami tik nurodžiusių amžiaus grupę respondentų atsakymai (t.y. n=107), visais kitais pūviais analizuojami visi atsakymai.

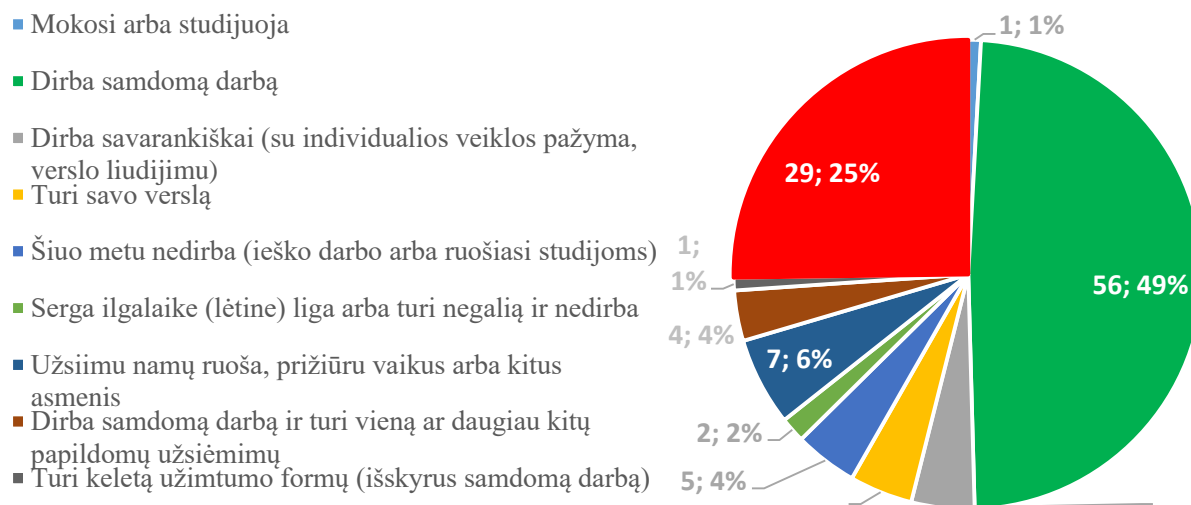
2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (n ir proc.)

Ketvirtadalis respondentų (n=27 arba 23 proc.) gyvena vieni, beveik pusės (n=50 arba 43 proc.) namų ūkių gyventojus sudaro suaugę žmonės (sutuoktiniai/partneriai/suaugę vaikai ir pan.) ir tik 20 respondentų (arba 18 proc.) kartu su sutuoktiniu/partneriu arba vieni augina vaikus iki 18 metų amžiaus (t.y. turi išlaikytinių) (žr. 3 pav.).

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (N=115)

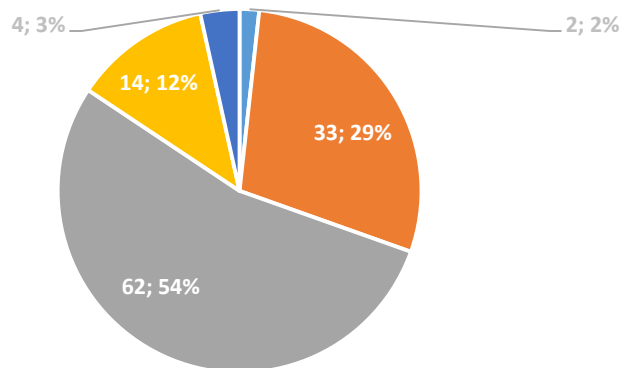
Pusė respondentų (n=56 arba 49 proc.) dirba samdomą darbą, 11 respondentų (arba 10 proc.) turi daugiau nei vieną užimtumo formą (pvz.: dirba samdomą darbą ir dirba savarankiškai su verslo liudijimu ir pan.) (žr. 4 pav.).

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal užimtumo pobūdį (N=115)

Respondentų buvo prašoma įvertinti, kokiai grupei pagal savo gaunamas pajamas jie save priskirtų, lyginant su kitais Utenos miesto ir rajono gyventojais. Pusė respondentų (n=62 arba 54 proc.) mano, kad jų pajamos yra vidutinės, beveik trečdalis (n=33 arba 29 proc.) savo pajamas laiko

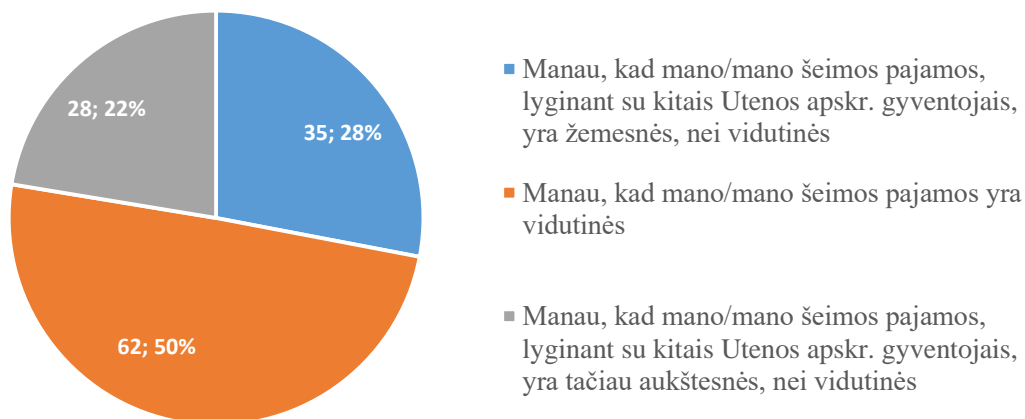
žemesnėmis, o 14 (arba – 12 proc.) – aukštesnėmis nei vidutinės. Kaip pačias žemiausias, arba kaip pačias aukščiausias savo pajamas įvertino vos po 2-3 proc. respondentus (žr. 5 pav.).

- Manau, kad mano/mano šeimos pajamos yra vienos iš žemiausių, lyginant su kitais Utenos apskr. gyventojais
- Manau, kad mano/mano šeimos pajamos, lyginant su kitais Utenos apskr. gyventojais, nėra pačios žemiausios, tačiau žemesnės, nei vidutinės
- Manau, kad mano/mano šeimos pajamos yra vidutinės
- Manau, kad mano/mano šeimos pajamos, lyginant su kitais Utenos apskr. gyventojais, nėra pačios aukščiausios, tačiau aukštesnės, nei vidutinės
- Manau, kad mano/mano šeimos pajamos yra aukštesnės nei 80 proc. Utenos apskr. gyventojų

5 pav. A) Respondentų pasiskirstymas pagal subjektyvų savo finansinės padėties vertinimą (N=115)

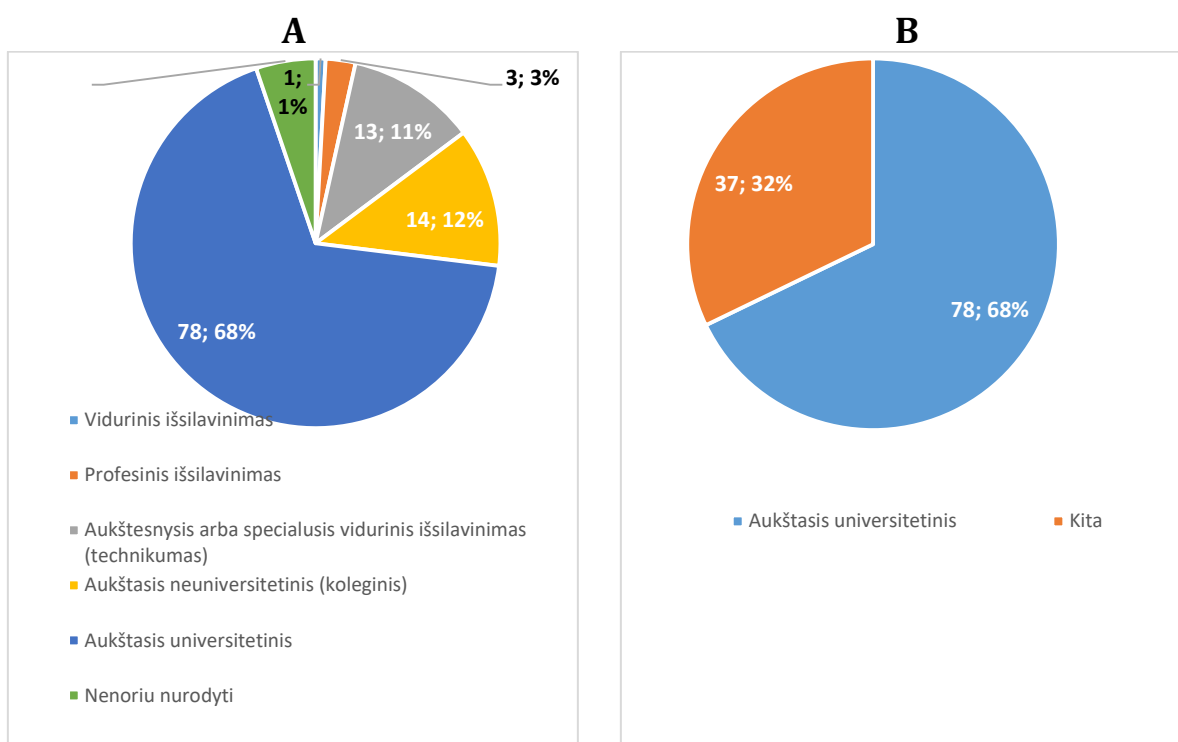
Gyventojų finansinė padėtis yra svarbi charakteristika, galinti daryti įtaką jų kultūriniais įpročiams bei galimybėms pasirinkti kultūrinius renginius, todėl tolimesnėse šio tyrimo ataskaitos dalyse taip pat bus atlikta rezultatų analizė ir šiuo pjūviu. Kad būtų galima atlikti analizę materialinės padėties pjūviu, respondentų, savo pajamas vertinančių kaip pačias žemiausias arba kaip pačias aukščiausias, rezultatai buvo prijungti prie jiems artimiausių grupių ir atskirai nenagrinėjami (apjungti rezultatai pavaizduoti 6 pav.)

6 pav. B) Respondentų pasiskirstymas pagal subjektyvų savo finansinės padėties vertinimą (N=115)

Respondentų išsilavinimas - dar viena charakteristika, galinti turėti įtaką gyventojų kultūriniam išpročiui bei poreikiams. Apklausoje sutikusių dalyvauti respondentai dažniausiai yra įgiję aukštąjį universitetinį (n=78 arba 68 proc.) arba aukštąjį neuniversitetinį (koleginį) išsilavinimą (n=14 arba 12 proc.) (žr. 7 pav. A dalį). Žemiausias nurodytas išsilavinimas – vidurinis, kurį irgi pasirinko vos vienas respondentas, todėl galima teigti, kad apklausoje dalyvavo respondentai, turintys aukštesnį išsilavinimą, nei bendra populiacija.

Tolesnei analizei, siekiant išvengti per didelio išsibarstymo, rezultatai *išsilavinimo pjūviu* analizuojami atsakymus suskirsčius į dvi grupes – aukštasis universitetinis išsilavinimas (n=78 arba 68 proc.) ir kiti, turintys kiek žemesnį išsilavinimą (n=37 arba 32 proc.) (žr. 7 pav. B dalį).

7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą (N=115)

Klausimyno struktūra ir rezultatų analizės principai

Klausimyną sudaro 6 pagrindiniai klausimai (žr. 1 priedą). Pirmuosiuose penkiuose klausimuose išvardinama 19 Utenos rajone vykstančių renginių ir prašoma penkiabalėje skalėje įvertinti tokius aspektus:

- žinomumą apie juos (1 klausimas),
- dalyvavimo dažnumą (2 klausimas),
- populiarumą (3 klausimas),
- renginių galimybes pritraukti daugiau lankytojų (4 klausimas) ir

- renginių galimybes tapti tradiciniais (5 klausimas).

6 klausimas skirtas ir išsiaiškinti respondentų nuomonę apie renginių organizatorius.

Kiekvienam iš aukščiau paminėtų klausimų ataskaitoje skiriama po atskirą skyrių.

Kiekviename skyriuje pateikiami ir atsakymų dažniai, kuriuose matoma proporcija, kokia dalis respondentų pasirinko vieną ar kitą įvertį.

Kaip jau buvo užsiminta pristatant respondento paveikslą, atsakymai buvo analizuoti papildomai tokiais pjūviais:

- **respondentų amžius;**
- **išsilavinimas;**
- **subjektyvus savo materialinės padėties (pajamų) vertinimas.**

Skirtumai tarp įvairių tirtų grupių aptariami tik tais atvejais, kai jie yra reikšmingi (žr. 2 priedą, kuriame pateikiama išsami informacija apie statistinės analizės rezultatus, atvejai, kai pastebėti reikšmingo skirtumai, kurie aptariami ataskaitoje, pažymėti spalvotai). Daugiausia skirtumų išaiškėjo lyginant rezultatus pagal *amžiaus grupes*, pasitaikė skirtumų ir pagal materialinės padėties vertinimą, vos keletas skirtumų pastebėta priklausomai nuo respondentų išsilavinimo (žr. 2-ą priedą).

Pagal savo pobūdį, renginiai gali būti skirstomi į dvi pagrindines grupes – **masinius** ir **nišinius** (žr. 1 lent.), todėl tam, kad būtų galima pamatyti skirtumus (jei jų yra), paveiksluose, kuriuose atvaizduoti vertinimų vidurkiai (skalėje, kurios maksimali vertė – 5, o minimali – 1) arba lentelėse, kuriose aprašomi tyrimo rezultatai, mėlyna spalva skirta masinių renginių žymėjimui, o rusva – nišinių.

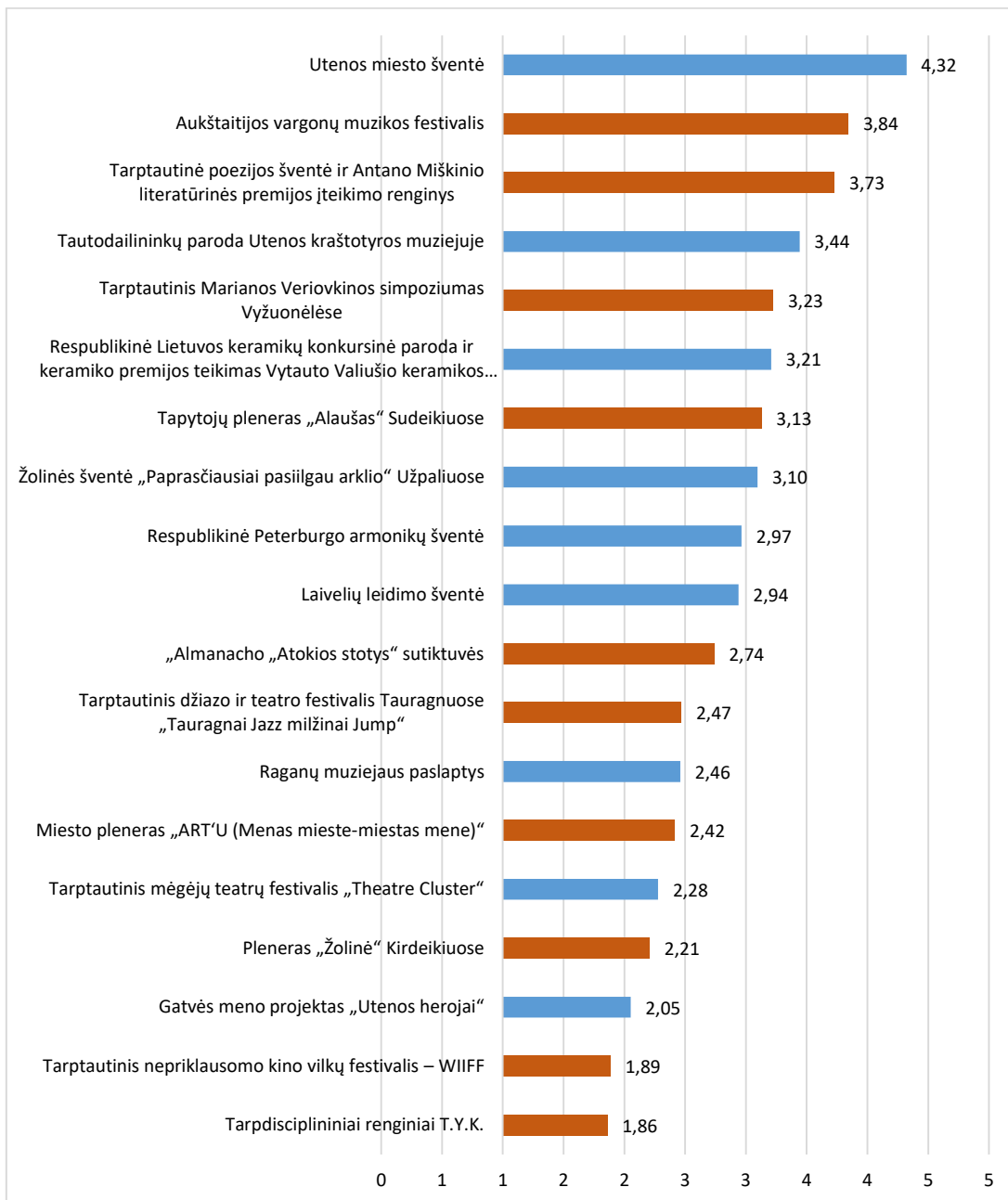
Renginiai, pagal savo pobūdį laikytini masiniais	Renginiai, pagal savo pobūdį laikytini nišiniiais
Utenos miesto šventė	Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.
Laivelių leidimo šventė	Tarptautinis džiazo ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“
Raganų muziejaus paslaptys	Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis
Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“	Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIFF
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose
Respublikinė Peterburgo armonių šventė	Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse
Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“	Miesto pleneras „ART’U (Menas mieste-miestas mene)“
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose
Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušo keramikos muziejuje Leliūnuose	Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys
	Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės

1 lentelė. Renginių grupavimas į pogrupius pagal jų pobūdį

Vertinimų vidurkiai pateikiami mažėjančia tvarka, kad lengviau būtų galima greičiau atskirti renginius, gavusius aukštesnius įvertinimus ir renginius, įvertintus žemesniais balais.

1. Kiek Jūs žinote apie šiuos Utenos r. vykčius renginius ?

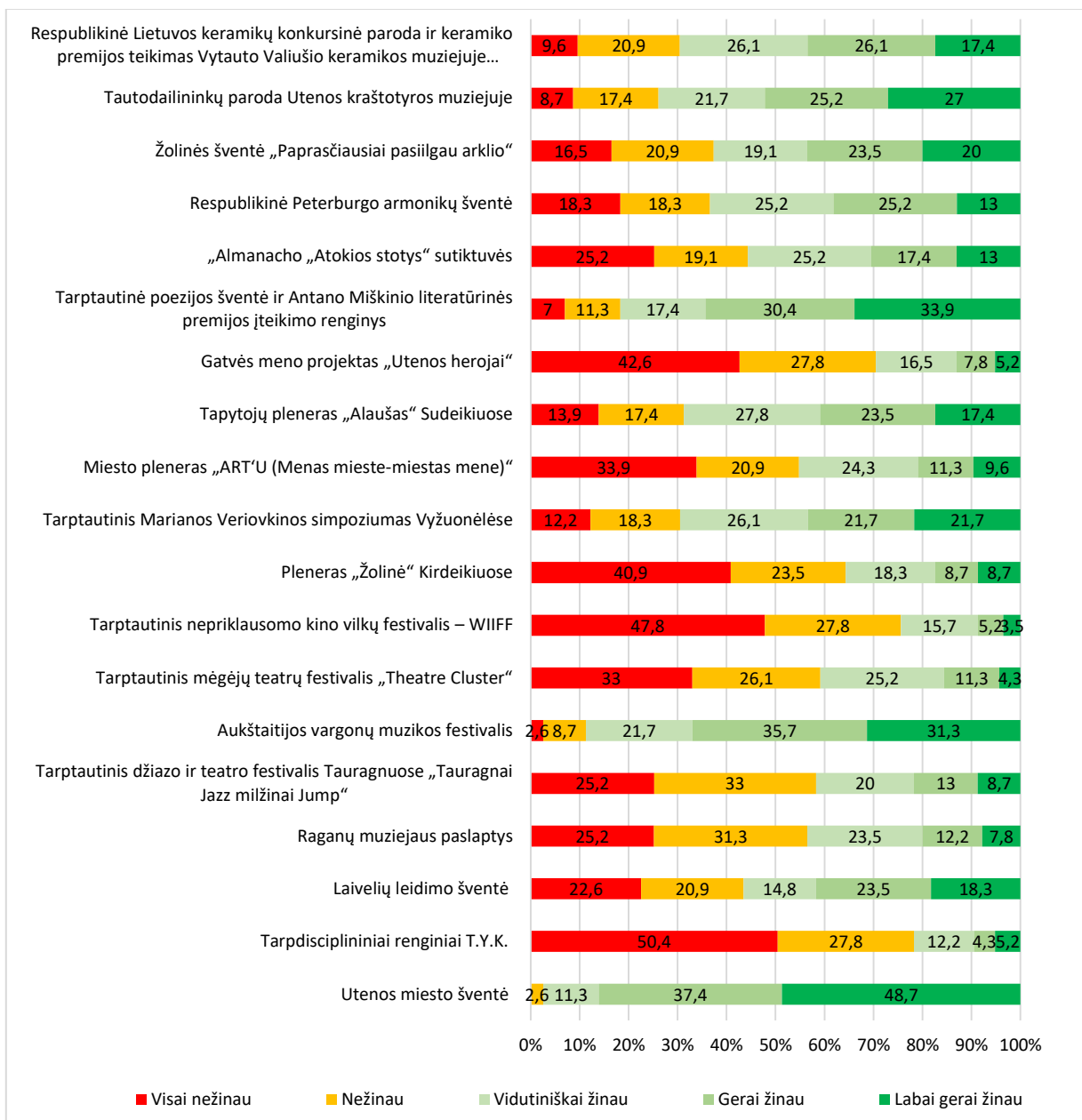
Miesto gyventojams penki labiausiai žinomi kultūriniai renginiai: *Utenos miesto šventė, Aukštaitijos vargonų festivalis, Tarptautinė poezijos šventė ir A. Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys, Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje* bei *Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse* (8 pav.). Pastebėtina, kad renginio žinomumas gyventojams nepriklauso nuo jo pobūdžio (masinis ar nišinis renginys), t.y. penki labiausiai žinomi renginiai yra iš abiejų kategorijų.

8 pav. Utenos rajone vykstančių renginių žinomumo vertinimas (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5) (vertinimo skalė: 1 – Visai nežinau; 2 – Labai nedaug žinau; 3 - Vidutiniškai žinau; 4 – Gerai žinau; 5 - Labai gerai žinau)

Tarp mažiausiai respondentams žinomų renginių, apie kuriuos daugiau nei 40 proc. jų nėra girdėję (t.y. pasirinko atsakymą "visiškai nežinau", žr. 9 pav.), tarp vyraujančių nišinių renginių yra ir vienas (*Gatvės meno projektas „Utenos herojai“*), priskirtinas masinių renginių kategorijai. Kiti dažniausiai respondentų nežinomi renginiai yra *Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose*, *Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIF* ir *Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.*

9 pav. Utenos rajone vykstančių renginių žinomumo vertinimas

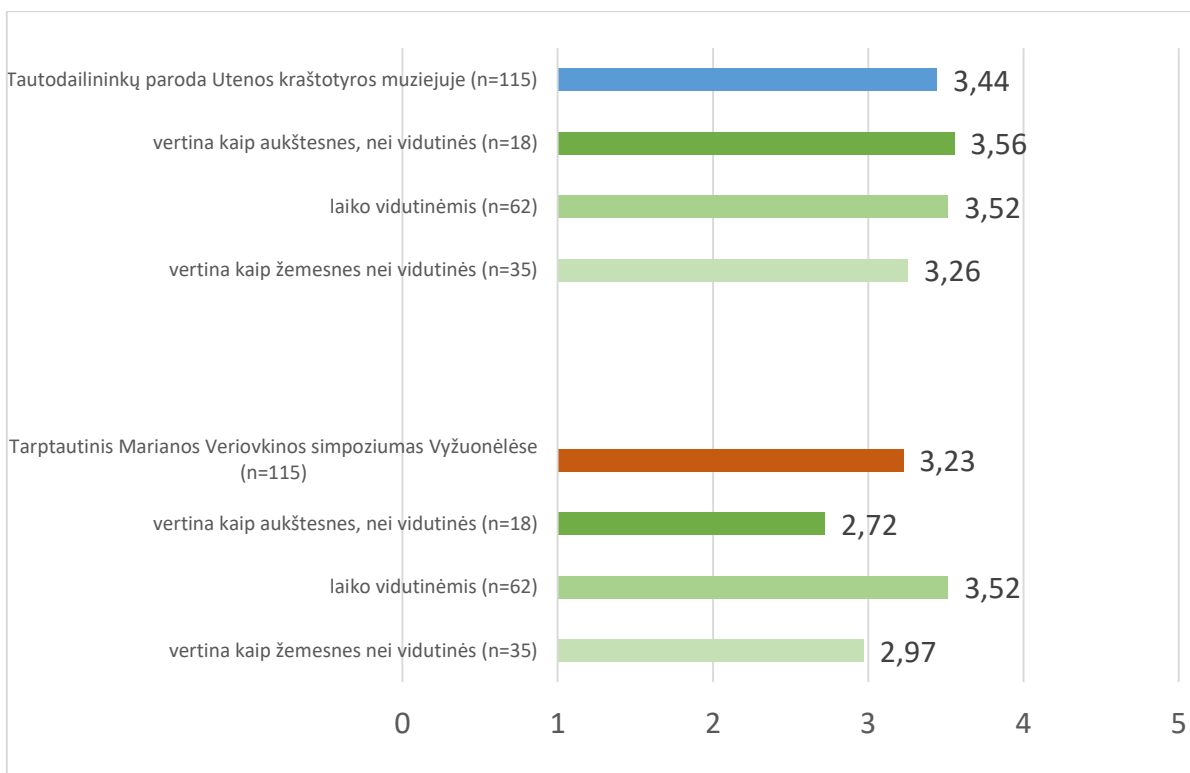
Lyginant respondentų atsakymus amžiaus, išsilavinimo ir jų pačių savo materialinės padėties vertinimo pjūviais, daugiausia reikšmingų skirtumų išryškėjo pagal amžių (žr. 2 priedą), tuo tarpu skirtumų priklausančio nuo išsilavinimo, neidentifikuotas nė vienas (žr. 2 priedą).

Lyginant tyrimo rezultatus amžiaus grupėse (čia ir toliau pateikiamuose grafikuose bei lentelėse papildomai analizuojami tik tie rezultatai, kuriuose pastebėti statistiškai reikšmingi skirtumai), matome, kad skirtumai dažniau matomi ties tais renginiais, kuriuos respondentai žino rečiau (t.y. vertinimų vidurkis svyruoja nuo 3.11 iki 1.83 balo), tik *Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis* ir *Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys* apklaustųjų tarpe buvo žinomi geriau (vertinimų vidurkis 3.81 ir 3.72 balo iš 5). Abiem paminėtais atvejais kuo vyresnis žmogus, tuo dažniau jis žino šiuos renginius, kai tuo tarpu lyginant žinojimą apie žemiausiais balais vertinamus renginius *Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.* ir *Gatvės meno projektas „Utenos herojai“* (vertinimų vidurkis 1.83 ir 2.04 balo iš 5) stebima atvirkštinė tendencija – kuo jaunesnis žmogus, tuo labiau jam šie renginiai yra žinomi (žr. 2 lentelę)

Renginio pavadinimas	26 - 35 metai (n=11)	36 -45 metai (n=11)	46 - 55 metai (n=34)	56 - 65 metai (n=33)	66 metai ir daugiau (n=18)	Iš viso (n=107)
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	2,09	2,45	1,76	1,70	1,67	1,83
Laivelių leidimo šventė	3,82	4,45	3,12	2,73	1,72	2,97
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	2,91	3,36	3,85	4,12	4,00	3,81
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	2,27	2,82	2,06	1,79	1,83	2,04
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	2,45	2,91	4,00	4,06	3,83	3,72
Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės	1,55	1,91	3,00	3,12	2,50	2,69
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	2,00	1,91	3,18	3,30	3,17	2,96
Žolinės šventė „Paprasčiausiai pasiilgau arklio“ Užpaliuose	2,18	2,09	3,50	3,12	3,56	3,11

2 lentelė. Utenos rajone vykstančių renginių žinomumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal amžiaus grupę (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

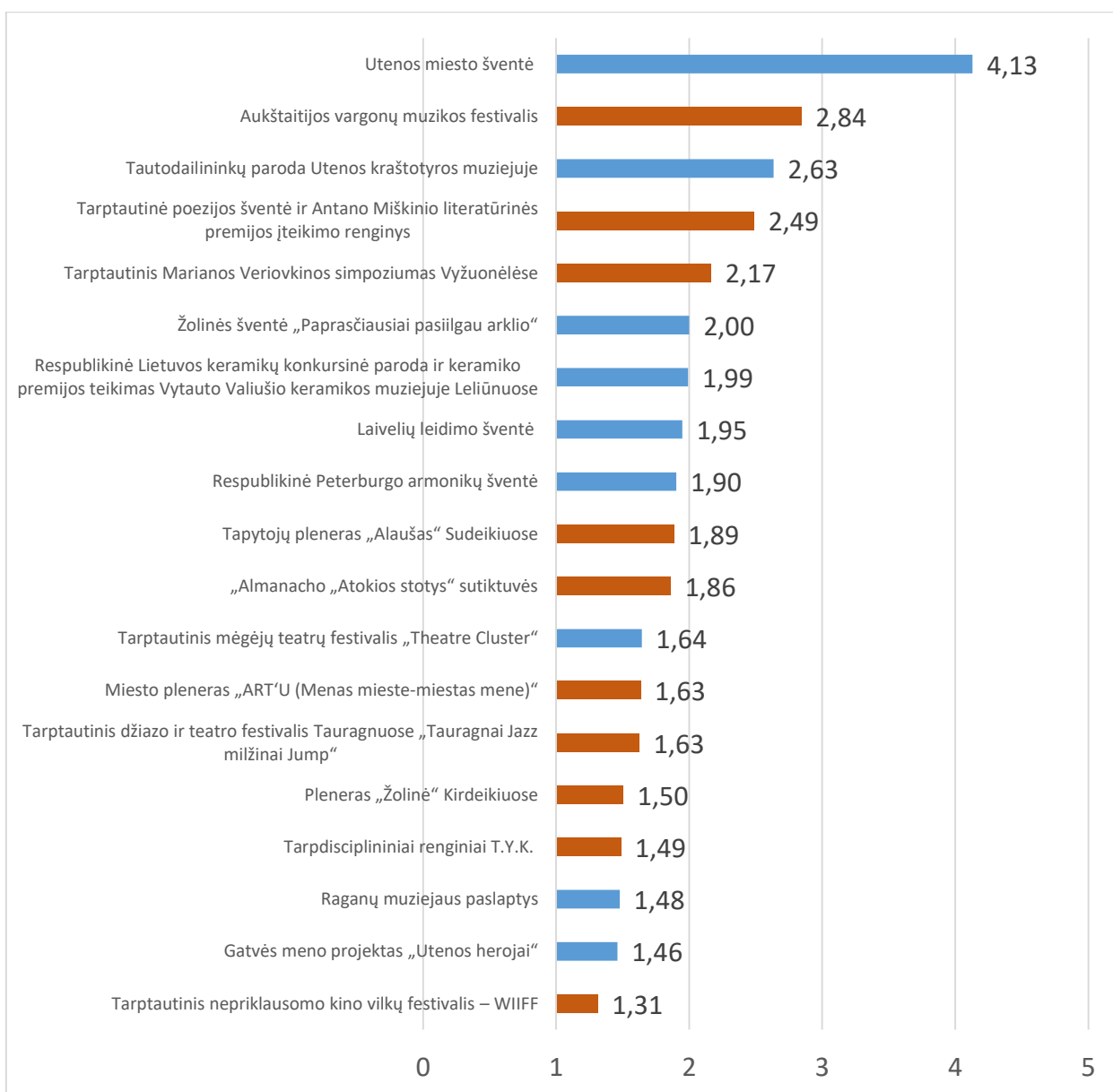
Skirtumai pagal subjektyvų respondentų savo materialinės padėties vertinimą užfiksuoti tik kalbant apie du iš Utenos rajone vykstančių renginių (žr 2 priedą) - *Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje*, kur renginys mažiau žinomas žemesnes pajamas gaunančių respondentų (lyginat su gaunančiais aukštesnes – vertinimų vidurkis 3.26 iš 5 balų, kai bendras vertinimas – 3.44 balo) bei *Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse.*, kur labai aiškiai išsiskiria savo pajamas laikantys vidutinėmis respondentai (vertinimų vidurkis 3.52), kitas dvi respondentų grupes lenkdami daugiau nei puse balo (2,72 ir 2,97 balo).

10 pav. Utenos rajone vykstančių renginių žinomumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal savo materialinės padėties vertinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

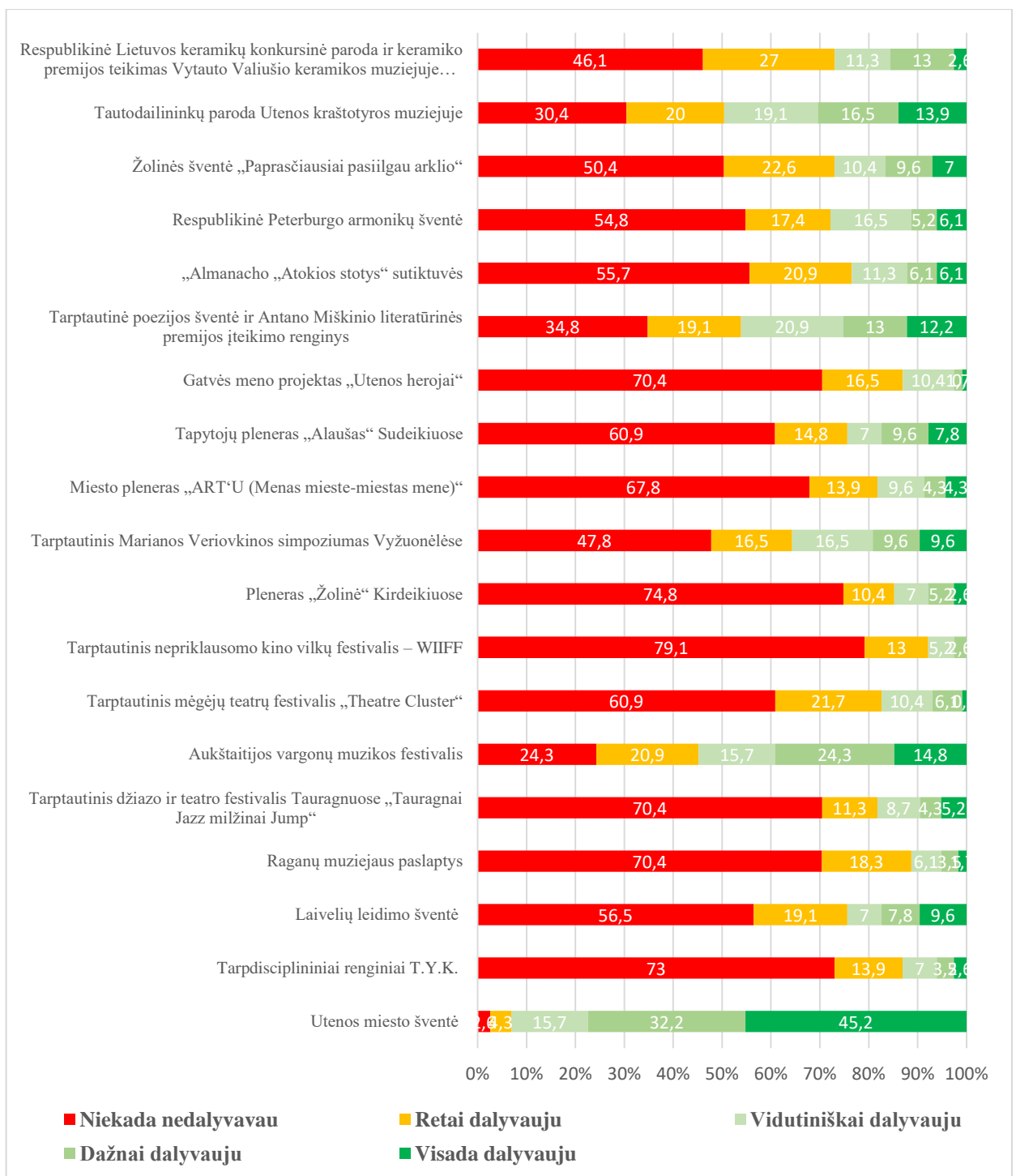
2. Kaip dažnai dalyvaujate šiuose Utenos r. renginiuose ?

Dažniausiai miesto gyventojų lankomi penki kultūriniai renginiai yra tie patys, apie kuriuos jie dažniausia ir žinojo, t.y. *Utenos miesto šventė*, *Aukštaitijos vargonų festivalis*, *Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje*, *Tarptautinė poezijos šventė ir A. Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys*, bei *Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse* (žr. 11 pav.), tik šiek tiek skiriasi eiliškumas.

11 pav. *Dalyvavimo dažnumas Utenos rajone vykstančiuose renginiuose (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5) (vertinimo skalė: 1 – Niekada nedalyvavau; 2 – Retai dalyvauju; 3 - Vidutiniškai dalyvauju; 4 – Dažnai dalyvauju 5 - Visada dalyvauju)*

Tarp renginių, kuriuose daugiau nei 70 proc. respondentų *niekada* nėra dalyvavę (žr. 12 pav.), tarp vyraujančių nišinių renginių yra ir du (*Gatvės meno projektas „Utenos herojai“* ir *„raganų muziejaus paslaptys“*), priskirtini masinių renginių kategorijai. Kiti tokios didelės respondentų dalies (70 proc. ir daugiau) visiškai nelankomi nišiniai renginiai, skirti tam tikrus interesus (ir/arba gebėjimus) turintiems žiūrovams yra *Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose*, *Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIF* ir *Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.*

12 pav. *Dalyvavimo dažnumas Utenos rajone vykstančiuose renginiuose (n=115)*

Dar septyni tiek *nišiniai*, tiek ir *masinio* pobūdžio renginiai (šalia aukščiau jau išvardintų penkių) yra visiškai nelankomi daugiau nei pusės respondentų (žr. 12 pav.). Lyginant vertinimų vidurkius, pateiktus 8-ame ir 11-ame paveiksluose, pastebime, kad tik vienintelio renginio – *Utenos miesto šventės* - atveju žinojimas apie renginį (8 pav.) ir dalyvavimas jame (11 pav.)

vertinami panašiu balu. Visais kitais atvejais – nors apie renginius žinoma, bet dalyvaujant juose žymiai rečiau, t.y. vertinimų vidurkis skiriasi vidutiniškai vienu balu (iš 5).

Lyginant respondentų atsakymus amžiaus, išsilavinimo ir jų pačių savo materialinės padėties vertinimo pjuviais, daugiausia reikšmingų skirtumų (kaip ir žinojimo apie renginius atveju) išryškėjo pagal amžių (žr. 2 priedą), dviem atvejais – pagal išsilavinimą. Neidentifikuota nė vieno skirtumo pagal materialinę padėtį (žr. 2 priedą), todėl galima teigti, kad ne materialinė padėtis yra pagrindinis veiksnys dalyvavimo renginiuose dažnumui.

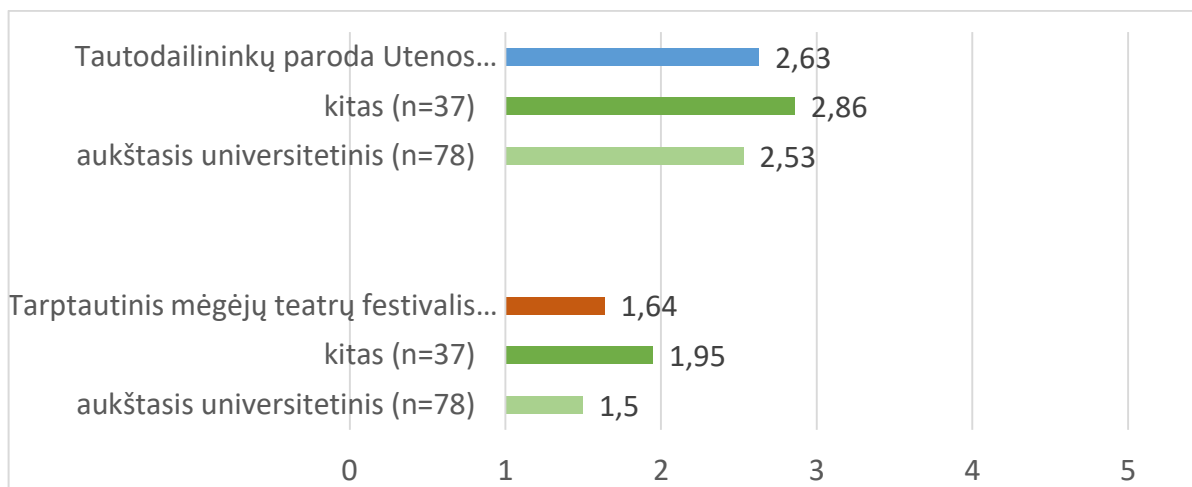
Lyginant tyrimo rezultatus amžiaus grupėse, matome, kad skirtumai dažniau matomi ties tais renginiais, kuriuos respondentai žino rečiau (t.y. vertinimų vidurkis svyruoja nuo 3.11 iki 1.83 balo), tik *Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis* ir *Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys* apklaustųjų tarpe buvo ne tik žinomi geriau (vertinimų vidurkis 3.81 ir 3.72 balo iš 5), bet dažniau ir lankomi (vertinimų vidurkis 2.80 ir 2.52 balo iš 5), priklausomai nuo amžiaus, t.y. abiem šiais paminėtais atvejais - kuo vyresnis žmogus, tuo dažniau jis ne tik žino, bet ir lanko šiuos renginius, kai tuo tarpu lyginant dalyvavimą *laivelių leidimo šventėje*, stebima priešinga tendencija – kuo vyresnis žmogus, tuo jis ten lankosi rečiau (žr. 3 lent.).

Tarpdisciplininių renginių T.Y.K., Plenero „Žolinė“ Kirdeikiuose, Tarptautinio Marianos Veriovkinos simpoziumo Vyžuonėlėse atvejais (dalyvavimo šiuose renginiuose vertinimų vidurkis nuo 1.5 ir 2.15 balo iš 5) negalime išskirti jokių tendencijų, tačiau aiškiai išsiskiria kažkuri viena amžiaus grupė (pvz.: 36-45 metų amžiaus (žr. 3 lent.).

3 lentelė. *Dalyvavimo Utenos rajone vykstančiuose renginiuose dažnumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal amžiaus grupę (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)*

Renginio pavadinimas	26 - 35 metai (n=11)	36 -45 metai (n=11)	46 - 55 metai (n=34)	56 - 65 metai (n=33)	66 metai ir daugiau (n=18)	Iš viso (n=107)
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	1,64	2,00	1,32	1,33	1,72	1,5
Laivelių leidimo šventė	3,27	3,64	1,91	1,36	1,5	1,99
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	1,45	1,55	3,00	3,09	3,50	2,80
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	1,27	1,91	1,56	1,33	1,61	1,50
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	1,64	1,91	2,53	1,79	2,56	2,15
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	1,64	1,64	2,71	2,48	3,33	2,52

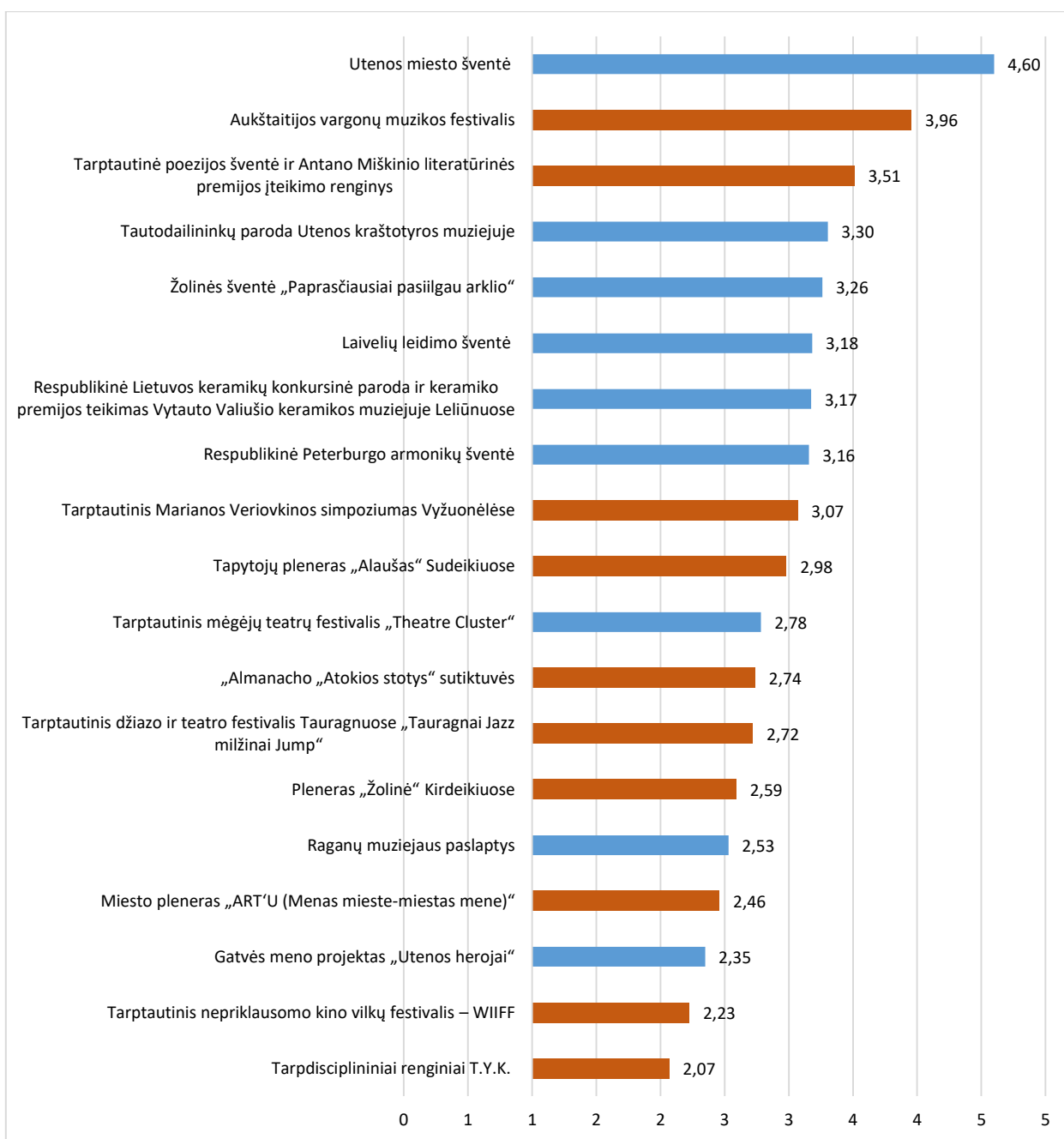
Dalyvavimo renginiuose dažnumo vertinimo skirtumai, priklausomai nuo respondentų išsilavinimo, pastebimi tik dviem (iš 19) atvejų, t. y. abiem atvejais aktyvesni yra šiek tiek žemesnį (lyginant su kita respondentų grupe) išsilavinimą turintys respondentai (žr. 13 pav.). Abu renginiai, kurių atveju išryškėja skirtumas (t.y. Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje ir Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“) yra priskirtini masinių renginių kategorijai.

13 pav. Dalyvavimo Utenos rajone vykstančiuose renginiuose dažnumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal išsilavinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

3. Įvertinkite, kiek, Jūsų nuomone, yra populiarūs šie išvardinti renginiai tarp Utenos r. gyventojų?

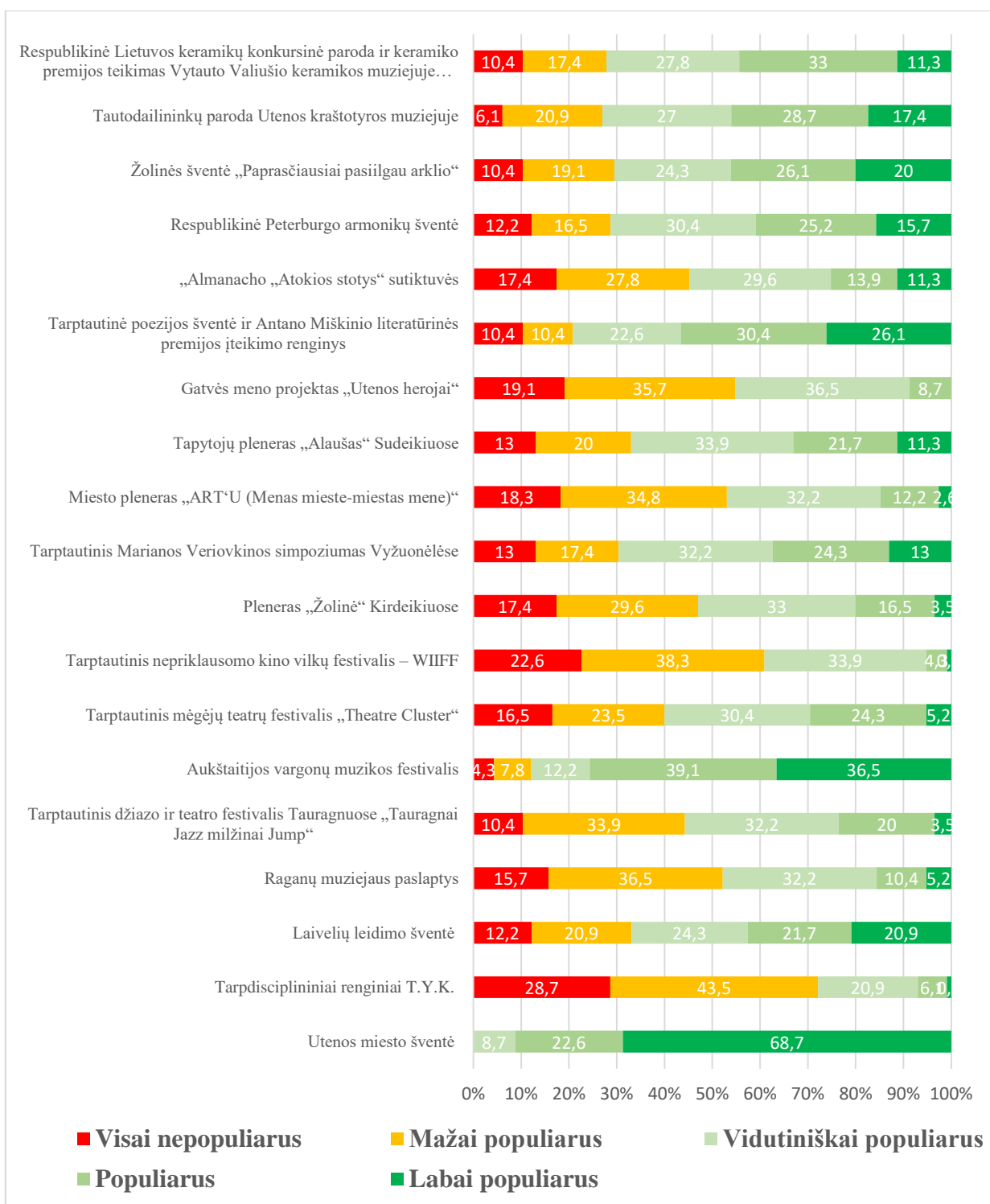
Dažniausiai populiariausiais miesto gyventojų laikomi penki kultūriniai renginiai beveik (t.y. 4 atvejais iš 5) sutampa su tais, apie kuriuos jie dažniausia žinojo bei patys lankosi, t.y. *Utenos miesto šventė*, *Aukštaitijos vargonų festivalis*, *Tarptautinė poezijos šventė ir A. Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys*, *Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje*, bei *Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“* (žr. 14 pav.), tik šiek tiek skiriasi eiliškumas.

14 pav. **Utenos rajone vykstančių renginių populiarumo vertinimas (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5) (vertinimo skalė: 1 – Visai nepopuliarus; 2 – Mažai populiarus; 3 – Vidutiniškai populiarus; 4 – Populiarus; 5 – Labai populiarus)**

Renginių, kuriuos respondentai laikytų visiškai nepopuliariais, yra nedaug – daugiau nei 20 proc. vertinami kaip visiškai nepopuliarūs vos du, itin nišiniai renginiai, skirti gana siaurai tam tikrus interesus (ir/arba gebėjimus) turintiems dalyviams, t.y. yra *Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIFF* ir *Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.* (žr. 15 pav.).

15 pav. Utenos rajone vykstančių renginių populiarumo vertinimas (n=115)

Lyginant atsakymų į šį klausimą rezultatus su apžvelgtais aukščiau, atkreiptinas dėmesys, kad Utenos rajone organizuojamų renginių populiarumą apklausoje dalyvavę uteniškiai vertina aukštesniais balais (vidutiniškai 0,2 -0,3 balo) nei kad patys nurodė kaip a) žinantys tuos renginius, ir juo labiau, b) su dar didesniu atotrūkiu nuo to, kuriuose renginiuose dalyvauja. Šiuo

aspektu ypač atsiskiria *Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“*, kur apie kurį savo žinojimą respondentai vertino 2,28 balo, o populiarumui skirtų 2,78 balo iš 5 (t.y. 0,5 balo daugiau) (žr. 8, 11 ir 14 pav.).

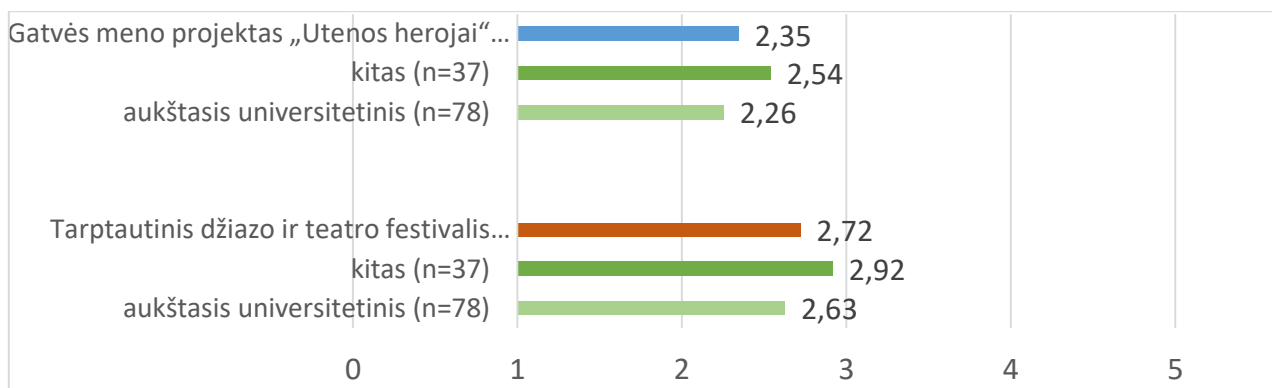
Lyginant respondentų atsakymus amžiaus, išsilavinimo ir jų pačių savo materialinės padėties vertinimo pjūviais, reikšmingų skirtumų išryškėjo pagal visus požymius (žr. 2 priedą), tačiau, kaip ir aukščiau aptartuose rezultatuose, ne visų, o tik keleto renginių atžvilgiu. Toliau tuos skirtumus ir apžvelgsime.

Lyginant tyrimo rezultatus amžiaus grupėse, matome, kad dalis skirtumų yra susijusi su amžiumi, žmogaus raida, t.y. *Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis* ir *Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys*, *Respublikinė Peterburgo armonikų šventės* populiarumo vertinimas kartu su amžiumi didėja, t.y. kuo vyresnis žmogus, tuo dažniau jis ne tik žino, bet ir lanko šiuos renginius (kaip buvo minėta aukščiau) bei laiko jus populiariais, kai tuo tarpu lyginant dalyvavimą *laivelių leidimo šventėje*, stebima kitokia tendencija – jaunesniame (vaikų auginimo) amžiuje nuomonė apie šio renginio populiarumą stiprėja, o vyresniame amžiuje – pradeda silpnėti (žr. 4 lentelę). Kitais atvejais negalime išskirti jokių tendencijų, tačiau aukščiausiu arba žemiausiu vertinimu aiškiai išsiskiria kažkuri viena amžiaus grupė (žr. 4 lentelę).

Renginio pavadinimas	26 - 35 metai (n=11)	36 -45 metai (n=11)	46 - 55 metai (n=34)	56 - 65 metai (n=33)	66 metai ir daugiau (n=18)	Iš viso (n=107)
Laivelių leidimo šventė	3.82	4.55	3.21	3.00	2.28	3.19
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	2.73	3.82	3.88	4.33	4.06	3.93
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	1.73	3.00	2.47	2.70	2.89	2.59
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	2,36	3,27	3,62	3,76	3,72	3,51
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	2.00	2.91	3.00	3.52	3.61	3.15
Žolinės šventė „Papasčiausiai pasiilgau arklio“ Užpaliuose	1.91	3.55	3.29	3.27	3.94	3.28
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	2.09	3.27	3.32	3.70	3.39	3.32

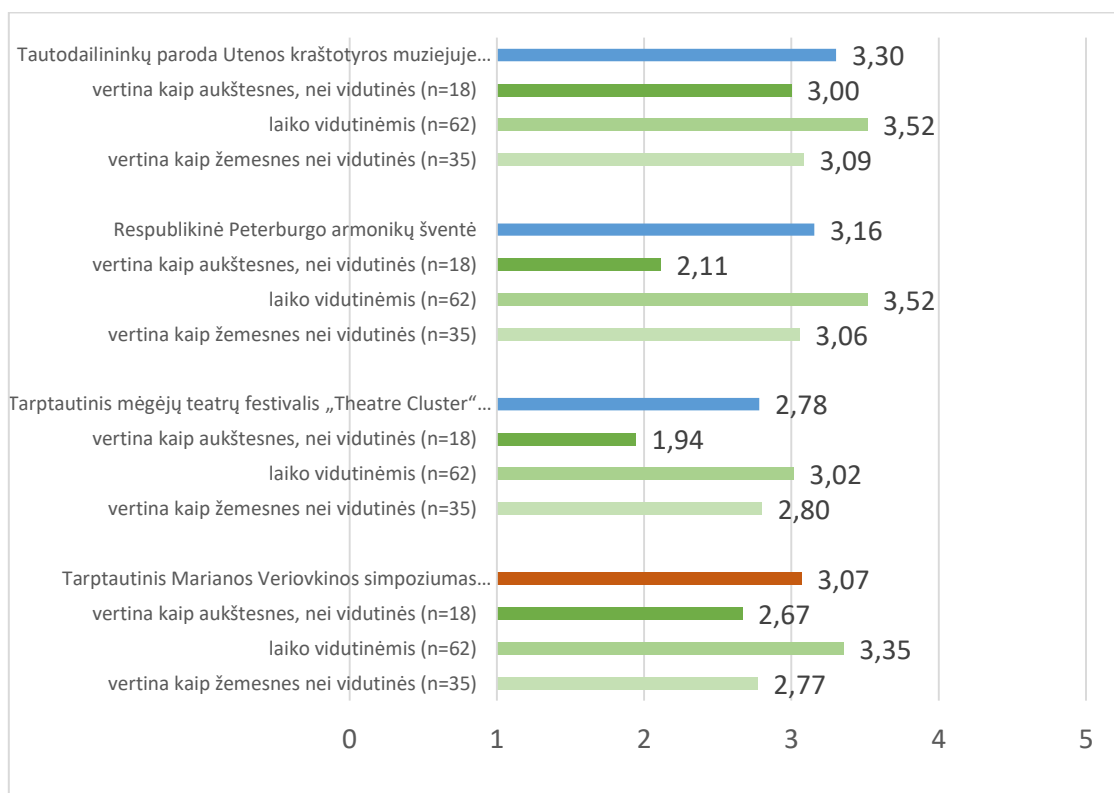
4 lentelė. *Utenos rajone vykstančių renginių populiarumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal amžiaus grupę (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)*

Lyginant rezultatus pagal apklaustųjų išsilavinimą dviem - *Gatvės meno projektas „Utenos herojai“* ir *Tarptautinis džiazo ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“* – atvejais (žr. 16 pav.) žmonės su šiek tiek žemesniu nei aukštasis universitetinis išsilavinimu aukščiau vertina šių renginių populiarumą.

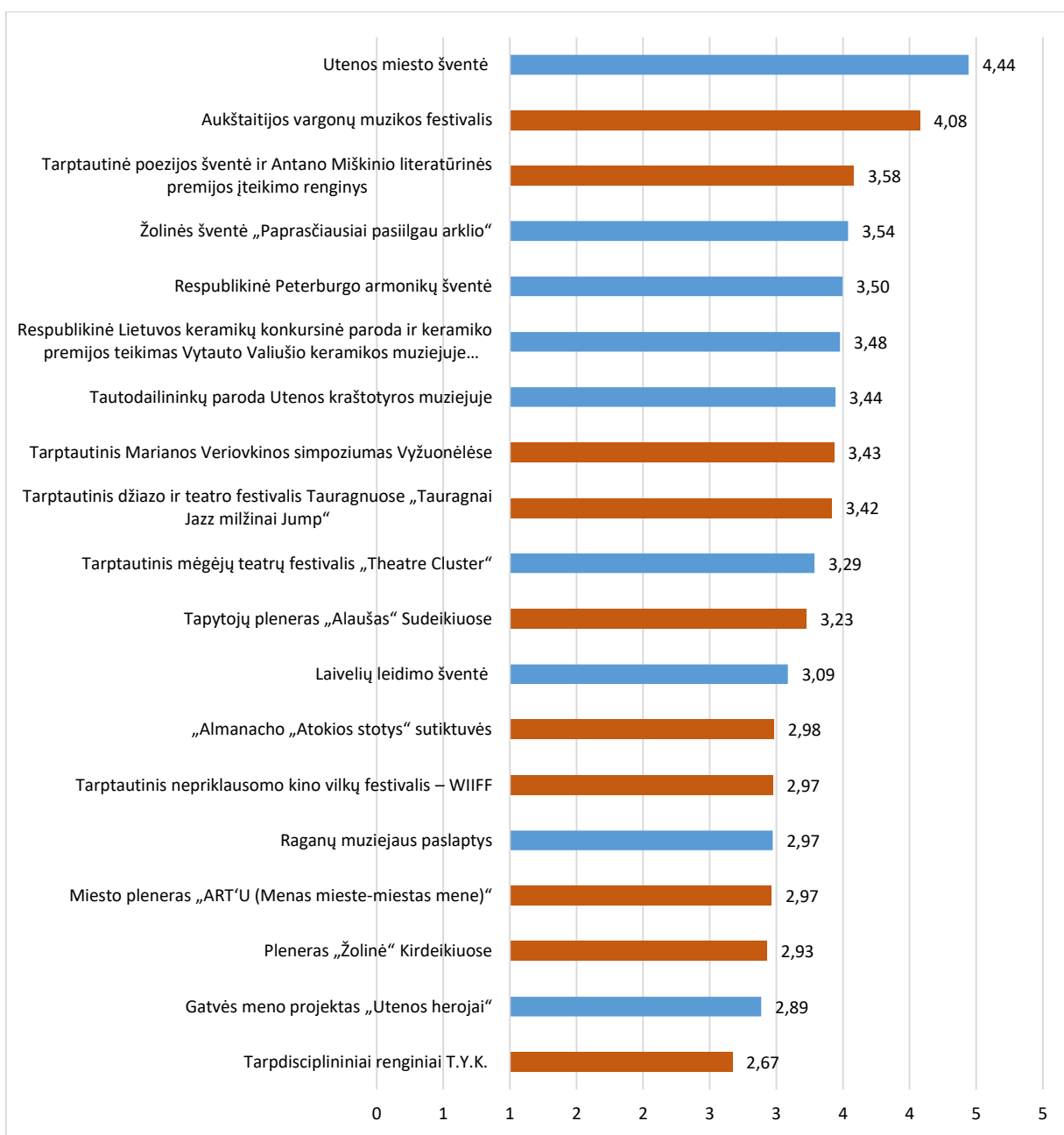
16 pav. Utenos rajone vykstančių renginių populiarumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal išsilavinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

Lyginant rezultatus pagal apklaustųjų subjektyvų savo pajamų vertinimą visais keturiais atvejais, kai buvo identifikuoti skirtumai tarp grupių analizuojant šiuo pūviu (žr. 2 priedą ir 17 pav.), matome, kad respondentai, savo pajams laikantys vidutinėmis, vertina kur kas aukščiau nei kitos dvi grupės.

17 pav. Utenos rajone vykstančių renginių populiarumo vertinimų vidurkių skirtumai pagal savo materialinės padėties vertinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

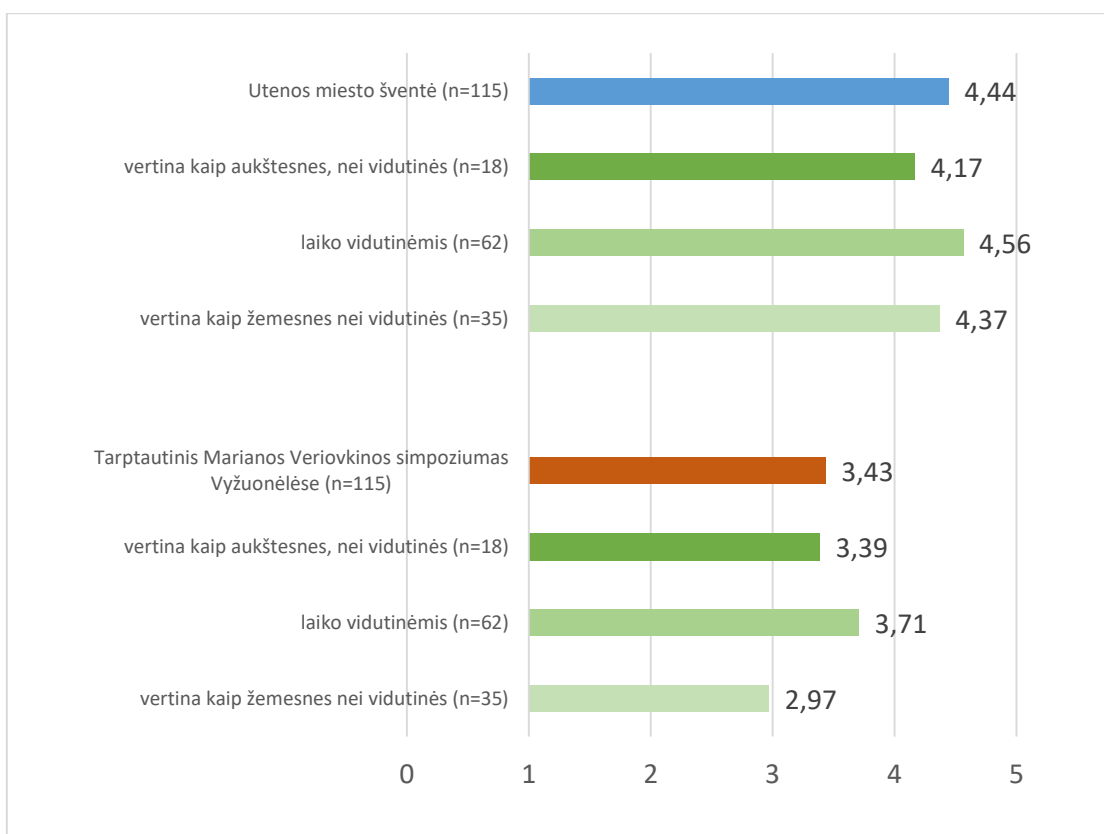
4. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų pritraukti daugiausia Utenos ir kitų r. žiūrovų?

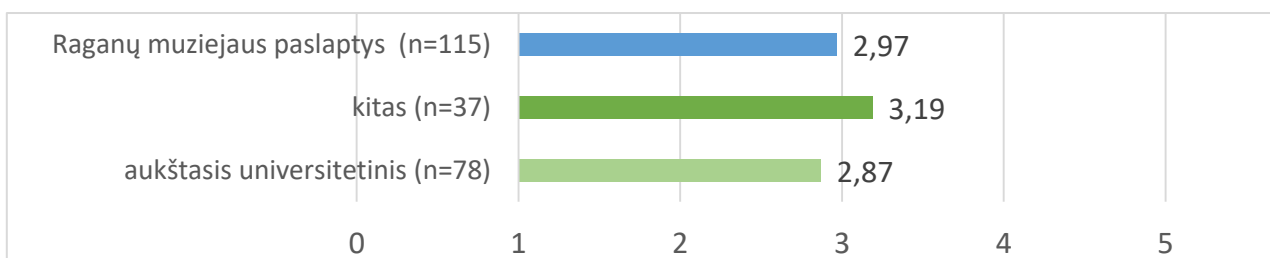
18 pav. Utenos rajone vykstančių renginių galimybių pritraukti žiūrovus vertinimas (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5) (vertinimo skalė: 1 – Visai negalėtų; 2 – Mažai galėtų; 3 - Vidutiniškai galėtų; 4 – Galėtų; 5 - Labai galėtų)

Renginio pavadinimas	26 - 35 metai (n=11)	36 -45 metai (n=11)	46 - 55 metai (n=34)	56 - 65 metai (n=33)	66 metai ir daugiau (n=18)	Iš viso (n=107)
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	3.00	3.00	2.5	2.67	2.78	2.70
Laivelių leidimo šventė	4.27	4.36	2.91	3.06	2.44	3.19

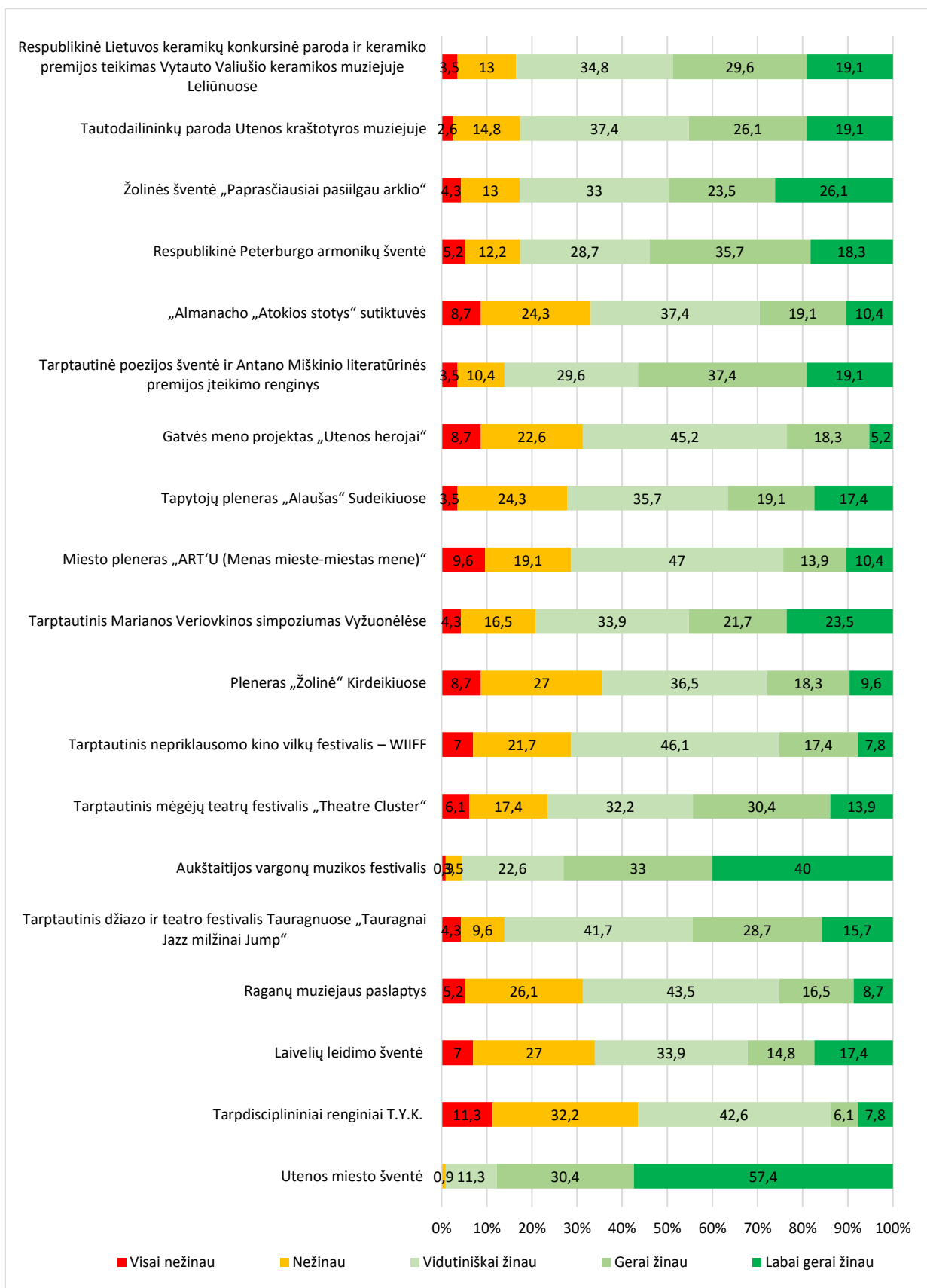
5 lentelė. Utenos rajone vykstančių renginių galimybių pritraukti žiūrovus vertinimų vidurkių skirtumai pagal amžiaus grupę (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

19 pav. Utenos rajone vykstančių renginių galimybių pritraukti žiūrovus vertinimų vidurkių skirtumai pagal savo materialinės padėties vertinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

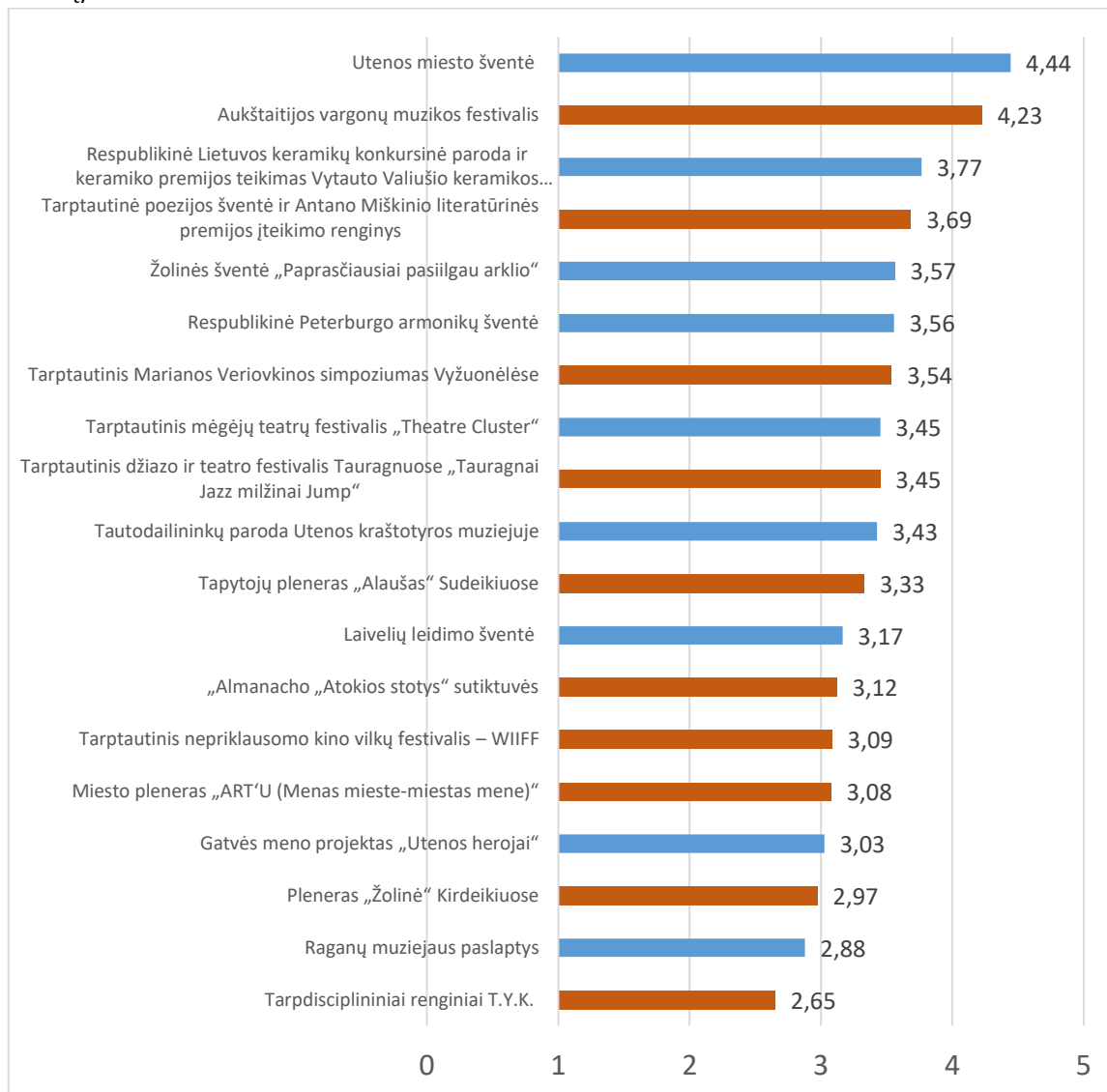

20 pav. Utenos rajone vykstančių renginių galimybių pritraukti žiūrovus vertinimų vidurkių skirtumai pagal išsilavinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

21 pav. Utenos rajone vykstančių renginių galimybių pritraukti žiūrovus vertinimas (n=115)

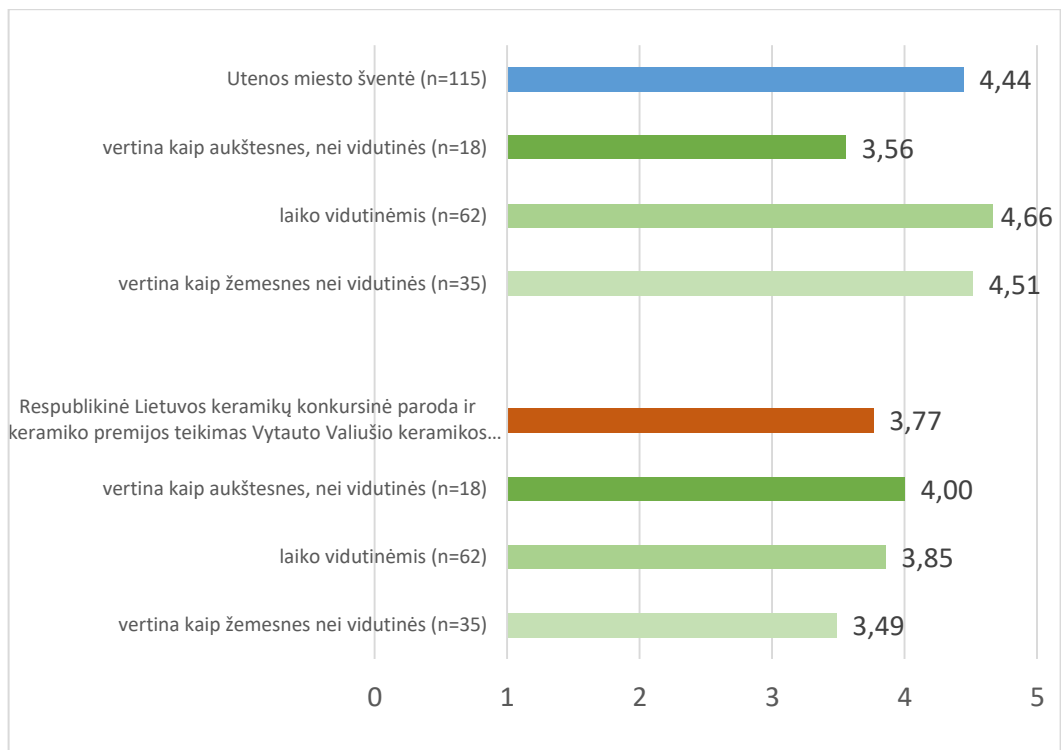
5. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų būti tradiciniai renginiai, reprezentuojantys Uteną/Utenos r.?

22 pav. Utenos rajone vykstančių renginių, kurie galėtų tapti tradiciniais, vertinimas (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5) (vertinimo skalė: 1 – Visai negalėtų; 2 – Mažai galėtų; 3 - Vidutiniškai galėtų; 4 – Galėtų; 5 - Labai galėtų)

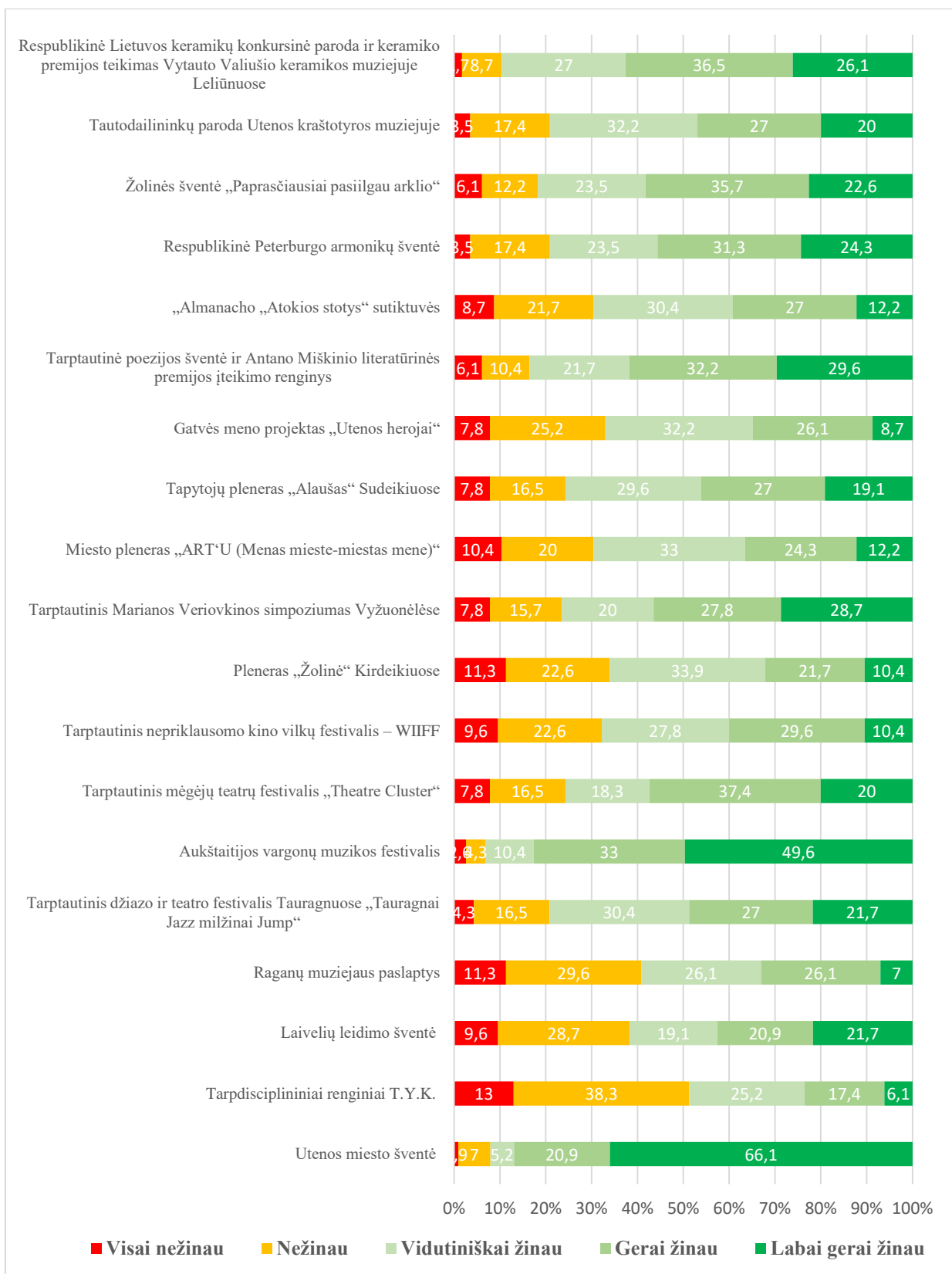
Renginio pavadinimas	26 - 35 metai (n=11)	36 -45 metai (n=11)	46 - 55 metai (n=34)	56 - 65 metai (n=33)	66 metai ir daugiau (n=18)	Iš viso (n=107)
Laivelių leidimo šventė	3,82	4,55	3,21	3,00	2,61	3,24
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	3,45	4,18	3,47	3,36	3,22	3,47
Tarptautinis džiaz ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“	3,45	4,55	4,15	4,39	4,11	4,19

6 lentelė. Utenos rajone vykstančių renginių, kurie galėtų tapti tradiciniais, vertinimų vidurkių skirtumai pagal amžiaus grupę (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

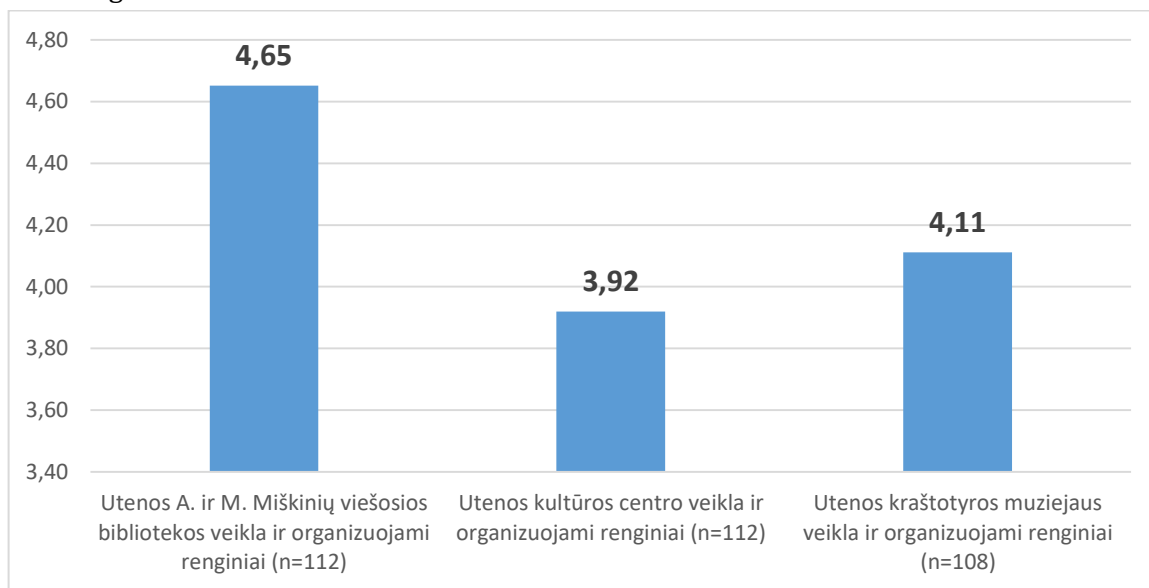
23 pav. Utenos rajone vykstančių renginių, kurie galėtų tapti tradiciniais, vertinimų vidurkių skirtumai pagal savo materialinės padėties vertinimą (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

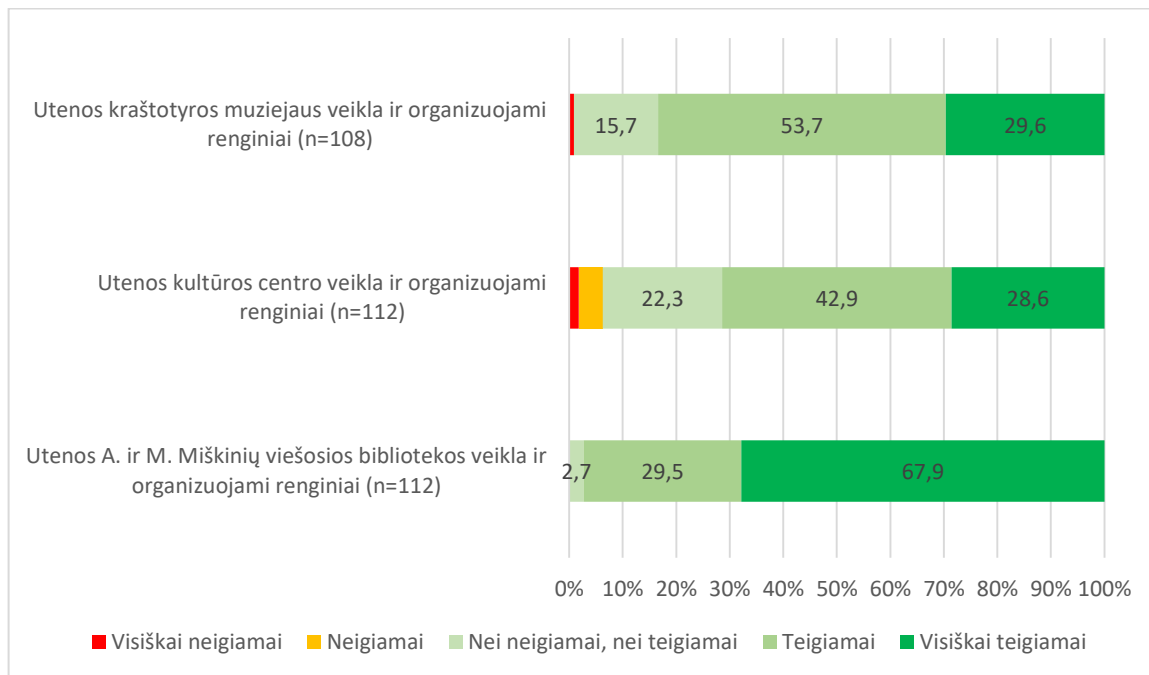

24 pav. Utenos rajone vykstančių renginių, kurie galėtų tapti tradiciniais, vertinimas (n=115)

6. Kaip vertinate šių žemiau išvardintų Utenos rajono kultūros įstaigų veiklą, jų organizuojamus kultūrinius renginius

25 pav. Utenos rajono kultūros įstaigų veiklos vertinimas (vidurkis skalėje nuo 1 iki 5) (vertinimo skalė: 1 – Visiškai neigiamai; 2 – Neigiamai; 3 – Nei neigiamai, nei teigiamai; 4 – Teigiamai; 5 – Visiškai teigiamai)

26 pav. Utenos rajono kultūros įstaigų veiklos vertinimas

Tyrimo rezultatų apibendrinimas ir išvados

7 lentelė. Svarbiausi Utenos rajone vykstantys renginiai (pagal 5 aspektus)

	1. Kiek Jūs žinote apie šiuos Utenos r. vykusius renginius ?	2. Kaip dažnai dalyvaujate šiuose Utenos r. renginiuose ?	3. Įvertinkite, kiek, Jūsų nuomone, yra populiarius šie išvardinti renginiai tarp Utenos raj. gyventojų ?	4. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų pritraukti daugiausia Utenos ir kitų raj. žiūrovų?	5. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų būti tradiciniai renginiai, reprezentuojantys Uteną/Utenos r.?
Utenos miesto šventė	1	1	1	1	1
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	2	2	2	2	2
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	5	5			
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	3	4	3	3	4
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	4	3	4		
Žolinės šventė „Paprasčiausiai pasiilgau arklio“			5	4	5
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė				5	
Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose					3

2 priedas. APKLAUSA APIE UTENOS RAJONE VYKSTANČIUS RENGINIUS (anketa)

Gerb. Apklaustos dalyvi,

Utenos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyrius rengia Utenos rajono kultūros strategiją 2022-2026 m. Prašome Jūsų atsakyti į anketos klausimus apie Kultūrinės veiklos programos lėšomis finansuojamus renginius ir projektus, Utenos rajono kultūros įstaigų veiklą.

Lauksime Jūsų pasiūlymų ir idėjų kokių renginių trūksta ir ką turime tobulinti.

Anketos pildymui užtruksite apie 10 minučių.

1. Kiek Jūs žinote apie šiuos Utenos r. vykčius renginius ?

Renginio pav.	Visai nežinau	Labai nedaug žinau	Vidutiniškai žinau	Gerai žinau	Labai gerai žinau
	1	2	3	4	5
Utenos miesto šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	☐	☐	☐	☐	☐
Laivelių leidimo šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Raganų muziejaus paslaptys	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis džiazo ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“	☐	☐	☐	☐	☐
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis - WIIF	☐	☐	☐	☐	☐
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	☐	☐	☐	☐	☐
Miesto pleneras „ART'U (Menas mieste-miestas mene)“	☐	☐	☐	☐	☐
Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys „Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Žolinės šventė „Paprasčiausiai pasiilgau arklio“	☐	☐	☐	☐	☐
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	☐	☐	☐	☐	☐

Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

2. Kaip dažnai dalyvaujate šiuose Utenos r. renginiuose ?

Renginio pav.	Niekada nedalyvavau	Retai dalyvauju	Vidutiniškai dalyvauju	Dažnai dalyvauju	Visada dalyvauju
	1	2	3	4	5
Utenos miesto šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	☐	☐	☐	☐	☐
Laivelių leidimo šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Raganų muziejaus paslaptys	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis džiaz ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“	☐	☐	☐	☐	☐
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIFF	☐	☐	☐	☐	☐
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	☐	☐	☐	☐	☐
Miesto pleneras „ART’U (Menas mieste-miestas mene)“	☐	☐	☐	☐	☐
Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	☐	☐	☐	☐	☐
„Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“	☐	☐	☐	☐	☐
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose	☐	☐	☐	☐	☐

3. Įvertinkite, kiek, Jūsų nuomone, yra populiarūs šie išvardinti renginiai tarp Utenos rajono . gyventojų ?

Renginio pav.	Visai nepopuliarus	Mažai populiarus	Vidutiniškai populiarus	Populiarus	Labai populiarus
	1	2	3	4	5
Utenos miesto šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	☐	☐	☐	☐	☐
Laivelių leidimo šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Raganų muziejaus paslaptys	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis džiazo ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“	☐	☐	☐	☐	☐
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIF	☐	☐	☐	☐	☐
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	☐	☐	☐	☐	☐
Miesto pleneras „ART’U (Menas mieste-miestas mene)“	☐	☐	☐	☐	☐
Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	☐	☐	☐	☐	☐
„Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“	☐	☐	☐	☐	☐
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų pritraukti daugiausia Utenos ir kitų r. žiūrovų?

Renginio pav.	Visai	Mažai	Vidutiniškai	Daug	Labai
---------------	-------	-------	--------------	------	-------

	negalėtų	galėtų	galėtų	galėtų	daug galėtų
	1	2	3	4	5
Utenos miesto šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	☐	☐	☐	☐	☐
Laivelių leidimo šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Raganų muziejaus paslaptys	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis džiazo ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“	☐	☐	☐	☐	☐
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIF	☐	☐	☐	☐	☐
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	☐	☐	☐	☐	☐
Miesto pleneras „ART’U (Menas mieste-miestas mene)“	☐	☐	☐	☐	☐
Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	☐	☐	☐	☐	☐
„Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Žolinės šventė „Paprasčiausiai pasiilgau arklio“	☐	☐	☐	☐	☐
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose	☐	☐	☐	☐	☐

5. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų būti tradiciniai renginiai, reprezentuojantys Uteną/Utenos raj.?

Renginio pav.	Visai	Mažai	Vidutiniškai	Galėtų	Labai
---------------	-------	-------	--------------	--------	-------

	negalėtų	galėtų	galėtų		galėtų
	1	2	3	4	5
Utenos miesto šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.	☐	☐	☐	☐	☐
Laivelių leidimo šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Raganų muziejaus paslaptys	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis džiazo ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“	☐	☐	☐	☐	☐
Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIFF	☐	☐	☐	☐	☐
Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse	☐	☐	☐	☐	☐
Miesto pleneras „ART‘U (Menas mieste-miestas mene)“	☐	☐	☐	☐	☐
Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvės meno projektas „Utenos herojai“	☐	☐	☐	☐	☐
Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys	☐	☐	☐	☐	☐
„Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Peterburgo armonikų šventė	☐	☐	☐	☐	☐
Žolinės šventė „Paprasčiausiai pasiilgau arklio“	☐	☐	☐	☐	☐
Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje	☐	☐	☐	☐	☐
Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kaip vertinate šių žemiau išvardintų Utenos rajono kultūros įstaigų veiklą, jų organizuojamus kultūrinius renginius

Kultūros įstaigos pavadinimas	Visiškai neigiamai	Neigiamai	Nei neigiamai,	Teigiamai	Visiškai teigiamai	Negaliu vertinti, nes
-------------------------------	--------------------	-----------	----------------	-----------	--------------------	-----------------------

			nei teigiamai			nežinau kokius konkrečiai renginius jos organizuoja
	1	2	3	4	5	0
Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos veikla ir organizuojami renginiai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utenos kultūros centro veikla ir organizuojami renginiai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utenos kraštotyros muziejaus veikla ir organizuojami renginiai	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Parašykite, kokie dar Utenoje ar Utenos rajone vykstantys renginiai, kurių mes nepaminėjome, Jūsų nuomone yra svarbūs?

.....
.....
.....

8. Kokių renginių ir pramogų trūksta rajone? Kokių paslaugų ar pramogų norėtumėte jūs?

.....
.....
.....
.....
.....

9. Koki išskirtinį renginį pasiūlytumėte suorganizuoti, kad Utena taptų patrauklesnė leisti laisvalaikį jaunimui, šeimoms, senjorams?

.....
.....
.....
.....
.....

Dar keletas klausimų apie Jus:

10. Jūsų amžius:

- a) Iki 18 metų
- b) 19 – 25 metai
- c) 26 – 35 metai
- d) 36 – 45 metai
- e) 56 – 65 metai
- f) 66 metai ir daugiau
- g) Nenoriu nurodyti

11. Jūsų išsilavinimas:

- a) Pradinis, pagrindinis arba nebaigtas vidurinis išsilavinimas
- b) Vidurinis išsilavinimas
- c) Profesinis išsilavinimas
- d) Aukštesnysis arba specialusis vidurinis išsilavinimas (technikumas)
- e) Aukštasis neuniversitetinis (koleginis)
- f) Aukštasis universitetinis
- g) Nenoriu nurodyti

12. Jūsų gyvenamoji vieta:

- Utenos miestas
- Daugailių seniūnija
- Kuktiškių seniūnija
- Leliūnų seniūnija
- Saldutiškio seniūnija
- Sudeikių seniūnija
- Tauragnų seniūnija
- Užpalių seniūnija
- Utenos seniūnija
- Vyžuonų seniūnija
- Kita (*nurodykite*).....

13. Jūsų lytis:

- a) Vyras
- b) Moteris
- c) Nenoriu nurodyti

14. Jūsų pagrindinis užsiėmimas (pažymėkite visus tinkamus variantus):

- a) Mokausi arba studijuoju;
- b) Dirbu samdomą darbą;
- c) Dirbu savarankiškai (su individualios veiklos pažyma, verslo liudijimu)
- d) Turiu savo verslą;
- e) Šiuo metu nedirbu (*ieškau darbo arba ruošiuosi studijoms*);
- f) Sergu ilgalaikę (lėtine) liga arba turiu negalią ir nedirbu;
- g) Užsiimu namų ruošą, prižiūru vaikus arba kitus asmenis;
- h) Kita;
- i) Nenoriu nurodyti.

15. Jūsų šeimyninė padėtis:

- a) Gyvenu vienas/a
- b) Gyvenu su sutuoktiniu/partneriu/-e ir/arba suaugusiais vaikais
- c) Gyvenu su sutuoktiniu/partneriu/-e ir vaiku/-ais iki 18 metų amžiaus
- d) Vienas/-a auginu vaiką/-us
- e) Kita

16. Įvertinkite savo finansinę padėtį skalėje nuo 1 iki 5:

Manau, kad mano/mano šeimos pajamos yra vienos iš žemiausių,	Manau, kad mano/mano šeimos pajamos, lyginant su kitais Utenos apskr.	Manau, kad mano/mano šeimos pajamos yra vidutinės	Manau, kad mano/mano šeimos pajamos, lyginant su kitais Utenos apskr.	Manau, kad mano/mano šeimos pajamos yra aukštesnės nei 80 proc.
--	---	---	---	---

lyginant su kitais Utenos apskr. gyventojais	gyventojais, nėra pačios žemiausios, tačiau žemesnės, nei vidutinės		gyventojais, nėra pačios aukščiausios, tačiau aukštesnės, nei vidutinės	Utenos apskr. gyventojų
1	2	3	4	5

Ačiū už skirtą laiką!

2 priedas. Utenos rajone vykstančių renginių vertinimo įvairiais aspektais skirtumų statistinio reikšmingumo skirtingose respondentų grupėse analizės rezultatų suvestinė*

Renginy	1. Kiek Jūs žinote apie šiuos Utenos r. vykusius renginius?			2. Kaip dažnai dalyvaujate šiuose Utenos r. renginiuose?			3. Įvertinkite, kiek, Jūsų nuomone, yra populiarūs šie išvardinti renginiai tarp Utenos r. gyventojų?			4. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų pritraukti daugiausia Utenos ir kitų r. žiūrovų?			5. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų būti tradiciniai renginiai, reprezentuojantys Uteną/Utenos r.?		
	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)
1. Utenos miesto šventė															
2. Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.															
3. Laivelių leidimo šventė															
4. Raganų muziejaus paslaptys															
5. Tarptautinis džiaz ir teatro festivalis Tauragiuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“															
6. Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis															
7. Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“															
8. Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIF															
9. Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose															

10. Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse															
11. Miesto pleneras „ART‘U (Menas mieste- miestas mene)“															
12. Tapytojų pleneras „Alaušas“ Sudeikiuose															
13. Gatvės meno projekta „Utenos herojai“															
14. Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys															
15. Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvės															
16. Respublikinė Peterburgo armonikų šventė															
17. Žolinės šventė „Paprastiausiai pasiilgau arklio“															
18. Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros															

muzejų																	
19. Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose																	

***Sutartiniai žymėjimai:** Amž – Amžius; Išsilav. – Išsilavinimas; Mat. p. – subjektyvus savo pajamų vertinimas

A. Utenos rajone vykstančių masinių renginių vertinimo įvairiais aspektais skirtumų statistinio reikšmingumo skirtingose respondentų grupėse analizės rezultatų suvestinė

Renginys	1. Kiek Jūs žinote apie šiuos Utenos r. vykusius renginius?			2. Kaip dažnai dalyvaujate šiuose Utenos r. renginiuose?			3. Įvertinkite, kiek, Jūsų nuomone, yra populiarūs šie išvardinti renginiai tarp Utenos r. gyventojų?			4. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų pritraukti daugiausia Utenos ir kitų r. žiūrovų?			5. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų būti tradiciniai renginiai, reprezentuojantys Uteną/Utenos r.?		
	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)
1. Utenos miesto šventė															
3. Laivelių leidimo šventė															
4. Raganų muziejaus paslaptys															
7. Tarp-tautinis mėgėjų teatrų festivalis „Theatre Cluster“															
13. Gatvės meno projektas „Utenos herojai“															
16. Respublikinė Peterburgo armonikų šventė															
17. Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“															
18. Tautodaili															

ninkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje																			
19. Respublikinė Lietuvos keramikų konkursinė paroda ir keramiko premijos teikimas Vytauto Valiušio keramikos muziejuje Leliūnuose																			

B. Utenos rajone vykstančių renginių vertinimo įvairiais aspektais skirtumų statistinio reikšmingumo skirtingose respondentų grupėse analizės rezultatų suvestinė

Renginy	1. Kiek Jūs žinote apie šiuos Utenos r. vykusius renginius?			2. Kaip dažnai dalyvaujate šiuose Utenos r. renginiuose?			3. Įvertinkite, kiek, Jūsų nuomone, yra populiarūs šie išvardinti renginiai tarp Utenos r. gyventojų?			4. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų pritraukti daugiausia Utenos ir kitų r. žiūrovų?			5. Kurie iš šių renginių, Jūsų nuomone, galėtų būti tradiciniai renginiai, reprezentuojantys Uteną/Utenos r.?		
	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)	Amž. (n=107)	Išsilav. (n=115)	Mat.p. (n=115)
2. Tarpdisciplininiai renginiai T.Y.K.															
5. Tarptautinis džiaz ir teatro festivalis Tauragnuose „Tauragnai Jazz milžinai Jump“															
6. Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis															
8. Tarptautinis nepriklausomo kino vilkų festivalis – WIIF															
9. Pleneras „Žolinė“ Kirdeikiuose															
10.															

Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse															
11. Miesto pleneras „ART•U (Menas mieste-miestas mene)“															
12. Tapytojų pleneras „Alausas“ Sudeikiuose															
14. Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys															
15. Almanacho „Atokios stotys“ sutiktuvis															

3 priedas. STRATEGINIAI (PRIORITETINIAI) TRADICINIAI RENGINIAI

1. Utenos miesto šventė (Žirgo šventė ir Laimės diena)
2. Lietuvos valstybės atkūrimo diena
3. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena
4. Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena
5. Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis
6. Lietuvos keramikos sostinės dienos
7. Tarptautinė poezijos šventė ir Antano Miškinio literatūrinės premijos įteikimo renginys
8. Žolinės šventė „Paprasciausiai pasiilgau arklio“
9. Respublikinės Peterburgo armonikų šventė
10. Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas Vyžuonėlėse
11. Tautodailininkų paroda Utenos kraštotyros muziejuje
12. Kultūros paveldo dienos
13. Žiemos festivalis „Kalėdų kelias“
14. Tarptautinis teatrų festivalis